

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 88 · 7. juni
Sesjonen 2021–2022

Møte tirsdag den 7. juni 2022 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 88):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i barneha- geloven (selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen virksomhet, meldeplikt m.m.) (Lovvedtak 77 (2021–2022), jf. Innst. 403 L (2021–2022) og Prop. 82 L (2021–2022))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i frisko- lelova (nytt navn på loven og oppheving av to god- kjenningsgrunnlag) (Lovvedtak 78 (2021–2022), jf. Innst. 404 L (2021–2022) og Prop. 98 L (2021–2022))
3. Stortingets vedtak til lov om endringer i vallova og partilova (høve til elektroniske underskrifter på listeforslag, tidspunkt for førebels oppteljing av førehandsrøyster m.m.) (Lovvedtak 79 (2021–2022), jf. Innst. 401 L (2021–2022) og Prop. 95 L (2021–2022))
4. Stortingets vedtak til lov om informasjonstilgang for Riksrevisjonen ved undersøkelser av saker som gjelder stortingsrepresentantenes økonomiske ordninger (Lovvedtak 80 (2021–2022), jf. Innst. 345 L (2021–2022))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i tobakks- skadeloven (tekniske endringer i avgiftssystemet mv.) (Lovvedtak 81 (2021–2022), jf. Innst. 331 L (2021–2022) og Prop. 73 L (2021–2022))
6. Stortingets vedtak til lov om midlertidige endrin- ger i smittevernloven (forlengelse av reglene om koronasertifikat) (Lovvedtak 82 (2021–2022), jf. Innst. 415 L (2021–2022) og Prop. 92 L (2021–2022))
7. Stortingets vedtak til lov om midlertidige endrin- ger i smittevernloven og helseberedskapsloven (forlengelse av midlertidige forskriftshjemler for håndtering av koronapandemien) (Lovvedtak 83 (2021–2022), jf. Innst. 379 L (2021–2022) og Prop. 103 L (2021–2022))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i legemid- delloven (legemidler til dyr) (Lovvedtak 84 (2021–2022), jf. Innst. 380 L (2021–2022) og Prop. 102 LS (2021–2022))
9. Stortingets vedtak til lov om endringer i forvalt- ningsloven (skyldkrav ved administrativ foretaks- sanksjon og habilitetsreglens anvendelse for statsråder) (Lovvedtak 85 (2021–2022), jf. Innst. 386 L (2021–2022) og Prop. 81 L (2021–2022))
10. Stortingets vedtak til lov om endringer i straffepro- sessloven og tvisteloven mv. (fjernmøter og fjern- avhør i domstolene mv.) (Lovvedtak 86 (2021–2022), jf. Innst. 384 L (2021–2022) og Prop. 97 L (2021–2022))
11. Stortingets vedtak til lov om endringer i arveloven (digitalt skifte av dødsbo) (Lovvedtak 87 (2021–2022), jf. Innst. 430 L (2021–2022) og Prop. 69 L (2021–2022))
12. Stortingets vedtak til lov om midlertidige endrin- ger i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina (Lovvedtak 88 (2021–2022), jf. Innst. 352 L (2021–2022), Prop. 107 L (2021–2022))
13. Stortingets vedtak til lov om endringer i forsvarslo- ven mv. (ny erstatningsordning for vernepliktige inne til førstegangstjeneste) (Lovvedtak 89 (2021–2022), jf. Innst. 290 L (2021–2022) og Prop. 67 L (2021–2022))
14. Stortingets vedtak til lov om gjennomføring av til- leggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssam- arbeid av 16. april 2021 (forsvarssamarbeidsloven) mv. (Lovvedtak 90 (2021–2022), jf. Innst. 394 L (2021–2022) og Prop. 89 L (2021–2022))
15. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Repre- santantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Dag-Inge Ulstein om å frita husholdningene fra nettleie (Innst. 305 S (2021–2022), jf. Dokument 8:156 S (2021–2022))
16. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Repre- santantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om jord- og sjøkabel som alternativ til luftledning ved bygging av sen- tralnett (Innst. 318 S (2021–2022), jf. Dokument 8:216 S (2021–2022))
17. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Repre- santantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å trekke tilbake utbyggingstillatelser på norsk sokkel som er i strid med Grunnloven (Innst. 433 S (2021–2022), jf. Dokument 8:236 S (2021–2022))
18. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om sam- tykke til godkjennelse av EØS-komiteens beslut- ning nr. 318/2021 av 29. oktober 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/ 851 om endringer i rammedirektivet om avfall mv. (Innst. 419 S (2021–2022), jf. Prop. 72 LS (2021–2022))

19. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (betingelsene for avfallsfasens opphør)
(Innst. 418 L (2021–2022), jf. Prop. 72 LS (2021–2022))
20. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en helhetlig plan for å beskytte norsk kystnatur mot nitrogenforurensning
(Innst. 351 S (2021–2022), jf. Dokument 8:209 S (2021–2022))
21. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å øke tempo og forpliktelser i norsk klimapolitikk og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad, Kari Elisabeth Kaski, Kirsti Bergstø, Freddy André Øvstegård og Kathy Lie om klimatiltak nå
(Innst. 350 S (2021–2022), jf. Dokument 8:184 S (2021–2022) og Dokument 8:225 S (2021–2022))
22. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å tilpasse infrastruktur og bebygging til et klima i endring
(Innst. 399 S (2021–2022), jf. Dokument 3:6 (2021–2022))
23. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Reindriftsavtalen 2022/2023)
(Innst. 438 S (2021–2022), jf. Prop. 104 S (2021–2022))
24. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om tiltak for å ta vare på matjord
(Innst. 319 S (2021–2022), jf. Dokument 8:183 S (2021–2022))
25. Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 81/2020 av 12. juni 2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/50/EU
(Innst. 390 S (2021–2022), jf. Prop. 83 LS (2021–2022))
26. Innstilling fra finanskomiteen om endringer i verdipapirhandelloven (flagging)
(Innst. 389 L (2021–2022), jf. Prop. 83 LS (2021–2022))
27. Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2021/338 og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 53/2021 av 5. februar 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1160 og forordning (EU) 2019/1156
(Innst. 388 S (2021–2022), jf. Prop. 84 LS (2021–2022))
28. Innstilling fra finanskomiteen om endringer i verdipapirhandelloven mv. (samleproposisjon)
(Innst. 387 L (2021–2022), jf. Prop. 84 LS (2021–2022))
29. Innstilling fra finanskomiteen om Omlegging av særskatten for petroleumsvirksomhet til en konstantstrømskatt (endring i Stortingets skattevedtak)
(Innst. 441 S (2021–2022), jf. Prop. 88 LS (2021–2022))
30. Innstilling fra finanskomiteen om omlegging av særskatten for petroleumsvirksomhet til en konstantstrømskatt (endringer i petroleumsskatteloven og skattebetalingsloven)
(Innst. 440 L (2021–2022), jf. Prop. 88 LS (2021–2022))
31. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, May Helen Hetland Ervik, Sivert Bjørnstad, Terje Hansen, Himanshu Gulati, Frank Edvard Sve og Helge André Njåstad om å fjerne forskjellsbehandling som favoriserer utenlandsk eierskap i norsk næringsliv
(Innst. 372 S (2021–2022), jf. Dokument 8:192 S (2021–2022))
32. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om opprettelse av et solidaritetsfond for hjelp, gjenoppbygging og å motvirke matvare- og energikrisen som følge av Russlands invasjon av Ukraina
(Innst. 369 S (2021–2022), jf. Dokument 8:194 S (2021–2022))
33. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås og Lars Haltbrekken om at de som flyr mest, skal betale mest
(Innst. 364 S (2021–2022), jf. Dokument 8:195 S (2021–2022))
34. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Stordalen, Hans Andreas Limi, Frank Edvard Sve og Marius Arion Nilsen om et nytt helhetlig bilavgiftssystem
(Innst. 427 S (2021–2022), jf. Dokument 8:163 S (2021–2022))
35. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i

barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse)

(Innst. 377 L (2021–2022), jf. Prop. 109 L (2021–2022))

36. Referat

Presidenten: Representantene Helge André Njåstad og Margret Hagerup, som har vært permitterte, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentanten for Nord-Trøndelag, Gaute Børstad Skjervø, tar nå sete.

Representanten Alfred Jens Bjørlo vil framsette et representantforslag.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:01:50]: På vegner av stortingsrepresentantane Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og meg sjølv har eg gleda av å setje fram eit forslag om skjerpa klimakrav til bygg.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1–14 vil bli behandlet senere i dag. Vi starter med sak nr. 15.

Sak nr. 15 [10:02:14]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Dag-Inge Ulstein om å frita husholdningene fra nettleie (Innst. 305 S (2021–2022), jf. Dokument 8:156 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Sofie Marhaug (R) [10:02:58] (ordfører for saken): De skyhøye strømprisene gir gode grunner til å stille spørsmål ved hvordan vi finansierer strømmettet, slik Kristelig Folkeparti gjør i og med representantforslaget vi behandler i dag. Jeg vil takke Kristelig Folkeparti for at de reiser denne debatten.

I en tid der både Statnett og kraftselskapene tjener enorme summer, i form av enten flaskehalsinntekter eller høye strømpriser, spør folk seg hvorfor nettleien skal

være så høy. Til dels følger også nettleien markedsprisen på strøm. Det såkalte nettapet beregnes deretter, dvs. at selv om selve tapet ikke har blitt større, blir det større i kroner og øre for forbrukerne når prisene stiger.

En annen faktor som svekker legitimiteten til dagens nettleiemodell, er det faktum at den delen av nettleien som skal gå til energieffektivisering gjennom Enova, ikke har kommet husholdningene til gode. Akkurat denne problemstillingen har vært gjenstand for debatt i Stortinget og komiteen før, ikke minst i forbindelse med behandlingen av tillegget til energimeldingen, som vi skal diskutere mer på torsdag.

En samlet komité viser i denne saken til hvordan dagens nettleie er innrettet. Selskapene har monopol på sine tjenester innenfor sitt område og avgjør selv hvilke investeringer de tar, ut fra en vurdering av nytte og kostnad, mens Reguleringsmyndigheten for energi, RME, regulerer nettselskapene. RME har f.eks. tillatt økte inntekter som følge av nettapet, som altså følger markedsprisen.

Komiteen understreker også at både geografiske avstander og topografiske forhold påvirker nettleien. Videre består nettleien av et fastledd, og innretningen skal endres fra og med 1. juli, altså etter at saksordførermerknaden ble skrevet. En samlet komité påpeker at fastleddet i dag er likt for alle husholdninger innenfor et selskap, uavhengig av betalingsevnen. Dette er fortsatt et problem, selv med de endringene som trer i kraft i juli.

Jeg oppfatter at dette også er utgangspunktet for representantforslaget, og jeg deler forslagsstillerens bekymring over at nettleien er innrettet på en måte som ikke tar hensyn til betalingsevne. Dermed risikerer vi at noen husholdninger belastes uforholdsmessig.

Utbygging av nettet krever betydelige investeringer, og det er også politisk uenighet om hvilke prosjekter som bør prioriteres. Det er planlagt en rekke store, nye overføringslinjer internt i Norge de kommende årene, og dette kan få usosiale konsekvenser om det fordeles over dagens nettleiemodell. Selv om noe nedbetales ved hjelp av flaskehalsinntekter, utgjør nettleien den finansielle sikkerheten for slike utbygginger, uten at det automatisk kommer husholdninger og industri til gode.

Med dette fremmer jeg forslaget Rødt er med på i saken, og takker for samarbeidet i komiteen.

Presidenten: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Hadia Tajik (A) [10:06:09]: Bak denne saka ligg det gode intensjonar om å letta på den økonomiske byrda til mange familiar ved å frita dei for kostnader knytte til nettleige. Den Arbeidarparti-leia regjeringa har vore oppteken av det same føremålet, men gjennom andre verkemiddel. Me har bl.a. kutta i inntektsskatten for

inntekter under 750 000 kr. Me har foreslått å dobla fagforeiningsfrådraget. Me har auka bustøtta. Og gjennom pandemien og i opptakten til straumkrise har me både gjenoppretta og nyoppretta heilt konkrete ordningar for å letta på den økonomiske byrden til folk og familiar.

Når det gjeld dette forslaget, er me ikkje overtydde om at det er eigna til å oppnå det føremålet som det skal. Det viktige framover no er å få opp tempoet i nettutviklinga. Me kjem til å trenga meir kraft, og me kjem til å trenga eit straumnett som klarer å bera krafta ut der ho skal.

Den finansieringsmodellen me har i dag, er meir føreseieleg for nettselskapa, slik at dei kan gjennomføra vedlikehald og investeringar. På mange måtar er jo nettleiga i stor grad òg ei betaling på etterskot for investeringar som er gjorde. Det betyr at ordninga som forslagsstillarane har kome med, inneber at me må finansiera nettleiga over statsbudsjettet, noko som òg kan bety at lokale nettinvesteringar må prioriterast opp mot andre føremål i ein sentralisert budsjettprosess, og det er ikkje gjeve at det på ein tilfredstillande måte vil klara å vareta lokale omsyn.

Den førre regjeringa, som forslagsstillarane var ein del av, sette ned straumnettutvalet i fjor sommar. Det vil vera fornuftig å sjå forslag knytte til nettleige i samheng med den heilskapen straumnettutvalet er bedt om å sjå på, og som dei legg fram si vurdering av om snaue sju dagar.

Det er òg mange teknologiske moglegheiter som denne regjeringa vil det skal verta lagt betre til rette for. Når studiar viser at nettet normalt har plass til 25 pst. meir straum enn det nettleigarane bruker, inneber det òg at kapasiteten kan verta utnytta betre med f.eks. meir bruk av sensorteknologi. Det kan òg bidra til mindre nettinvesteringar enn det det elles ville ha vore behov for.

I innstillinga er Heimdall Power nemnt. Eg vil òg gjerne nemna «start-up»-selskapet Easee, frå Rogaland, som leverer smarte ladeløysingar for elbil, slik at det er mogleg å fordela straum meir effektivt og utnytta eksisterande nettkapasitet på ein betre måte enn i dag. Det er viktig for Noreg at den typen «start-up»-ar finst, at dei lykkast med innovasjonen sin. Det skaper verdiar, det sparar natur og miljø for belastning, og saman med andre verkemiddel kan det bidra til å få ned kostnadene knytte til straumbruk.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:09:13]: Gjennom behandlinga av denne saken har det blitt stadfestet en relativt bred enighet om at vi har en ordning med nettleie som fungerer godt etter det som er hensikten med nettleien. Jeg tror at når det gjelder formålet med å gjø-

re strømregningen billigere for folk, er det andre virkemidler enn nettleien man må se på. Der er vi i god gang med å foreslå hvordan vi kan få en raskere kraftutbygging, og rapporten fra strømnnettutvalget nå i juni vil også bli viktig.

For Høyre er det særlig to områder som er viktige når vi tenker på nettleien. Det ene er at vi nå har en unik mulighet til å digitalisere, modernisere og effektivisere bruken av nettet med ny teknologi. Her finnes det mange løsninger, bl.a. sanntidsmåling av strøm som går i nettet. Vi må få disse teknologiske løsningene til å kunne bli brukervennlige for forbrukerne, sånn at vi kan ha en bedre kontroll med bruken av strøm og dermed også med nettbelastningen. På den måten kan vi bruke det nettet vi har, mye mer effektivt.

Det andre er selvfølgelig at vi trenger en nettleiemodell, som regjeringen har jobbet mye med, som sikrer prinsippet om at det skal lønne seg å bruke strøm når det ikke er så stor belastning på nettet, og omvendt. Det er noe som er samfunnsøkonomisk klokt å gjøre, og det er et prinsipp som også vi i Høyre støtter.

Siv Mossleth (Sp) [10:11:48]: Vi har hatt en høst og en vinter med ekstremt høye strømpriser i Sør-Norge. For å avhjelpe situasjonen har regjeringa levert kortsiktige tiltak i form av strømstøtteordningen. Samtidig skal det følges opp med langsiktige grep, og man vil komme tilbake til dette både i statsbudsjettet til høsten og i oppfølgingen av energikommisjonen, som leverer sin utredning i desember.

Når vi diskuterer strømregningen til folk, er det to elementer som er sentrale, strømpris og nettleie, og i denne saken diskuterer vi sistnevnte. Vi vet at mange strømregninger er uoversiktlige, og mange tenker nok ikke over forskjellen mellom strømpris og nettleie. Men nettleien har flere viktige funksjoner, og derfor mener Senterpartiet at forslaget i denne saken er uklokt.

Først og fremst dekker nettleien drift, vedlikehold og investeringer i strømnettet og gir nettselskapene mulighet til en rimelig avkastning på investert kapital ved effektiv drift. Selskapene har monopol på sine tjenester innenfor sitt område og avgjør selv hvilke investeringer de tar, ut fra en vurdering av nytte og kostnad. Hvert år settes det en tillatt inntekt for hvert enkelt nettselskap.

Man kan se på strømnettet som en motorvei. Det må dimensjoneres etter den timen i året som det er mest trafikk, og da er det klokt å prøve å fordele trafikken mer, heller enn bare å bygge nye filer.

Det er vanskelig å se hvordan en ordning med finansiering over statsbudsjettet, der lokale nettinvesteringer vil måtte prioriteres opp mot andre formål i en sentral budsjettprosess, vil kunne gi nettselskapene nødvendig forutsigbarhet til å sikre dette bedre enn i dagens mo-

dell. Derfor synes Senterpartiet at forslagene som fremmes, er ukloke.

Jeg vil til slutt understreke at jeg ser fram til strømnettutvalgets utredning, som skal presenteres innen 15. juni. Utredningen kommer til å være sentral i den videre nettpolitikken. Det står også i Hurdalsplattformen at regjeringa vil innføre en utjevningsordning som bidrar til jevnere nettleie i hele landet. Det er et viktig arbeid som er nødvendig å gjøre, og som dessverre har vært nedprioritert i en årrekke.

Lars Haltbrekken (SV) [10:14:43]: Strid rundt nettutbygging er ikke av ny dato. En av de største naturverndemonstrasjonene i Norge fant sted bare et par steinkast herfra, i november 1946. Da var det 30 000–40 000 mennesker som møtte opp i borggården utenfor Oslo rådhus, for å protestere mot bygging av kraftlinjene gjennom Osloområdet. I dag – ganske mange år etter – gjør effektivisering av strømmettet det mulig å rive en av de linjene som det den gangen ble protestert mot, og tilbakeføre området til naturen.

Utbygging av nett koster både natur og penger. Derfor er det viktig å sikre best mulig utnyttelse av nettet, sånn at vi sparer både natur og penger. Det er i den sammenhengen også viktig at nettleien bidrar til å redusere energiforbruket hos folk flest. Derfor var den modellen for nettleie som holdt på å bli innført fra 1. januar, så viktig å få stoppet. Det var en modell som dessverre ville gjort det mer ulønnsomt å energieffektivisere i de tusen hjem. Vi er glad for at regjeringen nå endrer denne modellen og sikrer at energiledet får en større vekt og en større andel av regningen, i stedet for at det er det faste leddet som er det største.

Så til Kristelig Folkepartis forslag her i dag, om å gjøre nettleien til en del av statsbudsjettet. Vi tror det er et veldig uklokt forslag som kan gå ut over effektivisering av nettet. Det vil også kunne føre til at vi får større forskjeller i landet knyttet til satsingen på den nettoppgraderingen som er nødt til å gjøres. Vi fremmer i stedet, sammen med Rødt, et forslag hvor vi ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en ordning som sikrer bedre geografisk og sosial utjevning når det gjelder nettleien.

Ola Elvestuen (V) [10:17:53]: Vi har i dag et system for finansiering og utvikling av nettet, og det fungerer. Nettkundene betaler for nettutviklingen, og Reguleringsmyndigheten for energi setter inntektsrammen og dermed også den overordnede prisingen av nettet. Som flere har påpekt, er det også store muligheter til å utnytte det nettet vi har mer effektivt. Det er også en merknad i saken som viser til Heimdall Power og utviklingen av deres sensor som én mulighet, og det er masse utvikling og nytenkning i den sektoren. Det er en

merknad som jeg ser Venstre ikke er en del av, men det burde vi selvfølgelig vært, så jeg får si det herfra.

Venstre støtter ikke forslaget fra Kristelig Folkeparti om at man skal ta hele nettleien over statsbudsjettet. Likevel har også vi, med de ekstraordinære kraftinntektene som staten har hatt i vinter, vært for å tilføre noe midler til Statnett for å lette den investeringen og utbyggingen av nettet som vi kommer til å ha og måtte ha i årene framover.

Så venter vi – som andre – spent på strømnettutvalgets utredning. Det er et utvalg som det var viktig å nedsette, av forrige regjering, og den kommer på helt riktig tidspunkt. Så er jeg også glad for ny nettleiemodell. Den kommer nå fra 1. juli, men har fått en overgangsperiode på to år innen energiledet, som maksimalt kan være på 50 pst. av nettleien.

På bakgrunn av strømnettutvalgets utredning og for å påse at vi oppnår alt det vi ønsker med nettleien, nemlig både å jevne ut strømforbruket og stimulere til energieffektivisering og egenproduksjon av strøm, særlig med solenergi, håper jeg at man – i de to årene – fortsatt vurderer hvordan innretningen på nettleien skal være.

Så er det et poeng, som for så vidt også Kristelig Folkeparti har, at vi i en situasjon hvor produsentene tjener så mye på kraftproduksjonen som de gjør nå, allikevel har et system der det bare er kundene som betaler transportkostnadene ved å sende den strømmen ut. På bakgrunn av strømnettutvalgets utredning mener jeg og Venstre at dette er et paradoks – og kanskje også en ny situasjon – og det trengs å vurderes nærmere om fordelingen burde være annerledes framover.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:21:09]: Jeg vil starte med å takke for gode innlegg. Selv om det ikke er støtte for Kristelig Folkepartis forslag, synes jeg det er en god debatt. La meg også være den første til å si at jeg synes modellen som er for nettleie i dag, har fungert godt. Det jeg mener er hovedproblemet med den – og særlig etter at utfordringene med den ble forsterket i vinter – er at den er veldig usosial, fordi vi betaler like mye i nettleie, uavhengig av økonomi. Det er ikke sånn at alle tiltak i samfunnet skal rettes inn for å være mest mulig sosiale, men jeg mener at nettleien faktisk er noe en kan se på. Derfor vil jeg også si veldig tydelig at jeg ser fram til den debatten som kommer når strømnettutvalget kommer med sin rapport nå om en uke eller to, fordi jeg tror at det er mye som kommer til å endre seg.

Kristelig Folkepartis forslag ville gjort noe med det sosiale aspektet ved nettleien. Vi kunne finansiert alt over statsbudsjettet, f.eks. skattefinansiert det eller på andre måter klart å finne penger. Det ville gjort at de som har sterkest rygg, hadde båret mer. Vi gjorde det med NRK-lisensen – med stor suksess, vil jeg si. Det kan

ikke sammenlignes helt, det er jeg helt enig i, men det førte til at folk, som f.eks. en del av minstepensjonistene som ikke engang betalte skatt, slapp helt unna NRK-lisensen. Det er sosialt og bra innrettet.

Representanten Siv Mossleth fra Senterpartiet nevnte veibygging, og jeg synes faktisk en også kan trekke en parallell til veibygging. For en kunne sagt: La oss bygge alle veier i Norge med bompenger, det er brukerne som betaler alt sammen, og i tillegg er det førstemann til å søke som får lov til å bygge veien. Det er satt litt på spissen, men det er litt sånn nett bygges i Norge. Det finansieres av brukerne, og en betaler for den strømmen en bruker. Og så er det førstemann til å sende en søknad som får lov til å bygge, f.eks. en batterifabrikk, som det er stor konkurranse om i disse dager. Det betyr at sånn systemet har fungert til nå, har det fungert veldig bra. Jeg er veldig for at man skal presse monopolselskap til å være mest mulig effektive. Så modellen har fungert bra. Men nå er vi inne i en ny tid; det er en revolusjon på nettsiden.

Jeg har hørt mange av innleggene til statsråden som jeg synes er gode også om dette. Det kommer til å skje enormt mye. Vi bygger på mange måter landet på nytt, og et eksempel fra mitt hjemdistrikt, er Agder Energi Nett. De sier at på den kaldeste dagen i februar 2020 brukte en 1 250 MW i Agder. 1 250 MW – det er liksom toppen. Nå er det søkt om iallfall 1 800 MW ny kapasitet som skal bygges ut i nettet. Det er en enorm utbygging som kommer til å skje de neste årene. Når en da har forslag om å skjerpe dagens modell, slik at det blir enda mindre lønnsomt å være proaktiv som nettselskap og bygge ut – for bruker du penger og bygger nytt nett, straffes du økonomisk – så slår det feil ut.

Jeg erkjenner at vi ikke får flertall for Kristelig Folkepartis forslag i dag, men jeg er helt sikker på at det må en debatt til om hvordan nettleien skal innrettes i tiden framover. Derfor ser jeg fram til den diskusjonen som kommer til å komme i etterkant av strømnnettutvalget nå om en uke eller to.

Presidenten: Representanten tar opp eget forslag?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:24:09]: Det gjør jeg.

Presidenten: Dermed har representanten Kjell Ingolf Ropstad tatt opp det forslaget han refererte til.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:24:25]: Samfunnet skal elektrifiseres, og ifølge noen partier skal alt elektrifiseres. Det vil kreve enormt med kraft, det vil kreve et enormt kraftig og fleksibelt og vesentlig utbygd nett. Hvem som skal betale for alt nettet, behøves å avklares. Dagens modell for inntektsrammer, investeringer, nettinntekter og da modellen som beregner om man

driver kostnadseffektivt i forhold til andre selskaper, er ikke optimal. Den belønner primært nettselskaper som kun foredler og drifter nettet, framfor å utvikle og utbygge det. Det er ikke gunstig, og det bør justeres sånn at nødvendige investeringer og riktig takt sikres framover.

Nettselskapene har i flere møter med meg fortalt at dagens nettleie- og finansieringsmodell ikke møter framtidens samfunns krav og behov for rask nettutbygging. Hvis man mener alvor med å elektrifisere samfunnet, hvis man mener alvor med at man skal møte morgendagens utvikling, må man se på en modell som treffer bedre enn det dagens gjør. Det planlegges en enorm omstilling av samfunnet, men virkemidlene henger ikke på greip.

Vi i Fremskrittspartiet ser nostalgisk på den tiden hvor man klagde over høy nettleie. Nettleien har jo druknet i klagen over de høye strømprisene, så det er en selvfølge at man må tak i dem også. Vi må se på en ny og bedre modell. Vi må se på en modell hvor investeringsrammene optimaliseres sånn at det er insentiver for å investere for framtidig forbruk. Det kan ikke være en bremsekloss. Det kan ikke være sånn at investeringer får et selskap til å framstå som mindre effektivt. Vi må se på en modell hvor parameterne justeres sånn at kostnaden tas i en kombinasjon av staten og kundene som brukere.

I tillegg til høye strømpriser, som jeg allerede har nevnt, har man moms på høye strømpriser, og som en annen også nevnte her, har man et nettap som skal dekkes inn med en spotpris. Det er en absurd situasjon at nettselskapene ikke har en fastpris, en systempris som kunne sikret at man får en lavere kostnad til nettselskapene, som igjen overføres til strømkundene.

Selv om vi ikke stemmer for dette forslaget, mener vi at dagens modell ikke er optimal, og vi mener at det bør ses på en ny og bedre løsning. Fremskrittspartiet kommer ikke med noen egne forslag akkurat her og nå, men i dialog med flere nettselskaper, strømkunder og andre ser vi på mulige løsninger for framtidig utvikling og framtidig nettutbygging som vil sikre at vi har tilgang på grønn og god kraft i lang tid framover.

Statsråd Terje Aasland [10:27:33]: Jeg vil også starte med å takke for gode innlegg i en veldig viktig debatt.

Strømnettet i Norge er en viktig pulsåre og grunnlaget for et velfungerende samfunn på alle måter, og det er også grunnlaget for at vi skal kunne klare å lykkes med å ta tak i de nye utfordringene som ligger framfor oss. Om det er økte industriinvesteringer, eller om det er klimagassutslipp som skal kuttes og samfunnet som skal elektrifiseres, så er det sånn at det er strømnettet som er utgangspunktet for veldig mange av tiltakene og endring-

ene som kommer til å skje – samtidig som vi som samfunn vil bli påført store tap dersom det er utfall i strømmettet. Så det at vi har et godt utbygd strømmnett i hele landet, er forutsetningen for et velfungerende samfunn.

Bruk og utvikling av strømmettet finansieres i dag av alle nettets kunder. Nettleien er prisen som kunden betaler for tilknytning til og bruk av nettet. Nettselskapene er underlagt en omfattende konsesjonsprosess og reguleringer som skal sørge for at de utfører sine oppgaver på en effektiv måte, slik at nettleien til husholdninger og andre kunder ikke blir høyere enn nødvendig, og at berørte parter blir hørt også når vi skal bygge ut og videreutvikle nettet. Det er altså et nullsumspill som i utgangspunktet gjelder for nettselskapene, med et lite påslag.

I tiden framover vil vi stå oppe i et behov for å øke tempoet i utviklingen av nettet. Dagens finansieringsmodell gir nettselskapene stor grad av forutsigbarhet til å planlegge nødvendig vedlikehold av investeringene, men samtidig ser vi at det går for sent. Sånn sett er jeg også enig i at strømmnettutvalgets rapport kommer til å bli viktig å diskutere videre, men kanskje først og fremst med tanke på hvordan vi skal få opp tempoet i nettutbygging, sånn at vi kan legge til rette for industriutvikling, sånn at vi kan legge til rette for fornuftige tiltak som bringer klimagassutslippene ned.

Når representantforslaget har til hensikt å foreslå en finansieringsordning der dette flyttes over på statsbudsjettet, skjønner jeg intensjonen, men jeg støtter ikke forslaget, for jeg tror det er krevende og vanskelig og kanskje ikke etter hensikten. Etter mitt syn er det vanskelig å se hvordan lokale nettinvesteringer skal prioriteres i en sentral budsjettprosess. Skulle nødvendig investering i nettet ikke bli gjennomført, vil nettselskapet enten måtte si nei til nye kunder eller akseptere at forsyningssikkerheten reduseres. Som samfunn tror jeg ikke vi vil akseptere det, fordi det er så store kostnader knyttet til det hvis ikke forsyningssikkerheten opprettholdes. Jeg ser heller ikke helt for meg hvordan en skal kunne gjøre disse prioriteringene på en god og samfunnsmessig riktig måte i tilknytning til statsbudsjettet. Jeg mener at vi må gi nettkundene riktige prissignaler om kostnadene i strømmettet, og at vi ivaretar og videreutvikler den modellen som allerede ligger der i dag.

Til slutt vil jeg påpeke at også regjeringen er opptatt av prisene på strøm og har gjort mange tiltak for å redusere disse.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:30:52]: Vi diskuterer for så vidt dette forslaget i en litt spesiell tid. Energimeldinga skal diskuteres på torsdag, og ikke minst skal strømmnettutvalget komme med sin rapport den 15. juni. Likevel vil jeg utfordre statsråden, for vi deler

mye av det samme synet på utviklingen framover. Jeg har forståelse for at regjeringa ikke ønsker å gå inn på endringer av finansieringsmodellen når det nå kommer en rapport rett rundt hjørnet, men utfordringen blir at hvis en skal gjennomføre så enorme utbygginger som det kan se ut til at en vil trenge, vil det i stor grad skyves over på kundene. En endring som er vedtatt at skal gjennomføres, er jo denne norm-andelen, som skal økes fra 60 pst. til 70 pst. for selskapene, altså at det straffer seg enda mer å bygge ut mye nett. Det skulle egentlig innføres fra 1. januar 2021, og så ble det utsatt til 1. januar 2023. Burde ikke den vært utsatt enda lenger i påvente av å se helheten i det strømmnettutvalget foreslår?

Statsråd Terje Aasland [10:31:54]: Aller først: Jeg tror vi har en i utgangspunktet god modell som har gjort at vi har klart å utnytte de investeringene som er gjort i strømmettet, samtidig som vi egentlig har klart å opprettholde et godt og samfunnsmessig sikkert og trygt strømmnett i hele landet – som er et viktig grunnlag.

Jeg er opptatt av at når vi får strømmnettutvalgets rapport, skal vi kunne ha gode diskusjoner om oppfølgingen av den. Der er kanskje hovedutfordringen å få opp tempoet i nettutbyggingen, sånn at vi klarer å legge til rette for industriutvikling – som jeg vet representanten er svært opptatt av i Agder-regionen, egentlig i hele landet – og samtidig sørge for at vi klarer å gjennomføre de utslippsreduksjonene vi skal legge til rette for ved å elektrifisere samfunnet i størst mulig grad, nettopp for å ivareta våre klimaforpliktelser. Jeg tror det kan komme veldig interessante og viktige debatter. Jeg vil ikke forhåndskonkludere på dette tidspunktet, men imøteser strømmnettutvalgets rapport.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:32:58]: Takk for svar et.

Samtidig er forhåndskonklusjonen på en måte at endringen skjer fra 1. januar 2023. Det er det som er litt spesielt når en ser den situasjonen en er kommet i. Jeg er enig med statsråden i at den kanskje største utfordringen er å få bygd ut nett og kapasitet så raskt som en ønsker. Hvis ikke må selskap etablere seg i andre land fordi en ikke har lyktes i Norge. Når en da har vedtatt at det skal straffe seg enda mer for selskapene å bygge ut nytt nett, med den finansieringsmodellen som er i dag, er ikke statsråden da enig i at en kanskje bør legge dette på is og avvente den gjennomføringen?

Jeg mener at man burde gått motsatt vei, at det i større grad skulle lønne seg for selskapene å være proaktive. Utfordringen med det er monopolselskap. Vi vil jo at de skal premieres for å drive mest mulig effektivt. Men i den fasen vi er i nå, må det jo lønne seg å investere i nytt nett.

Statsråd Terje Aasland [10:33:54]: Jeg tror det er særdeles viktig at en utnytter den infrastrukturen som det allerede er investert i, og at en har veldig tydelige effektivitetskrav gjennom nettleiesystemet. Det å utnytte nettinfrastrukturen på en god måte er helt avgjørende for at en ikke skal få uheldig økte nettleiekostnader som følge av det. Når vi kommer tilbake til strømnnettutvalget, hvordan vi skal bygge ut nett raskere, er det aktuelt å diskutere f.eks. investeringsinsentivene som ligger i nettleiemodellen vi har i dag. Da er det naturlig å se alt dette i en litt større sammenheng, nettopp for å se om det er mulig å få til andre elementer som gjør at en kan bygge ut nett raskere, for det tror jeg er en nøkkel faktor i utviklingen av samfunnet i fortsettelsen.

Ola Elvestuen (V) [10:34:56]: Nå fikk jeg litt svar i det siste svaret. Men én ting er jo hvordan vi skal finansiere utviklingen av bygging av nye nett. En annen side er hvilke insentiver vi har for å unngå å bygge unødvendig nytt nett. Der er den nye nettleiemodellen sentral. Det var strid om den før jul, og innføringen med økt effektivitet ble utsatt til 1. juli. I vinter var det 29 organisasjoner, energiselskap, som ble enige om hvordan en ny nettleiemodell kunne se ut, og statsråden har delvis tatt disse til følge.

Da blir mitt spørsmål: Er statsråden – særlig når en får strømnnettutvalgets rapport – fortsatt villig til å se på hvordan vi skal oppnå alle tre tingene når det gjelder nettleien? Det er at man skal ha en fordeling av forbruket gjennom døgnet, at man har insentiver for energioptimalisering og insentiver for mer bruk av solenergi.

Statsråd Terje Aasland [10:36:00]: Det å utnytte nettet og den investerte infrastrukturen, som allerede er gjort, er særdeles viktig. Jeg husker veldig godt innføringen av energiloven. Jeg var selv energimontør da. Da fikk vi starten på det som handler om å utnytte allerede foretatte investeringer i strømnettet på en bedre måte enn det som er i dag. Det å fortsette med det er særdeles viktig for å holde kostnadene nede.

Jeg vil ikke forskuttere hvordan en framtidig nettleiemodell skal se ut. Det ligger til RME og myndighetene å håndtere det innenfor det som er viktig. Men jeg tror at det er en bra intensjon å opprettholde de insentivene som ligger til utnyttelsen av nett, til energieffektivisering og til det å få opp mer lokal energiproduksjon som viktige forutsetninger for å lykkes i tiden framover. Så jeg deler intensjonen. Om alt skal gå inn i nettleiesystemet, er jeg mer usikker på, men f.eks. det å motivere til mer lokal energiproduksjon er særdeles viktig.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Sofie Marhaug (R) [10:37:21]: Jeg vil si litt mer om Rødts politikk, for jeg synes det er mange som har sagt at dagens modell har fungert godt fram til nå. Det tror jeg egentlig det er litt større uenighet om enn det som kommer til uttrykk i denne debatten. Rødt mener f.eks. at det var feil å prioritere utenlandskabler som NorNed, NordLink og North Sea Link, som også forbrukere til dels har betalt for. I retur har de fått skyhøye strømpriser. Jeg får i alle fall mange e-poster daglig fra folk som ikke er spesielt fornøyd med nettleien, og som ikke synes det har fungert spesielt godt.

Det er heller ikke riktig at dagens finansieringsmodell nødvendigvis gir de aller beste prioriteringene. Nå kommer det et press for å bygge nord og sør tettere sammen. Det kan det finnes gode argumenter for, men akkurat nå kommer det presset først og fremst av en prissituasjon som ikke er spesielt bra, og som ikke vil tjene Nord-Norge og Midt-Norge bra, og som ikke vil tjene forbrukerne bra. Så her er det en stor avstand mellom hva som er lønnsomt for Statnett og kraftprodusentene, og hva som er lønnsomt for forbrukerne. Da vil jeg si at kanskje den største urettferdigheten akkurat nå er knyttet til nett-tapet, som altså følger markedspris – noe for så vidt også representanten fra Fremskrittspartiet var inne på, og som jeg var inne på i mitt første innlegg – som gjør at forbrukerne betaler dobbelt opp for høye strømpriser: først i form av høy spotpris, hvis de har det, og så i form av økt nettleie som følge av markedspris. Det er på mange måter et ganske dysfunksjonelt system. Det er ikke gitt at det vil bli mer eller mindre effektivt med den modellen som Kristelig Folkeparti skisserer. Nettopp derfor er det så viktig at vi diskuterer dette litt grundigere enn vi har gjort før, for den utviklingen vi har sett de siste årene, har vært at vi har bygd flere utenlandskabler mens vi har et stort vedlikeholdsetterslep på vårt eget kraftnett. Jeg vil ikke si at det er en modell som har fungert spesielt godt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 15.

Sak nr. 16 [10:40:05]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om jord- og sjøkabel som alternativ til luftledning ved bygging av sentralnett (Innst. 318 S (2021–2022), jf. Dokument 8:216 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Halleland (FrP) [10:40:45] (ordfører for saken): La meg først takke komiteen for et ryddig og godt samarbeid i saken.

Vi behandler et forslag fra Rødt om å øke bruken av jord- og sjøkabel som alternativ til luftledning ved bygging av sentralnettet, men dette er vel også en sak som er en direkte oppfølging av søknad om ny 420 kV-forbindelse mellom Blåfalli og Gismarvik, som er til behandling i Norges vassdrags- og energidirektorat i disse dager.

Dette er en typisk sak hvor natur settes opp mot verdiskaping og arbeidsplasser, og om hvor mye en kan kompromisere i økte kostnader og tap av framdrift. Alternativer til kraftlinjer i luftspenn ser vi at det er mange som nå tar til orde for, og det er et ønske om å utrede jord- og sjøkabel i større grad. Det er i dag NVE som gjennomfører søknader om konsesjon, og som er ansvarlig for at søknadene er godt opplyst. I forbindelse med søknad om utbygging skal det gis konsesjon der samfunnsnyttene er positiv, og det skal tas hensyn til andre miljø- og samfunnsinteresser. Konsesjonsbehandlingen bygger på prinsipper som er vedtatt av Stortinget, og som hovedregel for transmisjonsnettet skal det bygges som luftledning.

Kabler og kraftledninger er betydelige arealforbrukere og kan få relativt store visuelle og landskapsmessige konsekvenser, men det er ikke sånn at legging av jordkabel eller sjøkabel ikke medfører store inngrep. Det gjør de både i sjøbunnen og på land, og sjøkabel fører til naturinngrep i et økosystem som tidligere er lite påvirket av menneskelig aktivitet.

Flertallet i komiteen er opptatt av å følge Stortingets føringer for utbygging av viktige infrastrukturprosjekter og advarer mot å endre spillereglene underveis i prosessen. Det er viktig å ta med seg, spesielt i disse tider med svært høye kraftpriser, at mindretallsforslaget som behandles i dag, krever store tilleggsinvesteringer i strømmettet og innebærer betydelige kostnader som brukerne av nettet må betale. I tillegg vil man lokalt på Haugalandet skape stor usikkerhet om videre framdrift på tilgang på kraft, noe som igjen kan utfordre store verdier og tussensvis av arbeidsplasser.

Det er i dag en stor etterspørsel etter kraft nesten over hele landet, og dette vil kreve store investeringer. Når produksjon og forbruk ofte er på ulike plasser, krever det at vi må få flyttet kraft og etablert kraftlinjer. Alle vil ha kraft, alle vil ha arbeidsplasser, og det vil ikke være mulig uten at det vil koste inngrep i naturen.

Hadia Tajik (A) [10:43:48]: Det er ingen tvil om at auka elektrifisering gjer at det oppstår nye konflikhtar om bruk av areal og diskusjonar om konsekvensane som det kan få for natur og miljø. Men sjølv om konflikthane kan vera nye, er avvegningane ganske kjende. Søknad om kraftleidningar vert behandla av NVE, som sørgjer for at sakene vert tilstrekkeleg opplyste, og det er òg ei saksbehandling som skal leggja til rette for medverknad.

Når me har eit prinsipp om ein hovudregel om luftleidningar for transmisjonsnettet, er ikkje det noko som er fritt for vanskelege avvegingar. Forslagsstillarane har heilt rett i at det bl.a. kan innebera ein konflikt med kulturlandskap og friluftsområde, men det er viktig å understreka at det kan jord- og sjøkablar òg ha. Det inneber som regel eit naturinngrep i eit økosystem som er lite påverka av menneskeleg aktivitet. Sjølv om det ikkje er like synleg for oss som det luftleidningar er, kan konsekvensane av jord- og sjøkabel for natur og miljø i nokre samanhengar til og med vera større. I tillegg er det ein økonomisk dimensjon ved avvegningane som me ikkje kan sjå heilt bort frå, sidan investeringane i straumnettet òg inneber betydelege kostnader som brukarane av nettet må betala. Dette er heilskaplege avvegingar som ein gjer best i forbindelse med ei konsesjonsbehandling, der nettopp lokale, regionale og sentrale myndigheiter er involverte.

Straumnettutvalet vart nemnt allereie i førre sak, men det er òg relevant her. Dei er også bedne om å sjå på og vurdere utviklinga av straumnettet og gje anbefalningar. I Arbeidarpartiet er me opptekne av å finna langsiktige og gode løysingar på det aukande kraftbehovet som Noreg har, og korleis me kan sikra produksjon og forflytting av kraft på best mogleg måte framover. Det er noko som må vurderast og behandlast på ein heilskapleg måte. Det vil oppfølging av straumnettutvalet gje oss anledning til å kunna gjera.

I tillegg er den konkrete saka om forbindelse mellom Blåfalli og Gismarvik til behandling i NVE. Det er òg omtalt i representantforslaget. Det er ikkje naturleg at me føregrip den saka frå Stortinget si side, sjølv om mange av oss, særleg me ifrå Rogaland, følgjer saka med stor interesse og er opptekne av løysingar for kraft og arbeidsplassar der.

Ove Trellevik (H) [10:46:27]: Takk til saksordføraren for fine og gode merknadar. Høgre støttar at luftledning skal vera hovudprinsippet. Me deler argumentasjonen til Arbeidarpartiet på alle punkt, men eg trur me i framtida vil oppleve at tidsaspektet kjem til å verta viktigare og viktigare.

I samband med energimeldinga som me skal behandla om eit par dagar her i salen, kjem me til å vedta

at me skal ha hurtigspor for industrietableringar, altså at det skal gå fortare å byggja ut nett. Eg tenkjer at det på kysten, der eg kjem frå, er eit svært nødvendig grep for å koma vidare. Ute på kysten har me enormt store kraftbehov i forbindelse med elektrifiseringa som skal skje i samfunnet, ikkje minst ute på sokkelen, og me har òg svært mange nyetableringar av bedrifter. Krafta vert produsert inne i fjordane våre, og me har behov for krafta utmed kysten.

Statnett indikerer at det vil ta 10–12 år å få ei ny kraftlinje på plass frå f.eks. Modalen og ut til Kollsnes. Det tek berre eit par år å byggja linja, men altså 8–10 år i saksbehandling. Me bør kanskje erkjenne at det er for lang tid. Me tapar både konkurransekraft og ei rekkje investeringar som ønskjer å koma som ein konsekvens av f.eks. Northern Lights-prosjektet. Me bør kunna klara å byggja nett mykje raskare enn det me har gjort til no. Då kan det kanskje vera eit argument å bruka jord- og sjøkabel enkelte plassar, ikkje minst der det bur ein masse menneske som ønskjer å leggja det i ein kabel gjennom tettbygde strøk, gjennom byar og liknande. Eg trur det kan vera viktig for å få framdrift og fortgang i desse sakene.

Me skal ikkje gå på akkord med naturverdiane. Eg ser sjølvsagt at det kan vera viktige naturverdier som vert ofra når ein skal bruka både jord- og sjøkabel, men at ein i større grad vil måtta vurdera dette, er eg heilt overtydd om. Eg håpar at me kan koma tilbake til det spørsmålet i ein annan samanheng, anten det gjeld som oppfølging av straumnettutvalet eller som oppfølging av energimeldinga, når me har behandla den. Det vert for oss feil å gå på dette i forbindelse med eit konkret forslag om Blåfalli og Gismarvik. Det er me heilt imot at me skal vedta i ein slik samanheng.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:49:28]: Dette er andre saka der spørsmål om sentral nettutbygging og alternativ til luftlinje kjem til Stortinget berre dette året. Det er med andre ord eit stort engasjement i sivilsamfunnet i Noreg for at ein skal setje dei negative konsekvensane av dei største overføringslinjene høgare på agendaen. Det at andre land sin energipolitikk får store konsekvensar for nettinvesteringar også i Noreg, gjer ikkje spørsmåla mindre brennbare i den aktuelle debatten. Prinsippvedtaket i samband med Meld. St. 14 for 2011–2012 om at transmisjonsnettet i hovudsak skal byggjast som luftledning, blir med andre ord utfordra igjen og igjen av dei vi er sette til å representere – folket som bur i dette landet.

Det er kanskje ikkje tilfeldig at det er særleg stor uro rundt bygginga av den nye høgspenteledinga på Sør-Vestlandet, der det har vore ofra mykje natur til vindkraft, og der dei store, nye utanlandskablane har sine utspring. Elektrifisering vil utan tvil bety behov for meir

nettutbygging, men ny produksjon og meir eksport er også faktorar som fører til meir nettutbygging. Kanskje nærmar vi oss rett og slett ei grense for aksept for naturtap i somme område.

Det er regionalt og tverrpolitisk engasjement mot å byggje denne nødvendige ledningstraseen i luftspenn frå Blåfalli gjennom Etne og Vindafjord til Gismarvik. Luftleidninga kjem i konflikt med natur og raudlista artar så vel som kulturlandskap og viktige friluftsområde. Den Norske Turistforenings Gullruta i Etnefjellet går t.d. langs delar av den planlagde traseen. Det at Etne kommune, næringsalliansen i Vestland og til og med Vestland fylkesting har fatta eit samrøystes vedtak der dei ber om at jord- og sjøkabel skal greiast ut som eit reelt alternativ på lik linje med luftspenn, synest eg bør vege tungt.

Vi er i ei brytingstid der vi er i ferd med å innsjå at naturverdier må verdsetjast høgare. Vi kan ikkje lenger sjå på natur som gratis i utbyggingssaker. Det gjeld også for utbygging av sentralnettet. Eg meiner at siste ledd i føremålsparagrafen i energilova, som seier at det skal takast omsyn til allmenne og private interesser, må vere reelt. Det betyr at det store tverrpolitiske engasjementet i denne og fleire andre saker er signal frå private og allmenne interesser som bør lyttast til.

Difor støttar SV dei to mindretalsforslaga fremja av Raudt i denne saka. I det fyrste ber ein regjeringa kome tilbake med ei sak der prinsippet for bygging av sentralnett blir oppdatert med kriterium for betre varetaking av natur, jordvern og kultur. (Presidenten klubbar.) Vi støttar desse to forslaga, og eg tek dei med dette opp.

Presidenten: Representanten Birgit Oline Kjerstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Siv Mossleth (Sp) [10:53:04]: Kraftledninger kan kun bygges, eies og drives i medhold av en konsesjon etter energiloven. Søknader om bygging og drift av kraftledninger behandles av NVE, som gjennomfører en konsesjonsbehandling og sørger for at saken er tilstrekkelig opplyst. Denne behandlingen er omfattende, med offentlige høringer og møter med berørte interesser. Videre skal saksbehandlingsreglene ivareta hensynet til medvirkning.

Transmisjonsnettet, gjerne kalt sentralnettet, er hovedveiene i kraftsystemet og forbinder produsenter og forbrukere i ulike deler av landet med hverandre. Prinsippet for konsesjonsbehandlingen bygger på prinsipper som er vedtatt i Stortinget, og som hovedregel skal transmisjonsnettet bygges som luftledning.

Både kabler og kraftledninger er betydelige arealforbrukere. Denne typen anlegg får derved relativt store visuelle landskapsmessige konsekvenser og andre miljøkonsekvenser. Legging av 420 kV som jordkabel og sjø-

kabel medfører store inngrep både i sjøbunnen og på land. Legging av sjøkabel fører som regel til et naturinngrep i et økosystem som er lite påvirket av menneskelig aktivitet. Kabeltraseene vil helst følge de dypeste partiene til fjordene, hvor det er minst fare for ras og sideveis utglidning av kabelen.

Senterpartiet mener det er klokt å følge Stortingets føringer for utbygging av viktige infrastrukturprosjekter, og at det vil bli kostbart for samfunnet både økonomisk og av hensyn til avveiningen av natur- og miljøhensyn om man skal endre spillereglene underveis i lokale prosjekter uten å se helheten.

Investeringer i strømmettet innebærer betydelige kostnader som brukerne av nettet må betale. Strømnettutvalget skal vurdere bruken av strømmettet, og utvalget skal levere sin innstilling i juni. Det er viktig å understreke at vi har store investeringer foran oss i forbindelse med elektrifiseringen av samfunnet, og at det vil være stor etterspørsel etter kraft framover. Derfor må vi finne langsiktige og gode løsninger for hvordan det moderne Norge – med økende kraftbehov og hvor produksjon og forbruk ofte er på ulike steder – krever at vi forflytter kraft. Derfor må det gjøres grundige kostnytte-avveininger sammen med avveininger av viktige natur- og miljøhensyn.

Senterpartiet ser ikke noen grunn til å endre prinsippet for bygging av sentralnettet nå. Vi mener også at det er lite hensiktsmessig at Stortinget behandler enkeltstrekninger når det er fagetatene, som NVE og Olje- og energidepartementet, som sitter på den nødvendige kompetansen for å gjøre det.

Sofie Marhaug (R) [10:56:20]: I 2011 var jeg i Hardanger og demonstrerte mot monstermastene som skulle skjære tvers gjennom landskapet. Lokalbefolkningen protesterte; de var glad i naturen sin. Naturen hadde og har fortsatt en egenverdi. I går gikk lokalbefolkningen en politisk protesttur i Etne-fjellene. De vet at vi behandler denne saken i dag. Heller ikke de ønsker at naturen skal ødelegges. Høyspentledninger i luft er et større inngrep enn jord- og sjøkabler. Etter mitt syn har Norge råd til å ta større hensyn til naturen vår og ta vare på den. Vi har et demokratisk ansvar for å lytte til protester fra innbyggerne våre.

Det er behov for å oppgradere eksisterende nett og til dels også å bygge ut nytt. I Norge har vi en hovedregel – som helt sikkert er mest økonomisk, som i billigst – om at sentralnettet skal bygges som luftledning. Dette prinsippet kan komme i konflikt med en rekke viktige hensyn. Nylig har et flertall på Stortinget bedt om alternativer mellom Oslo og Bærum fordi det dreier seg om et tettbebyggt strøk. På strekningen fra Blåfalli i Kvinnherad gjennom Etne og Vindafjord til Gismarvik i Tysvær

på Haugalandet er det natur- og kulturlandskap som blir skadelidende.

At vi skal fortsette å bygge som før uten å ta større hensyn til alt fra bebyggelse til urørt natur, er en gåte for meg. I en tid der staten håver inn enorme summer i form av både flaskehalsinntekter til Statnett og kraftinntekter til kraftprodusentene, skal vi altså velge det billigste og minst skånsomme alternativet for eget nett. Det står ikke til troende.

Vi har bygget verdens lengste undersjøiske kraftkabel fra Kvilldal i Rogaland til Blyth i England, og ingen fra verken Arbeiderpartiet eller Høyre snakket og advarte om konsekvensene det fikk for økosystemet i havbunnen. Denne kraftkabelen tapper magasinene for kraft og vann når prisene er høye, og gir inntekter til Statnett som det er vanskelig i det hele tatt å forestille seg. Samtidig får vi beskjed om at det er vanskelig med jord- eller sjøkabel her hjemme. Forstå det den som kan.

I Danmark går de i motsatt retning. Et politisk flertall i det danske folketing ble høsten 2020 enig om nye retningslinjer for utbygging samt endringer av eksisterende kraftnett. De nye retningslinjene innebærer at langt flere høyspentledninger skal legges i bakken. Bakgrunnen for denne enigheten var å redusere antallet luftledninger, sånn at utbyggingen av el-infrastruktur blir skånsom og god for folk og natur. Jeg håper norske politikere vil gå i samme retning og anbefaler med dette Rødts forslag i saken. Og så vil jeg minne om at siste ord ikke er sagt: Strømnettutvalget kommer med sin innstilling 15. juni.

Ola Elvestuen (V) [10:59:39]: Det er nok mye av Rødts energipolitikk Venstre ikke er enig i, men akkurat i denne saken er vi helt enige. Venstre står også bak de to mindretallsforslagene i saken.

I 2011/2012 ble det vedtatt at sentralnettet som hovedregel skal bygges som luftledning – et vedtak som ble gjort samtidig som striden var på sitt høyeste om ny kraftledning og luftledninger i Hardanger, noe Venstre sloss imot den gangen. Vi mente, og mener fortsatt, at man der burde hatt en fullverdig utredning av en sjøkabel.

Når vi ser framover, og når vi vet at vi må bygge ut mye mer av kraftnettet vårt, er det én ting som nå trengs å mykes opp, eller oppheves, og det er nettopp prinsippet vedtaket om at kraftnettet som hovedregel skal bygges som luftledning. Det vil i framtiden komme flere saker hvor det vil være strid mellom ulike naturinteresser og landskapsvern hensyn. Derfor trenger vi å ha fullverdige utredninger hvor vi også ser på jord- eller sjøkabler der det kan være aktuelt.

Det er riktig, som det sies, at det også er naturinngrep. Nettopp derfor trenger vi å vurdere disse opp mot

hverandre, og mange steder vil sjøkabler kunne være et riktig alternativ. Det er et paradoks at der Statnett nå har oppgradert sjøkabler og strømmnett de siste årene, har vært i Oslofjorden, mens det altså ikke er aktuelt andre steder. Som det ble nevnt tidligere, har vi i komiteen også hatt oppe ønske om en jordkabel gjennom tettbygde strøk mellom Oslo og Bærum. Komiteen har vært på studietur i Sverige og der fått høre om hvordan de legger jordkabler og store nettkabler under bakken i Stockholm.

Så til den aktuelle saken, som illustrerer det større bildet, som er ny linje mellom Blåfalli og Gismarvik: Der er det opplagt at det nye nettet gir store naturinngrep. Det går utover kulturlandskapet. Det vil påvirke viktige friluftsområder veldig negativt, f.eks. DNTs Gullruta i Etnefjellet. Det er ingen tvil om at vi her bør ha en utredning som også ser på alternativene for sjø- og jordkabel. Ikke minst for at vi skal kunne ta beslutningen, må vi vite hva det innebærer, hvilke kostnader det har – og så tar vi den riktige beslutningen.

Statsråd Terje Aasland [11:02:54]: Ved behandlingen av nettmeldingen i 2012 sluttet Stortinget seg til prinsippet for når jord- og sjøkabel kan vurderes som alternativ til luftledning. På de høyere spenningsnivåene innebærer bruk av jord- og sjøkabel høyere kostnader, egentlig vesentlig høyere kostnader enn luftledninger.

Bruk av kabel er hovedprinsippet i distribusjonsnettet, og terskelen for bruk av jord- eller sjøkabel øker med høyere spenningsnivå i nettet. Hovedhensikten er å begrense kostnadene for strømkundene – som vi diskuterte i forrige sak – og som betaler for byggingen og driften av strømmettet vårt, samt å få mest mulig kabling ut av hver investerte krone. For transmisjonsnettet er hovedregelen at nye forbindelser skal bygges som luftledning. Jord- eller sjøkabel kan unntaksvis vurderes.

Jeg mener kriteriene som er rammet inn tilbake i 2012, egentlig står seg godt den dag i dag. Der står det veldig tydelig:

- der luftledning er teknisk vanskelig eller umulig, som for eksempel i byer og ved krysninger av større sjøområder
- dersom ekstrakostnaden for kabling av en begrenset delstrekning kan forsvares med at det gir særlige miljøgevinster sammenlignet med luftledning og/eller en begrenset strekning med kabling kan gi en vesentlig bedre totalløsning alle hensyn tatt i betraktning

Så det er åpning for å vurdere det allerede, og jeg mener de rammene som er lagt, i utgangspunktet er tydelige, gode og samfunnsmessig riktige.

Konsesjonsbehandlingen etter energiloven skal sikre at utbygging av kraftproduksjon og nett skjer på en

samfunnsmessig, rasjonell og god måte, og at det tas hensyn til berørte interesser. Konsesjon gis til nettanlegg som er samfunnsmessig rasjonelle. Ved vurdering av om kabling er et samfunnsmessig rasjonelt tiltak, må den eventuelle gevinsten i reduserte eller endrede naturinngrep veies opp mot de økte kostnadene, eventuell svekket forsyningsikkerhet og andre ulemper ved bruk av kabel og hva det innebærer.

Det gjennomføres omfattende utredninger basert på de konsesjonssøknadene som foreligger nå, og høringer av større nettiltak. Høringsuttalelser fra lokale interesser og virkninger for natur, kultur og andre berørte interesser blir grundig vurdert og avveid i dagens konsesjonsbehandling. Så jeg mener vi har en veldig god ramme for det.

Som vi var innom i forrige debatt, vil strømmnettutvalget kanskje utfordre noen av prinsippene, og jeg imøteser den debatten. Når det gjelder Blåfalli og Gismarvik, er den saken til behandling, og jeg kan ikke forskuttere behandlingen. Jeg må vente til den eventuelt kommer på mitt bord for behandling der.

Så mener jeg til slutt at med utgangspunkt i diskusjonen i foregående sak, hvor Stortinget er veldig opp-tatt av å få ned kostnadene og begrense kostnadene for nettutbygging, er det noe underlig at en i denne sammenhengen bruker ord som at en har råd til å legge ting i kabel. Det er vesentlig dyrere å gjøre det, det er mindre håndterbart med hensyn til systemdrift, og det vil også være betydelige naturinngrep knyttet til kabling. Det er ingen grunn til å undervurdere nettopp de konsekvensene av kabling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:06:16]: For mange år sidan blei det eit stort kraftunderskot i Møre og Romsdal, bl.a. på grunn av etablering og flytting av kraftkrevjande industri. Det førte til enorme investeringar i straumnettet for å føre fram strauten – ein nærmast flytta strauten etter bedriftene.

Vil statsråden gjere noko for å leggje føringar for kvar det nye, store forbruket skal liggje i framtida, slik at ein skal kunne spare natur og samfunn for store investeringar som kanskje er unødvendige viss ein jobbar meir med lokalisering av industri?

Statsråd Terje Aasland [11:06:54]: Jeg tror det er vanskelig å styre industriinvesteringer på den måten som representanten Kjerstad tar til orde for, men å sette nettutbyggingen inn en større sammenheng er særdeles viktig, og det er Statnetts oppgave i dag når det gjelder transmisjonsnettet. Det legges også et grunnlag for det gjennom konsesjonsbehandlingene som gjennomføres. Det å redusere konsekvensene for natur, mil-

jø og samfunn er viktig, og det er en del av konsesjonsprosessene som gjennomføres.

Når det gjelder spørsmålet om man i større grad bør prøve å påvirke forbruket der hvor det allerede er et stort forbruk, og hvor infrastrukturen legger til rette for det, er det for en stor del allerede nedfelt i de industrietableringene som i hvert fall har gitt seg til kjenne i Norge så langt. Ofte er det i tilknytning til eksisterende industriområder, hvor mye av infrastrukturen er på plass, men der en kanskje trenger oppgraderinger for å få nok effektkapasitet inn til de industrielle formålene.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:07:54]: Føremålsparagrafen til energilova er vesentlig i dette. Han seier at det skal takast omsyn til allmenne og private interesser i vurderinga av samfunnsnytta. I den konkrete saka som vi har diskutert, og som eg forstår at statsråden ikkje kan seie noko konkret om, må eg likevel spørje reint prinsipielt: Når fylkeskommunen, næringsforeiningar og kommunane ber om ei utgreiing – når er det nok for at ein skal kunne seie at desse interessene skal vurderast i desse sakene?

Statsråd Terje Aasland [11:08:39]: Aller først tror jeg det er klokt at en følger opp det som Stortinget har sagt, og Stortinget har vært veldig tydelig i hvordan en skal tilnærme seg utbyggingen av transmisjonsnettet, og hvilke hensyn en der skal ta. At det er stort engasjement og ulike vurderinger som ligger til grunn i disse sakene, er jeg fullstendig klar over. Når jeg eventuelt skal behandle den søknaden, vil jeg selvfølgelig få belyst alle sider av den og sette meg grundig inn i saken før jeg fatter en konklusjon.

Tilbake til energiloven: Den sier også at det skal være en samfunnsmessig rasjonell utnyttelse av energinfrastrukturen. Det mener jeg også er et begrep som må vektlegges i forbindelse med behandlingen, at en får en total behandling og en grundig konsesjonsbehandling, slik at en er helt trygg på at en fatter riktig vedtak.

Sofie Marhaug (R) [11:09:43]: Statsråden må ha misforstått mitt poeng både i denne og i forrige debatt. Da jeg klaget over høy nettleie, var det for kundene. Det er fortsatt ingen tvil om at f.eks. Statnett håver inn milliarder. Allerede i mars hadde Statnett en inntekt på 4,5 mrd. kr. Dersom de tjener mer enn 35 pst. over den tillatte inntekten, som er på 9,5 mrd. kr, som de ligger an til å gjøre i år, må Statnett betale en strafferente. Det har Statnett nå søkt om å få slippe. Dette endrer ikke på at kundene må betale mer i form av økt nettleie på grunn av det økte nettapet, som følger markedsprisen.

Kan statsråden fortsatt stå inne for at det ikke er noen i dette systemet som tjener gode penger akkurat nå?

Statsråd Terje Aasland (A) [11:10:45]: Nettselskapene har en inntektsramme som er tydelig regulert og fastsatt. De skal ikke kunne drive med stor fortjeneste. Det er veldig tydelige begrensninger i hva de kan ha som avkastning på investert kapital. Det er fordi en ønsker å ha kontroll med nettkostnadene ut mot sluttbrukerne. Jeg mener at det systemet vi har i dag, ivaretar dette.

Når det gjelder flaskehalsinntektene til Statnett, kommer de tilbake til nettet og reduserer slik sett nettleien for strømkundene i Norge. Det synes jeg er en god ordning. Vi kan godt diskutere utenlandsforbindelsene og konsekvensene av disse, men når det gjelder systemet som system, med flaskehalsinntektene til Statnett, går de tilbake i form av investeringer og eventuelt reduksjoner i nettleien i Norge. Det synes jeg er en veldig ok måte å gjøre det på.

Sofie Marhaug (R) [11:11:41]: Det er jo dette Statnett ikke har klart å gjøre. De tjener jo for mye. Det er derfor denne strafferenten slår inn. De har ikke klart å senke nettleien tilstrekkelig ut fra de inntektene de får. Derfor mener jeg at jeg har mine ord i behold når jeg sier at vi tjener gode penger, og at tiden nå er inne for å gjøre investeringer i kraftnettet, som kanskje koster litt mer enn det ellers ville ha gjort. Mitt oppfølgingsspørsmål er fortsatt: Mener statsråden at Statnetts forvaltning av flaskehalsinntektene fungerer etter intensjonen?

Jeg vil gjerne også utfordre statsråden på hva han vil svare Statnett på deres søknad om fritak fra strafferente, som de har sendt i et brev til statsråden.

Statsråd Terje Aasland [11:12:35]: Når det gjelder strafferenten og diskusjonen om Statnett, tror jeg at jeg skal svare Statnett og det systemet på det.

Når det gjelder det å tjene gode penger akkurat nå på grunn av situasjonen med høye flaskehalsinntekter osv., er det inntekter som kommer strømmettet i Norge til gode, enten det kommer i år eller senere år. Dette er inntekter som går til investeringer i nettet, og som er med på å redusere nettkostnadene over tid. Så jeg mener fremdeles at systemet kan forsvares fullt ut. Selv om inntektene nå er store, er det inntekter som går til å sikre en infrastruktur som er en av de viktigste infrastrukturene i samfunnet vårt.

Ola Elvestuen (V) [11:13:37]: Mellom Blåfalli og Gismarvik bør definitivt jord- og sjøkabel utredes. Jeg mener vel også at det bør bygges.

Statsråden legger vekt på å følge opp stortingsvedtaket fra 2011/2012 i forbindelse med stortingsmeldingen og på at man skal ha en rasjonell utbygging av sentralnettet. Da er det viktig å påpeke at naturen har verdi,

kulturlandskapet har verdi, og det er også andre samfunnsverdier som kan bli skadelidende ved en ensidig bygging av luftnett for sentralnettet.

Så mitt spørsmål er: Vil statsråden kun legge til grunn prinsippene fra Stortinget og den rasjonelle byggingen av sentralnettet, eller vil han vurdere og sørge for at også de andre verdiene ivaretas ved at det legges føringer for jord- og sjøkabel – og utredning av disse?

Statsråd Terje Aasland [11:14:47]: Når det gjelder sakene som eventuelt måtte havne på mitt bord som følge av ankebehandlinger osv., skal jeg sørge for at de blir ordentlig belyst – og at man går grundig inn i dem. Jeg mener grunnlaget for det som representanten tar opp i sitt spørsmål, særlig dette med miljøgevinster, allerede er tatt inn i ett av de unntakene som ligger her. Det står veldig tydelig at dersom ekstrakostnaden for kabling av en begrenset delstrekning kan forsvares med at det gir særlige miljøgevinster sammenlignet med luftledning, kan man legge kabel. Så jeg mener at det allerede er åpning for det gjennom det Stortinget har vedtatt.

Jeg mener det er viktig å følge opp det Stortinget har sagt når det gjelder kabelpolitikken – og faktisk forholde seg til det.

Ola Elvestuen (V) [11:15:36]: Samtidig kan jo statsråden ta initiativ til endringer og forslag overfor Stortinget.

Vi vet at så lenge føringen ligger der, om at det som hovedregel skal legges som luftledning, er det de forslagene som kommer. Så sier statsråden at han kun vil se på andre utredninger når enkeltsakene dukker opp. Mitt spørsmål er: Vil statsråden være villig til å sette i gang prosesser for å få endringer i de grunnlagene som er der, for oftere å få vurderinger av natur- og kulturlandskap og bruk av jord- og sjøkabler, og at det kommer inn i et system hvor dette skjer oftere og legges til grunn for arbeidet, eller er statsrådets holdning at her skal vi ikke gjøre noe, systemet fungerer?

Statsråd Terje Aasland [11:16:29]: Jeg mener at vi har et godt konsesjonssystem, og at man følger opp de ulike hensynene som skal avveies ved den konsesjonsbehandlingen som foreligger i dag. Når det gjelder tiden framover, får vi dette strømnnettutvalget, som vi har vært innom flere ganger nå. Eventuelle temaer det tar opp, vil jeg drøfte videre – grundig – for å se om det er behov for å ta noen nye initiativ når det gjelder konsesjonsbehandling og hvordan man vurderer denne situasjonen.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 16.

Sak nr. 17 [11:17:08]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å trekke tilbake utbyggingstillatelser på norsk sokkel som er i strid med Grunnloven (Innst. 433 S (2021–2022), jf. Dokument 8:236 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ove Trellevik (H) [11:17:48] (ordfører for saka): I dette Dokument 8-forslaget me har til behandling, kom Miljøpartiet Dei Grøne med to forslag. Det eine er at Stortinget skulle vedta at godkjende planar for utbygging og drift av petroleumsførekomstar gjevne etter 22. desember 2020 skulle trekkjast tilbake. Det andre forslaget er at det skulle innførast eit moratorium på behandling av alle nye søknader om plan for utbygging og drift av petroleumsførekomstar.

Under komitébehandlinga er det i tillegg kome ytterlegare tre forslag. Ingen av forslaga får fleirtal, og eg reknar med at forslagsstillarane sjølv gjer greie for forslaga sine.

Av merknadene til Miljøpartiet Dei Grøne kan det sjå ut til at det er bakgrunnen for forslaga som ein ønskjer å fokusera på, ikkje sjølv forslaga. Til det er å merka seg at kontroll- og konstitusjonskomiteen har behandla både årsmeldinga og sjølv brevet frå NIM til departementet. Likevel er det heva over kvar tvil at staten vann det såkalla klimasøksmålet i alle tre rettsinstansar. Staten er altså ikkje dømd for nokon ting, ikkje eingong saksbehandlingsfeil er staten dømd for. Men departementet har etter domsavseiinga i Høgsterett i plenum 22. desember 2020 føreteke ei vurdering av om domen tilsa ei mindre justering i saksbehandlinga av søknader om godkjenning av planar for utbygging og drift. Saksbehandlinga vart som følgje av dette justert frå og med hausten 2021, då desse vurderingane vart slutførte.

Det er såleis ingen grunn for stortingsfleirtalet til å støtta nokon av forslaga som vert fremja her i dag, og at eit fleirtal ikkje vil støtta forslaga, er venta. Staten sitt syn i rettsprosessen var at vedtaka var gyldige, og staten vann altså fram på alle punkt i alle tre rettsinstansar. Høgsterettsdomen har altså ikkje endra rettstilstanden,

og domstolen seier at politiske spørsmål først og fremst ligg til dei politiske organa våre å avgjera.

Olje- og energidepartementet har etter 22. desember 2020 godkjent plan for utbygging og drift av Breidablikk, Kristin Sør og Kobra East & Gekko. Desse prosjekta er godkjende etter gjeldande lover, reglar og prosedyrar. Så er det verdt å merka seg at Høgsterett samrøystes kom til at vedtaket verken var i strid med Grunnlova § 112 eller den europeiske menneskerettskonvensjonen, EMK, og altså at det ikkje var saksbehandlingsfeil.

Utslepp frå olje og gass utgjer 40 pst. av dei globale utsleppa. Norsk produksjon dekkjer 2–3 pst. av verdsforbruket, og forventa framtidig produksjon under to månader av det. Dette avgrensar dei norske utsleppa svært mykje.

Marianne Sivertsen Næss (A) [11:21:06]: Å løse klimakrisen er vår generasjons viktigste oppgave. Som folkevalgte har vi et ansvar for å finne de beste løsningene for å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Den beste løsningen er ikke å avvikle norsk petroleumsvirksomhet. Norge produserer noe som verden desperat trenger, nemlig energi. For å se hvor viktig energi er, trenger vi ikke se lenger enn til dagens situasjon. Verden i dag bruker mer energi enn den produserer. Det gir skyhøye energipriser. Over hele verden ser vi hvor skjør tilliten mellom folk og det politiske systemet kan være. I noen land er det store opptøyer, og regjeringer har mistet tillit på grunn av de høye prisene.

Mangel på energi kan gi sult og humanitære kriser. Det vi nå ser et omriss av, er en verden som ikke produserer energien den trenger. Vi trenger energi til absolutt alt i livet vårt – til å lage mat og lade telefonen, til transport, til å drive skoler og sykehus og ikke minst til å varme husene gjennom vinteren – til absolutt alt, både smått og stort i hele samfunnet over hele verden. En verden uten energi er en verden i kaos. Det vil ikke hjelpe oss med å løse klimakrisen, det vil bety gigantiske steg bakover.

Å slutte å produsere energi vil gjøre det vanskeligere å løse klimakrisen, ikke lettere. Vi må derfor bygge om våre samfunn, og det viktigste norske bidraget vil være slike ting som å videreutvikle markedet for elbiler og annet med nullutslipp, utvikle teknologi for CO₂-rensing og lagring eller produsere ulike former for hydrogen. Det er dette vi skal bidra med, ikke slutte å produsere energi, spesielt ikke i dag, når kull er verdens nest største energikilde. I klimasøksmålet slo Høyesterett fast at utvinningstillatelser i Barentshavet ikke var i strid med Grunnloven. Høyesterett understreket at løsningen på klimakrisen er en politisk vurdering, ikke en rettslig vurdering.

Klima var den viktigste saken for norske velgere ved forrige valg. De stemte ned det forslaget som vi behandler i dag. Jeg vil advare mot å forsøke å bruke Grunnloven til å presse gjennom ett partis løsninger. Vi løser ikke klimakrisen gjennom å kortslutte demokratiet. Det er derimot en oppskrift på dårlige løsninger som ødelegger mer enn de gjør godt, og som gjør det vanskeligere å løse klimakrisen. For oss i Arbeiderpartiet er det helt avgjørende at demokratiet også i framtiden skal ha ansvar for klimapolitikken og ikke minst de vanskelige politiske avgjørelsene og prioriteringene. Jeg har likevel stor respekt for det arbeidet NIM gjør, og deres vurderinger.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:24:30]: Det kunne være fristende å si seg totalt enig med foregående taler, men jeg skal si litt mer.

I denne saken framstår det som om SV, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne forsøker å rettsliggjøre olje- og gasspolitikken. Det mener jeg er en stor feil, om vi skal føre en samlende, demokratisk klimapolitikk som tar både geografiske og sosiale hensyn. I disse dager kan vi kanskje legge til også geopolitiske hensyn i den rekken.

Kontrollkomiteen sa i sin merknad om årsmeldingen for NIM følgende:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, viser til at som rådgivende organ står NIM fritt til å gi uttrykk for sine synspunkter, men flertallet mener at NIM i denne saken har lagt til grunn en forståelse med tilhørende anbefaling som savner demokratisk oppslutning og er uten dekning i norsk rettstradisjon. Flertallet vil derfor understreke at de er uenige med NIMs begrunnelse og konklusjon. En konklusjon som heller ikke er i tråd med Høyesteretts avgjørelse.»

Jeg slutter fullstendig opp om denne forståelsen.

I regjeringens tilleggs melding til energimeldingen omtales også utredningsplikten knyttet til klimavirkninger av produksjons- og forbrenningsutslipp ved behandlingen av alle nye utbyggingsplaner, såkalte PUD-er. Statens syn i rettsprosessen var at vedtaket var gyldig, og staten vant fram på alle punkter i alle tre rettsinstanser. Høyesterettsdommen har ikke endret rettstilstanden, og domstolen sier at politiske spørsmål først og fremst ligger til våre politiske organer å avgjøre. Det er prinsipielt viktig. Høyesterett kom enstemmig til at vedtaket verken var i strid med Grunnloven § 112 eller med den europeiske menneskerettskonvensjonen.

Jeg kan derfor ikke se at dommen fra Høyesterett gir grunnlag for å gjøre ytterligere endringer i behandling av søknader og godkjenning av planer for utbygging og

drift enn det som allerede er gjennomført og varslet i regjeringens tilleggsmelding. Jeg kan heller ikke se at det er grunnlag for å omgjøre tidligere søknader, ikke sluttbehandle søknader som ligger til behandling, eller la være å ta nye søknader til behandling.

Derfor er jeg tilfreds med at forslaget som ligger på bordet, avvises av et bredt flertall i dag. Dette er ikke måten vi skal drive politikk på. Det vil ha store konsekvenser både for klimaet, for folkestyret, for norske arbeidsplasser, for norsk økonomi og også for den geopolitiske situasjonen, slik situasjonen er nå, med behov for mer energi også i framtiden.

Terje Halleland (FrP) [11:27:28]: Vi opplever stadig saker som utfordrer aktiviteten på norsk sokkel. Denne saken er således intet unntak i et forsøk på omkamp om tidligere tapte saker.

Heldigvis har samtlige av disse sakene der en har forsøkt å utfordre petroleumpolitikken, tapt i denne sal. Jeg håper virkelig at forslagsstillerne ikke er av den mening at vi skal flytte behandlingen av sakene ut av denne sal og inn i domstolene.

Jeg har lyst til å ta med det som skjer rundt oss i verden rent geopolitisk. Det er flere som har vært inne på det, hva slags betydning det har. Jeg hadde håpet og trodd at det hadde endret litt både på forslaget og ikke minst på retorikken. Når vi snakker om menneskerettigheter, har jeg lyst til å spørre om vi tror folket i Ukraina er bekymret for brudd på menneskerettighetene med måten vi gjennomfører norsk petroleumpolitikk på.

Vi får stadig høre at det er funnet nok olje, og at vi ikke kan lete etter mer. Det kan vi si oss enig i. Problemet er bare at den oljen som er funnet, er funnet på feil plass. Det er viktigere enn noen gang at Norge produserer olje og gass. Det eneste som vil skje hvis vi slutter, er at det kommer bandittstater og overtar.

Det har vært avsagt en høyesterettsdom der staten vant på alle punkter, men allikevel har departementet gått inn og sett at ut fra den dommen justerer en saksbehandlingen sin. En utreder klimapåvirkningen både av produksjon og forbrenning. Jeg tror at ut fra måten forvaltningen i Norge har skjedd på, er ikke dette noe nytt. Nå er det bare blitt litt mer formelt. Dette gjøres i dag. Det har blitt gjort og kommer nå til å bli gjort enda mer enn tidligere. Det er viktig å få med helheten. Det er viktig å ha med klimaet i den politikken vi driver med i dag. Det skal ligge inne i saksbehandlingen.

Nå utvider vi det ytterligere. Vi i Norge skal overholde våre internasjonale klimaforpliktelser, og det er inngenting i denne saken som bryter med det.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Lars Haltbrekken (SV) [11:30:42]: Det har de siste årene vært stor debatt om norsk olje- og gassutvinningstempo. Vi har de siste årene også fått et klart budskap fra FNs generalsekretær, fra flere anerkjente klimaforskere og til og med fra Det internasjonale energibyrådet. Og budskapet har vært entydig: Skal vi klare å nå Paris-avtalens mål om maks 1,5 grads oppvarming, er det ikke rom for nye olje- og gassprosjekter.

Høyesterett avsa dom 20. desember 2020. Her slås det bl.a. fast at staten har rett og plikt til å avslå søknader om utbygging av nye olje- og gassfelt dersom hensyn til klimaet eller miljøet tilsier det.

Det har den senere tiden vært en diskusjon om rådene fra Norges institusjon for menneskerettigheter. De har vært tydelige på at utredningene som skal gjøres i forbindelse med nye olje- og gassutbygginger, og som Høyesterett slo fast at måtte gjøres, nemlig en klimamessig vurdering av disse i lys av 1,5-gradersmålet, også må sendes ut på høring.

For flere av utbyggingene som er vedtatt etter at dommen falt, er det ikke gjort tilstrekkelige undersøkelser av klimakonsekvensene. For Breidablikk-utbyggingen, som ble godkjent et halvt år etter at dommen falt, ble det ikke gjort noen vurdering av de klimamessige konsekvensene. Det er svært kritikkverdig at den daværende regjeringen ikke fulgte opp høyesterettsdommen. For vanlige folk gjelder en dom i rettsapparatet fra den dagen dommen faller, så også for regjeringen.

Så forsvarer regjeringen seg med at man vil kunne få en åpen diskusjon om de klimamessige konsekvensene gjennom de PUD-ene som legges fram for Stortinget. Men det er kun et fåtall av dem som legges fram for Stortinget. De fleste vedtas av regjeringen, og en unngår således den offentlige debatten.

Presidenten: Skal representanten Haltbrekken ta opp forslaget?

Lars Haltbrekken (SV) [11:33:49]: Jeg skal ta opp de forslagene SV har sammen med Rødt, Venstre og MDG.

Presidenten: Då har representanten Haltbrekken teke opp dei forslaga han refererte til.

Sofie Marhaug (R) [11:34:08]: Selv om Norge har deltatt i internasjonalt samarbeid om klima i 30 år, har vi ikke utredet klimaeffekten av norsk olje- og gassproduksjon eller hvilken risiko denne klimaeffekten har. For seks år siden ble staten saksøkt av norske miljøvernorganisasjoner på grunnlag av Stortingets egen grunnlovsparagraf, § 112. I løpet av flere rettsrunder resulterte søksmålet i avklaring av noen viktige prinsipper for hvordan Grunnlovens miljøbestemmelse skal tolkes. Dette må også politikken forholde seg til. Det er

tross alt politikere som har vedtatt Grunnloven, og det er et stort flertall i denne salen som har valgt å vedta grunnlovsparagraf 112 og sånn sett – for å bruke retorikken til noen andre i denne salen – valgt å rettsliggjøre miljøpolitikken.

Selv om vi har ulike syn på både oljepolitikk og grunnlaget for søksmålet, burde vi kunne enes om én konklusjon fra Høyesterett, som er en konsekvens av den politikken Stortinget har vedtatt, nemlig at staten faktisk er pålagt å vurdere klimaeffekter ved utbygging av nye olje- og gassfelt. Dette skal nå gjøres i planer for utvikling og drift, PUD. Vi i Rødt mener det er et skritt i riktig retning, selv om vi syns regjeringen ikke gjør nok for å finne gode svar på hvordan vi skal ta høyde for de globale utslippene norsk olje- og gassproduksjon innebærer i disse utredningene. Vi vet at utvinning av norsk olje og gass medfører betydelige utslipp ikke bare gjennom produksjon, men også gjennom forbruk, ikke minst utenfor landets grenser.

Vi mener føringene dommen har om utredninger av klimaeffekt må anses å gjelde fra dommen er avsagt. Feltene Breidablikk, Kristin Sør, Kobra East og Gekko fikk sine utbyggingsplaner godkjent sommeren 2021 av den forrige regjeringen, mange måneder etter dommen i Høyesterett. Olje- og energidepartementet ble ferdig med å vurdere oppfølgingen av høyesterettsdommen høsten 2021. Først da ble endringene i saksbehandlingen innført. Det innebærer altså at dette skjer flere måneder etter at Høyesterett avsa sin dom, og flere tillatelser til utbygging av oljefelt ble gitt og vil fungere i flere tiår framover, helt uten at vurderingen av klimaeffekt er tatt til følge.

Om Norge skal ha en seriøs og kraftfull klimapolitikk, kan vi ikke bare gi blaffen i lover og regler vi selv har satt, og som nå også har blitt slått fast i Høyesterett. Såpass må vi kunne forvente fra politisk hold.

Ola Elvestuen (V) [11:37:25]: Som flere har vært inne på, er det ingen tvil om at det er stor uenighet mellom de ulike partiene om hvilken politikk vi skal føre innenfor olje og gassektoren i årene framover. Venstre mener vi nå bør stoppe ny letevirksomhet. Dette er prosjekter som vil komme opp først om 10–15 år, og situasjonen vil være helt annerledes.

Men det er ikke det denne saken handler om. Denne saken handler om oppfølgingen av høyesterettsdommen av 22. desember, om hvordan saksbehandlingen har vært justert, og når den ble justert fra regjeringens side, for den ble justert høsten 2021. Så det dette egentlig handler om, er kun prosjektene som er godkjent etter domsavsigelsen og før justeringen fra regjeringen. Da gjelder det Breidablikk, Kristin Sør, Kobra East og Gekko.

Venstre mener, sammen med de andre forslagsstilerne, at disse tillatelsene og PUD-ene må trekkes tilbake fordi høyesterettsdommen krever at det skal gjøres en konsekvensutredning også ut fra om disse prosjektene gjennomføres innenfor 1,5-gradersmålet, som Norge har forpliktet seg til, også gjennom Parisavtalen. Det er der uenigheten er.

Jeg er ikke sikker på om dette avgjøres her heller, for dette er jo først og fremst en juridisk avveining. Det er en høyesterettsdom som skal følges opp. Det vil være en juridisk avveining av om det er gjort på riktig måte eller ikke. Det vi gjør med denne saken, er å påpeke det i Stortinget og gjennom en stortingsdebatt.

Så er det nok ulikt syn også på hva høyesterettsdommen og det nye kravet om konsekvensutredning ut fra 1,5-gradersmålet kommer til å innebære. Det som er avgjørende med den dommen, er at det snur bevisbyrden. Det vil si at for å kunne si ja til en PUD i framtiden, vil regjeringen måtte vise til utredninger som viser at det kan gjennomføres innenfor 1,5-gradersmålet. Hvis ikke vil de være forpliktet til å si nei, og det er det som er den fundamentale endringen i høyesterettsdommen. Det igjen vil være en juridisk vurdering av om regjeringen i tilstrekkelig grad ivaretar det hensynet. Og så vil den politiske uenigheten i Stortinget kunne være der i tillegg.

Jeg synes det er synd at vi i denne saken ikke er enige om at vi skal følge høyesterettsdommen. Det må også gjøres på de tillatelsene som er gitt for de tre prosjektene jeg nevnte, sånn at prosessen bringes innenfor lovens rammer.

Une Bastholm (MDG) [11:40:46]: Jeg vil først takke for mange gode høringsinnspill i denne saken, bl.a. fra Barneombudet. Da Stortingets rådgivende organ i menneskerettighetsspørsmål, NIM, kom med sin rapport om norsk oljeforvaltning for noen uker siden, var det en «game changer». NIM tar utgangspunkt i høyesterettsdommen i klimasøksmålet og har vurdert hvordan staten bør følge opp, sett i lys også av andre regelverk som forplikter Norge. Høyesterettsdommen ga flere viktige avklaringer.

For det første slo Høyesterett fast at Grunnloven § 112 kan gi staten plikt til å nekte planer for utbygging og drift, såkalte PUD-er, av hensyn til klimaet. Miljøparagrafen er altså ikke til pynt, men en konkret rettighet.

For det andre slo Høyesterett fast at staten er pålagt å konsekvensutrede klimaeffekten når en godkjenner PUD-er, og at utslipp fra forbrenning av olje og gass i utlandet må inkluderes. Det siste har både Arbeiderparti og Høyre-styrte regjeringer avvist blankt er relevant i en årrekke, og derfor var det en veldig viktig juridisk avklaring.

NIM konkluderer slik:

«For å sikre at de rettslige kravene etter Grl. § 112 og EUs prosjektdirektiv gjennomføres, er NIMs syn at PUD-godkjenninger som er gitt uten forutgående konsekvensutredning av forbrenningsutslipp må trekkes tilbake og behandles på nytt.»

De anbefaler videre at staten ber om utredning av forbrenningsutslipp ved hvert enkelt prosjekt opp mot det gjenværende karbonbudsjettet for 1,5-gradersmålet, og at dette sendes på høring før man tar en beslutning. I påvente av de avklaringene anbefaler Norsk institusjon for menneskerettigheter at nye PUD-godkjenninger stilles i bero.

Det vi behandler her i dag, er forslag som direkte følger opp NIMs anbefalinger og høyesterettsdommen. Det er flertallet som stemmer ned forslagene i denne saken som gjør dette til en primærpolitikkdebatt, fordi de ønsker å slippe å stikke fingeren i jorden og se på hva høyesterettsdommen faktisk innebærer for norsk oljeforvaltning. Det er ikke Miljøpartiet De Grønne, Venstre, Rødt og SV som gjør dette til en kjernedebatt om oljepolitikken.

Jeg synes det er påfallende hvor lite interessert flertallet har vært i å diskutere realitetene i hva høyesterettsdommen betyr for norsk oljeforvaltning. Etter statsrådens svar til Stortinget og flere mediasaker er det fortsatt i det blå hvordan regjeringen vil vurdere klima-effektene av ny oljeutvinning, om det f.eks. skal gjøres opp mot karbonbudsjettet for å oppnå 1,5-gradersmålet. Det holder ikke å lage en skjematisk sjablongvurdering, som statsråden kalte det i VG. Utredningsplikten ligger til hvert enkelt felt. Men mest oppsiktsvekkende er det at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Høyre i dag stemmer imot at utredning av forbrenningsutslipp skal ligge til grunn før en offentlig høring. Det burde jo vært en selvfølge.

I et liberalt demokrati er det noen grunnleggende rettigheter som vi folkevalgte ikke kan se bort ifra, og jeg tror flertallets avstemning i denne saken ikke kommer til å stå seg over tid.

Statsråd Terje Aasland [11:44:04]: At det er uenighet om olje- og gasspolitikken – og for så vidt litt om klimapolitikken – i Stortinget, er vel kjent, og det er et politisk ansvar og en politisk debatt som er viktig å ta. Oppfølgingen av dette representantforslaget handler om egentlig mer grunnleggende ting, om hvordan en skal forstå, og hva en er pålagt å gjøre, innenfor vesentlige politikkområder som energi-, miljø- og klimasektoren.

Høyesterettsdommen fra desember 2020 ga staten medhold i at vedtaket om tildelinger i 23. konsesjonsrunde var gyldig. Dommen fra Høyesterett i plenum har

ikke endret rettstilstanden, det er det viktig å slå fast. Grunnloven § 112 gjelder miljøet i Norge.

Når det gjelder forbrenningsutslipp av olje og gass i utlandet, viser Høyesterett at norsk klimapolitikk bygger på ansvarsfordelingen mellom stater som følger av internasjonale avtaler: at hver stat er ansvarlig for den forbrenningen som skjer på eget territorium. Samtidig kom de til at også aktivitet i utlandet som norske myndigheter har direkte innvirkning på eller kan iverksette tiltak mot og som gjør skade i Norge, må kunne trekkes inn ved bruken av paragrafen. Forbrenning av norskprodusert olje og gass i utlandet er et slikt eksempel. Høyesterett peker også på at forbrenningsutslipp i utlandet er et generelt utslag av norsk petroleumsvirksomhet og -politikk.

Høyesterett kom videre til at det klare utgangspunktet er at det er opp til de folkevalgte organene, altså Stortinget, hvilke tiltak som settes i verk for å oppfylle grunnlovsparagrafen. Når Stortinget har behandlet en sak, er terskelen for at den skal kunne settes til side av domstolene med bakgrunn i paragrafen, svært høy. Den er å anse som en sikkerhetsventil.

At det oppstår klimagassutslipp ved forbrenning av olje og gass som utvinnes på norsk sokkel, er velkjent, og har ligget til grunn for Stortingets utforming og regjeringens gjennomføring av norsk petroleum- og klimapolitikk. Stortinget har ved flere anledninger avvist forslag som helt eller delvis handler om å utfase norsk petroleumsvirksomhet.

Det er i den konteksten også rammene av dette forslaget blir vurdert. Etter å ha vurdert dommen fra Høyesterett justerte departementet sin saksbehandling av utbyggingsplaner for høsten 2021. Fra da av er det også gjort eksplisitte beregninger og vurderinger av forbrenningsutslipp som en del av departementets behandling av utbyggingsplaner. Omfanget av vurderingene tilpasses utbyggingsplanene. Disse vurderingene vil bli synliggjort ved kommende godkjenning av planer for utbygging og drift.

Jeg er opptatt av åpenhet rundt dette, og jeg kommer da også til å kunngjøre de beregningene som er foretatt, knyttet til PUD-er som ikke skal gå til Stortinget, slik at det er kjent før en fatter beslutning om konsesjon. Det er viktig at en gjør dette på en åpen og troverdig måte i fortsettelsen.

Det forslagsstillerne egentlig foreslår, er å omgjøre alle godkjenningsvedtak i PUD gitt etter at høyesterettsdommen falt. Jeg kan ikke se at det er grunnlag verken i dommen eller direkte i Grunnloven for dette.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Lars Haltbrekken (SV) [11:47:23]: Høyesterett slo fast at staten kan ha rett og plikt til å ikke godkjenne

søknader om plan for utbygging og drift av nye olje- og gassfelt av hensyn til klima og miljø, når det tilsier det. Spørsmålet mitt er: Kan statsråden si noe om hvilke kriterier det er som skal til for at han vil stanse en utbygging av nye olje- og gassfelt?

Statsråd Terje Aasland [11:47:57]: Myndighetene, regjeringen og Stortinget har hatt rett og også mulighet til å si nei til utbyggingsplaner tidligere. Det er ikke endret ved denne behandlingen, så den retten og plikten ligger der.

Vi kommer til å vurdere utslipp i hvert enkelt tilfelle knyttet til forbrenningsutslipp og kunnngjøre det, og så vil vi vurdere hver enkelt konsesjonssøknad når den tid kommer. For oss er det viktig at vi følger opp de klimaforpliktelsene vi har satt, og som handler om at vi skal kutte klimagassutslippene på norsk sokkel med 50 pst. innen 2030 og netto null for olje- og gassindustrien innen 2050. Dette er forpliktelser vi har i tilknytning til Parisavtalen, og vi kommer selvfølgelig til å følge opp det. Så kommer vi sikkert til å ha en vedvarende diskusjon om hvordan dette påvirker de totale utslippene globalt, men utgangspunktet der er at vi bør gjøre det med de beregningene som da foreligger.

Lars Haltbrekken (SV) [11:48:57]: Jeg opplever ikke at jeg helt fikk svar på spørsmålet om hvilke kriterier som kunne ligge til grunn for statsrådens eventuelle nei. Men la nå det ligge.

Det må nå dokumenteres at nye olje- og gassfelt er i tråd med Parisavtalens mål om 1,5 grader. Da er spørsmålet: Hvordan skal regjeringen dokumentere dette når Det internasjonale energibyrådet i sin rapport fra mai 2021 sier at det ikke er behov for investeringer i nye fossil energi-prosjekter når man skal nå Parisavtalens mål om maksimalt 1,5 graders oppvarming?

Statsråd Terje Aasland [11:49:41]: Som sagt: Regjeringen har til hensikt å beregne forbrenningsutslipp av de prosjektene som kommer til behandling, og kommer til å offentliggjøre disse.

Når det gjelder de totale virkningene, altså nettoeffekten av disse, er det vanskeligere å beregne, men vi kommer selvfølgelig til å beregne dette på de større utbyggingene, og vi kommer også til å se dette i en større sammenheng. Nå kommer vi til å få en rekke PUD-er til behandling, og vi kommer til å legge fram en bredere analyse av dette spørsmålet da. For meg er det viktig at vi forholder oss til de forpliktelsene vi har påtatt oss internasjonalt, og det er at vi skal kutte våre utslipp med 55 pst. innen 2030, som er målet regjeringen har satt seg, og at vi også følger opp dette gjennom den politikken vi fører for olje- og gassaktiviteten vår.

Lars Haltbrekken (SV) [11:50:37]: Takk for svaret.

I de vurderingene regjeringen nå skal gjøre av de klimamessige virkningene av nye olje- og gassprosjekter, vil man der også se på faren for at disse olje- og gassutbyggingene fortrenger satsing på fornybar og ren energi i andre land? Og hørte jeg riktig, at statsråden sa i sitt innlegg at disse vurderingene skal sendes ut på en offentlig høring før beslutningen tas?

Statsråd Terje Aasland [11:51:19]: Jeg sa at jeg også vil kunnngjøre beregninger for PUD-er som ikke skal til behandling i Stortinget, så representanten kan få sett dette før vi fatter endelig beslutning om de PUD-godkjennelsene som ikke skal til Stortinget. Når det gjelder det som skal til Stortinget, kommer vi til å redegjøre der for de utredninger vi skal gå igjennom, ut fra det som er pålagt her.

Når det gjelder situasjonen vi totalt sett er inne i nå i energimarkedene, ikke minst i Europa, er det helt opplagt at jeg tror løsrivelsen fra russisk gass i europeisk sammenheng kommer til å trigge og øke investeringene i fornybar energi. Men jeg tror fremdeles at det over lang tid vil være behov for at det er en stabilitet i bunnen, som i utgangspunktet kan være naturgass fra norsk sokkel og også muligheten for å konvertere til blått hydrogen, som kan være en viktig energibærer i den store energiomstillingen Europa skal gjennom.

Ola Elvestuen (V) [11:52:38]: Jeg skal ikke ta uenigheten om olje- og gasspolitikken, men heller ta tak i det vi er enige om. For vi er jo enige om at høyesterettsdommen gjør at man må ha en konsekvensutredning som skal se på PUD-ene og utslippene fra forbruket av olje og gass ut fra 1,5-gradersmålet, og det er gjort endringer også fra regjeringens side. Men mitt spørsmål blir da: Hvilke argumenter har statsråden for at denne endringen ikke skal gjelde fra høyesterettsdommen 22. desember 2020? Hvordan kan han begrunne at det ikke gjelder fra dommen ble fullbyrdet, og at man har en utsettelse med hensyn til når dette innføres fra regjeringens side?

Statsråd Terje Aasland [11:53:32]: Jeg er opptatt av å følge opp det som Høyesterett har sagt. Derfor har jeg vært veldig tydelig på at selv når det gjelder planer for utvikling og drift som ikke forelegges Stortinget, ønsker jeg å offentliggjøre utredningene knyttet til forbrenningsutslipp i forkant av departementets avgjørelse om den enkelte konsesjonssøknaden. Jeg tror det er en god tilnærming til det. Det er ikke nødvendig, skal vi si, å gjøre det mer mystisk enn det faktisk er, så denne åpenheten er jeg opptatt av at vi faktisk legger til grunn.

Når det gjelder tidligere, f.eks. Breidablikk – det var før regjeringen Støre tiltrådte – har jeg fått forståelsen av

at denne ble godkjent før departementet hadde klargjort hvordan de skulle følge opp høyesterettsdommen.

Une Bastholm (MDG) [11:54:31]: Først et kort spørsmål, i håp om å få lov til flere. Sånn som jeg hører statsråden nå, oppklarer han slik: Utredningen knyttet til forbrenningsutslipp for et felt som er til vurdering for godkjenning, skal ikke offentliggjøres før en høring, men den skal offentliggjøres etter en høring, men før beslutningen tas. Stemmer det?

Statsråd Terje Aasland [11:54:58]: Jeg er opptatt av at vi klarer å få åpenhet om det. Derfor har jeg sagt at før vi vedtar endelig godkjenning av PUD-er på mindre enn 15 mrd. kr, offentliggjør vi dette – gjør det offentlig tilgjengelig. Når det gjelder PUD-er som skal godkjennes av Stortinget, kommer vi til å redegjøre i PUD-behandlingen og i saken til Stortinget for hvordan forbrenningsutslippene framstår.

Une Bastholm (MDG) [11:55:23]: Det var midlertidig klargjørende.

Jeg har merket meg at statsråden i sin vurdering av forslaget til komiteen selv har gjort et poeng av at departementet ikke har bedt Norges institusjon for menneskerettigheter om å utrede dette spørsmålet. Aftenposten publiserte på fredag et møtereferat fra møtet mellom Olje- og energidepartementet og NIM 27. oktober 2021, hvor det av NIMs referat framgår at OED etterspurte mer informasjon fra NIM. Kan statsråden avklare om det er riktig forstått at OED ikke på noe tidspunkt, eller i noe møte, har bedt NIM om å framlegge sine synspunkter til departementet om hvordan høyesterettsdommen fra desember 2020 bør følges opp?

Statsråd Terje Aasland [11:56:06]: Departementet har ikke bedt om en utredning fra NIM om oppfølgingen av høyesterettsdommen, og dialogen i etterkant også har vist at NIM ønsker å ta dette ut. Det var ikke et omforent referat fra møtet. Det var referatet eller notatene fra NIM som er redegjort for, sånn som jeg har forstått det.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Hadia Tajik (A) [11:56:40]: Dette er ei sak som ikkje først og fremst handlar om kva som best fremjar kutt i klimautslepp, men ei sak om kva som ligg til domstolen å bestemma, og kva som ligg til politikarane. Det er sjølv sagt fullt mogleg å meina at utbyggingsløyve på norsk sokkel må trekkjast tilbake, men det er ikkje først og fremst eit juridisk spørsmål, det er politikk.

Eg vil minna om at då Høgsterett vinteren 2020 avsa dom i søksmålet som det no er referert til fleire gonger, vann staten fram med sitt syn om at vedtaket var gyldig,

på alle punkt i alle tre rettsinstansane. Når det gjeld det vesentlegaste, klimakonsekvensar ved forbrenning, har departementet justert saksbehandlinga knytt til godkjenning av PUD-ar frå og med hausten 2021. Det betyr at departementet når dei har behandla relevante planar for utbygging og drift som er sende inn etter domsavseiinga i Høgsterett, har gjort denne typen vurderingar som ein del av si saksbehandling.

Så er det sånn at Noregs institusjon for menneskerettar, NIM, har fått ei særskild rolle i dette representantforslaget. Dette er ein institusjon som er oppretta for å fremja og beskytta menneskerettane, og han skal gje offentlegheita og Stortinget råd om dette. Det betyr at det er eit viktig kompetansmiljø, men det må likevel understrekast at dei ikkje har fått delegert myndigheit til å avgjere akkurat kor grensene skal gå, eller akkurat korleis rammeverk skal tolkast. NIM kan gje vurderingar og innspel, men vedtaksmyndet ligg i denne salen. På same måten er det jo ikkje FN's høgkommissær for flyktningar som avgjer kor mange flyktningar Noreg skal ta imot, eller frå kor. Det er heller ikkje ulike ombod som avgjer kva slags regelverk me skal ha. Dei kan gje råd, dei kan gje vurderingar og anbefalingar, men avgjerdene må inngå i heilskapsvurderingar, og dei folkevalde må ha styringa og ansvaret.

Den Arbeidarparti-leidde regjeringa har ønskt å vidareføra ein stabil og langsiktig politikk for olje-, gass- og leverandørindustrien, og det er difor heller ikkje aktuelt for oss å innføra eit moratorium på behandling av nye søknader om godkjenning av plan for utbygging og drift, sånn som representantane foreslår.

Michael Tetzschner (H) [11:58:57]: Det kan være at problemstillingen er så omfattende at jeg må tegne meg til en ny treminutter. Det er mye å gripe fatt i her.

La meg begynne med selve representantforslaget, som vi bruker Stortingets tid på. I en tid hvor man ytrer bekymring for at det fremstilles uriktige påstander om viktige samfunnssemner, slipper vi altså frem på dagsordenen et representantforslag som rett og slett impliserer en uriktig fremstilling av norsk politikk, nemlig ved at forslagsstillerne sier man skal trekke tilbake utbyggings-tillatelser som ble gitt i strid med Grunnloven.

La oss slå fast, siden det har vært stor interesse for Høyesteretts dom: Det foreligger ikke noe standpunkt eller noen dom fra Høyesterett om at utbyggingstillatelser gitt før eller etter 22. desember 2020 er i strid med Grunnloven. Slik kan man ikke bruke den relativt nylig gjennomarbeidede § 112.

Det som derimot forundrer meg, er at en sidebemerkning som ikke var avgjørende for Høyesteretts drøftelse av selve den saken klimaaktivistene brukte Høyesteretts tid på, en sidebemerkning om hva som

kanskje hadde vært en enda bedre måte å drive saksbehandlingen på, her fremstilles som om Høyesterett har fattet et lovvedtak, med referanse til denne datoen.

Høyesterett har sagt det som er nødvendig for å avgjøre det rettslige spørsmålet, nemlig at statens, dvs. Stortingets, syn på oljepolitikken er det som er førende. Ellers, hvis man først er interessert i å nærlese Høyesteretts dom, er den jo en eneste lang argumentasjon for at de kompliserte og sammensatte avveiningene som Stortinget må gjøre på et så stort samfunnsfelt som klima og oljeutvinning, er opp til de politiske myndighetene å avgjøre. Høyesterett bruker altså det meste av sitt skrift på å legge ansvaret tilbake der det hører hjemme, nemlig i denne sal.

Vi kan også dvele ved selve forslaget. Det er vel helst slik at et forslag burde kunne vedtas. Enten man er enig eller uenig i det, burde det i hvert fall være et minimumskvalitetskrav at det kunne vært vedtatt uten selv å bli et ulovlig vedtak. Det forslagsstillerne ber Stortinget om å gjøre, er å nulle ut et lovlig fattet forvaltningsvedtak gjennom et benkeforslag i Stortinget, som ikke er utredet (presidenten klubber), og som ikke tilfredsstiller kvalitetskravene (presidenten klubber) vi ellers stiller i forvaltningen.

Jeg tegner meg for et nytt innlegg.

Presidenten: Her held me oss òg til tida.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:02:25]: Det vi nå opplever, er at flere partier bruker NIMs tolkning av høyesterettsdommen som en brekkstang for omkamp på dette feltet, hvor man forsøker å skyve Grunnloven foran seg for å amerikanisere og rettsliggjøre politikken. Dette bør avgjøres politisk, som en alltid har gjort før.

Når man snakker om klima, refererer man alltid til IPCC, IEA og andre organisasjoner. IEA gikk nylig ut og advarte mot konsekvensen av et ensidig fokus på å redusere tilgangen på olje og gass, da de la fram sitt netto null-scenario. IEA anbefaler ikke å strupe tilbudet, som NIM nå legger opp til. Det ville være svært skadelig i en situasjon hvor Europa nå har stort behov for å erstatte kull, olje og gass fra Russland.

Netto null-scenarioet for 2050 har også olje og gass i energibalansen, i energimiksen. Hvem er bedre til å levere denne energien enn Norge? Vi har ti ganger lavere karbonfotavtrykk enn LNG fra USA. Vi har en tyvendel av CO₂-utslippene per produserte olje- og gassenhet fordi vi nyttiggjør gassen, vi fakler den ikke. Vi sender den til Europa, og vi leverer 7 TWh med energi per dag til Europa.

I tillegg: Når man nå skal bygge ut all fornybar energi, trenger man gass, man trenger regulerbar kraft, og da er gass en av de beste kildene, sammen med vannkraft.

Forsøket på amerikanisering og rettsliggjøring som vi har sett nå – der man har et organ, NIM, som framstår som aktivister og agitatorer og forsøker å drive fram politikk med bombastiske uttalelser – er meget urovekkende. Det er bra at flere tar til orde for å stoppe dette. All makt er i denne sal, og det skal den være – det er Stortingets plass i den norske statsforvaltningen. Det er det norske storting som skal fatte vedtak innen petroleumpolitikken, ikke råd utenfor.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:05:07]: Etter å ha hørt debatten her i dag – og spesielt Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet – føler jeg meg sikker på at deres innlegg ikke vil tåle historiens dom.

Jeg reagerer mest på argumentene knyttet til krigen i Ukraina. Å skyve krigen i Ukraina foran seg for å rettferdiggjøre å dele ut nye utvinningstillatelser for olje og gass i dag gir ingen mening. Disse feltene vil ikke være utbygd før om 10 eller 15 år, og da håper jeg at krigen i Ukraina er over for lenge siden. Europa jobber allerede på spreng for å ha gjort seg mest mulig uavhengig av olje og gass innen da, og ikke bare den russiske.

For meg ser det ut som partiene som i dag stemmer imot og nå ser seg nødt til å argumentere med utestemme, har gått tomme for argumenter. Dette er ikke noe nytt for oss. I valgkampen og etterpå har vi sett flere, både statsråder og andre politikere, argumentere med at de ikke er enig i at vi skal slutte å lete etter mer olje, fordi de «ikke vil legge ned oljen over natten» – underforstått: i motsetning til noen andre. Problemet er at dette er en stråmann. Det er ingen partier som mener dette, men det er en effektiv måte å avlede oppmerksomheten fra egen oljepolitikk på.

Hele denne saken bærer preg av at de store partiene er på defensiven i oljepolitikken. Måten stortingsflertallet har forsøkt å diskreditere Norges institusjon for menneskerettigheter på, i stedet for faktisk å forholde seg til innspill og råd som kommer derfra, viser det. Jeg tenker det derfor egentlig er grunnlag for en viss optimisme når flertallet tyr til det Dagbladet på lederplass omtaler som «misvisende, grov og bøllete kritikk», i stedet for argumenter.

Både statsråden og en rekke andre talere gjentar at ingenting er endret gjennom høyesterettsdommen, og at staten vant på alle fronter. Men dette stemmer jo ikke. Staten tapte på flere punkter i høyesterettsdommen, og Høyesterett gjorde flere nye avklaringer som har betydning for norsk oljepolitikk. Staten sa f.eks. at miljøparagrafen ikke var en rettighet, og bare var til pynt. Det tapte staten på. Staten hevdet at forbrenningsutslipp i utlandet ikke var relevante. Det tapte staten på. Og nå, etter høyesterettsdommen, er staten beordret til å snu på dette punktet. Nå skal det også vurderes.

Lars Haltbrekken (SV) [12:07:47]: Det er ikke helt lett å bli klok på statsrådens svar knyttet til de klimavurderingene som skal gjøres. Statsråden sier at de skal offentliggjøres, men de skal ikke ut på en alminnelig høring. Jeg oppfatter det som at de skal offentliggjøres før vedtak fattes, og det gjelder også for de PUD-ene som har en lavere investeringsramme enn 15 mrd. kr.

Jeg vil be statsråden om å klargjøre den konkrete framgangsmåten som regjeringen har tenkt å bruke for disse klimavurderingene, og eksakt når dette skal offentliggjøres i den prosessen vi har knyttet til behandlingen av PUD-søknader.

Jeg vil også be statsråden om å fortelle oss hvorfor regjeringen er så redd for en alminnelig, offentlig høring, hvor organisasjoner og andre fra samfunnslivet får mulighet til å komme med sitt syn på de klimavurderingene som skal gjøres. Jeg håper statsråden benytter muligheten nå, i løpet av debatten, til å klargjøre dette for Stortinget.

Michael Tetzschner (H) [12:09:40]: Hvis man skal få noen veiledning med tanke på hva Høyesterett har uttalt i domsavsigelsen, så fulgte Høyesterett opp avgjørelsen i to underinstanser og fant enstemmig at klimaaktivistenes søksmål mot staten, dvs. Stortingets oljepolitikk, ikke førte frem. Så var det et mindretall som mente at det var noe å si ved saksbehandlingen. Men hvis man hører representanten Bergs fremstilling av høyesterettsdommen, vil man bli veldig skuffet hvis man satte seg ned og leste nettopp denne høyesterettsdommen.

Dette poenget kan i forlengelsen også brukes til å kommentere Haltbrekkens innlegg. Det skjer en massiv overtolking av de sidebemerkningene som Høyesterett har begitt seg inn på, som ikke har noe å gjøre med selve avgjørelsen av stridsspørsmålet for Høyesterett. Det er slik at domstolene våre tar stilling til de konkrete påstandene som fremsettes av rettslig natur og gir dem medhold eller ikke medhold. Norsk oljepolitikk kan altså fortsette – med alle de uenigheter som kan gjenspeiles i denne sal. Så forsøket på å umyndiggjøre Stortinget for sin egen oljepolitikk ved hjelp av en mistolkning av Høyesteretts domsavsigelse bør egentlig opphøre, også av hensyn til respekten for politikken.

Hvis vi da går inn på det Høyesterett sa når det gjaldt saksbehandlingen, var det ikke slik som enkelte fikk frem her, at det ikke var gjort tilstrekkelige, nødvendige eller relevante klimavurderinger før åpningen av oljevirkosomhet, men det var det nærmere tidspunktet, ut fra det systemet vi har med plan, utvikling, utbygging og drift, og det var tidspunktet for å vurdere virkningene både for det norske miljøet og for det internasjonale miljøet. Det er en så detaljert problemstilling at det er

klart at Høyesteretts syn på dette nok kan være et tilbud om hvordan man arbeider videre med dette i forvaltningen, men det er ikke bindende, fordi det ligger langt utenfor det spørsmålet som Høyesterett skulle ta stilling til.

Det bringer meg over på synspunktet til Norges institusjon for menneskerettigheter, som gjennom særdeles selektiv sitatbruk fra dommen har kommet i skade for å gjengi denne ganske feil. Da kan man lure på, hvis man virkelig skal overvåke og fremme menneskerettighetene, om det ikke hadde vært bedre om man tok utgangspunkt i det som faktisk var gjeldende rett – ikke en rett som de hadde ønsket den skulle være hvis de hadde engasjert seg politisk.

Ola Elvestuen (V) [12:13:03]: Jeg må si jeg reagerer på representanten Tetzschners beskrivelse av forslagene som er lagt fram og begrunnelsen bak forslagene. Det er ingen av oss som bestrider at høyesterettsdommen viser at tidligere tillatelser er gjort innenfor lovens rammer. Det ligger i høyesterettsdommen.

Det vi har gjort, er å ta utgangspunkt i de vurderinger som Norges institusjon for menneskerettigheter, NIM, har gjort om hvordan høyesterettsbehandlingen må følges opp. Jeg reagerer også på den måten man forsøker å undergrave NIM på, ved å tillegge dem en politisk holdning, og ikke bare forholde seg til NIM som vi gjør med Høyesterett, og at dette er en ren vurdering av de juridiske konsekvensene av høyesterettsbehandlingen og høyesterettsdommen 22. desember i 2020. Da blir ikke sakens kjerne hvordan politikken skal være eller hva partienes standpunkt skal være i årene framover i olje- og gasspolitikken. Det det handler om, er om vi trenger en ny konsekvensutredning på de tillatelsene som er gitt etter 22. desember 2020 og før endringen i departementet og justert saksbehandling fra høsten 2021.

Så er det nok en uenighet. Jeg tror at denne presiseringen av at man må ha en konsekvensutredning som også skal se på utslippene fra norsk olje- og gassproduksjon, kommer til å være viktig og få stor betydning i årene framover, også fordi den tillegger regjeringen og departementet å vise at en tillatelse ikke bryter med 1,5-gradersmålet. Det er sånn at all makt er i denne sal, men Stortinget skal også følge sin egne tidligere vedtak, og Stortinget skal definitivt følge sine egne grunnlovsvedtak.

Sofie Marhaug (R) [12:15:53]: Det er Stortinget som har vedtatt Grunnlovens miljøbestemmelse, § 112. Samtidig er det helt riktig at miljøvernorganisasjonene ikke vant fram med alle kravene sine. Men vi fikk altså, på tross av uenigheter i oljepolitikken, noen avklaringer som er en konsekvens av den politikken som vi –

Stortinget – har vedtatt. Det burde ikke være en konflikt mellom Norges institusjon for menneskerettigheter og Stortinget. Det mener jeg egentlig er et blindspor. Dette er dypest sett en konflikt mellom Stortinget og Stortinget, for det er en enorm avstand mellom klimapolitikken og oljepolitikken.

Flere representanter sier at de er bekymret for amerikanisering og rettsliggjøring av norsk politikk, og man snakker om all makt i denne sal. Jeg ville også vært bekymret for det hvis jeg mente at det var det det sto om. Men jeg mener at her står det om noen politiske målsettinger i klimapolitikken, som et bredt flertall på Stortinget har vært enige om, og oljepolitikken, som ikke nødvendigvis tar konsekvensene av disse målsettingene – og da har man en konflikt med seg selv. Og med respekt å melde: Det er ikke denne salen, men det er regjeringen som gir utbyggingstillatelser – i alle fall under en viss størrelse – som vi nå diskuterer og debatterer i stortingsalen. En diskusjon om disse utbyggingstillatelsene er i overensstemmelse med vedtatte lover og ikke minst svært ambisiøse målsettinger i klimapolitikken, er først og fremst demokratiserende – det er å få makten inn i denne sal. Så kan vi godt være uenige om det, men jeg synes det er en merkelig form for argumentasjon å si at dette er å flytte makt ut av denne sal, for det forstår jeg faktisk ikke at denne diskusjonen bidrar til.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:18:27]: Det blir nevnt at vi må se denne debatten i et historisk perspektiv, og at dette ikke står seg i et historisk lys. Jeg vil jo si at det historiske her er nettopp at vi som nasjonalforsamling forstår vår rolle og tar den rollen. Det er det historiske perspektiv ved behandlingen av denne saken. Vi har også Grunnloven § 1, som sier at Norge skal være et fritt, selvstendig, udelelig rike. Det er veldig ulike oppfatninger om hvordan vi opprettholder det. Noen mener at vi skal melde oss ut av NATO, andre mener at vi skal øke forsvarsbevilgningene, og hvilket nivå skal vi legge oss på? Dette er politiske spørsmål, og vi står til ansvar overfor velgerne i å svare på de spørsmålene.

Det at en institusjon som har gjort en tolkning, skal være førende for Stortingets politikk, bryter med prinsippet om at det er vi som folkevalgte som skal behandle disse veldig vanskelige, krevende spørsmålene – som vi gjør med en klimaplan, hvor også olje- og gasspolitikken ligger inne i politikkkutformingene. Vi behandler jo alle disse spørsmålene, og summen av det er både energi- og klimapolitikken. Sånn bør det også være. Jeg vil si at denne institusjonen har kommet med en tolkning som overhodet ikke kan sies å være ubestridt juridisk og faktisk. Jeg blant flere her vil jo si at Høyesterett legger ansvaret til denne salen. Men vi må altså sammen ta de beslutningene.

Jeg synes også det er merkelig å høre de representantene som har fremmet dette forslaget, framstille det som at den tolkningen som er lagt fram fra NIM, er et diktat fra Stortinget. Vi må faktisk ta et større ansvar, og skal vi se det i et historisk perspektiv, er det nettopp med Christian Magnus Falsen i bakgrunnen vi bør tenke over denne saken.

Presidenten: Representanten Michael Tetzschner har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Michael Tetzschner (H) [12:21:11]: Det var disse stadige oppfordringene fra enkelte representanter om at man skal respektere NIM. Ja, men da må de faktisk gjøre seg fortjent til det ved at de argumenterer med relevante argumenter. Det har de ikke gjort i denne saken. Det de grunnleggende sett har gjort, er å tre inn som partshjelper i en sak mot staten – les Stortinget.

Stortingets institusjon for menneskerettigheter låner av Stortingets autoritet for å undergrave den politikken som utmyntes i denne sal. Dette har Høyesterett tatt avstand fra, men det forhindrer dem likevel ikke i å dure videre som om de vant rettssaken. De fører altså da et par representanter her med en inspirasjon som gjør at man videre utlegger andre sider og andre uttalelser ved den høyesterettsdommen, som ikke gjelder og ikke binder, og som det er redegjort for. For øvrig vil jeg si til Venstres representant: Det er ganske interessant at han tar avstand fra åtte måneder med venstredeltakelse, som da tydeligvis har avstedkommet en ulovlig, grunnlovsstridig ...

Presidenten: Det var inntil eitt minutt.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:22:36]: Flere representanter har i dag tatt til orde for at vi må unngå rettsliggjøring av politikken. Men dette er nettopp det motsatte av rettsliggjøring. Stortingsflertallets tilnærming, som er å stikke hodet i sanden, åpner for en drøss av søksmål i årene framover.

NIMs råd i denne saken handler nettopp om å sørge for at oljepolitikken er i tråd med loven, sånn at man ikke ender opp med å dytte avgjørelser til domstolene, slik tilfellet har vært det siste året med ruspolitikken og urfolks rettigheter i Fosen-dommen. For øvrig må jeg bare bemerke at det er ganske påfallende at representanter fra Høyre synes at det er fint at Høyesterett griper inn og gjennomfører store deler av en rusreform som stortingsflertallet stemte imot, men at man altså advarer mot rettsliggjøring av oljeområdet. Det kan man kalle mye, men særlig prinsipielt er det vel ikke.

Til slutt har jeg lyst til å si: Det er ikke et politisk spørsmål om forbrenning av olje og gass skaper klima-

krise og truer framtiden. Det er et vitenskapelig spørsmål. Uansett hva man mener om det politisk, er det et faktum at karbonbudsjettet for å nå 1,5-gradersmålet er sprengt allerede med eksisterende fossil energiproduksjon.

Une Bastholm (MDG) [12:24:03]: Det er mye som er litt merkelig med denne debatten og den historiskrivningen som det forsøkes på. Jeg er ikke sjokkert over at ikke flertallet i salen automatisk sier seg enig i alle vurderingene NIM har gjort, juridiske eller hva annet de skriver. Det er klart at NIMs konklusjoner rammer oljepolitikken som flertallet har gått til valg på, altfor hardt til det.

Det jeg derimot synes er veldig merkelig, er i hvor liten grad Høyre, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet tar inn over seg det som skjer nå, og det som faktisk ligger i vurderingene til Norges institusjon for menneskerettigheter. Om representanten Tetzschner hadde vært i møtet da komiteen inviterte NIM til å legge fram sitt brev hvor de tar til orde for en mye grundigere innføring i det hele tatt av konsekvensutredningen som ser på forbrenningsutslipp, før man godkjenner nye PUD-er, hadde det vært vanskelig å fastholde at de driver med en politisk agenda eller en form aktivisme.

Jeg tror det er veldig merkelig å jobbe i NIM om dagen og oppleve at så snart NIM gjør vurderinger om menneskerettighetsspørsmål for Stortinget som går litt i klinsj med det flertallet helst ønsker seg, så blir man så til de grader angrepet. Partiet Høyre har til og med angrepet dem i Stortingets kontrollkomité helt uavhengig av saken som lå på bordet til kontrollkomiteen. Det var årsmeldingen for 2021 som lå på bordet til kontrollkomiteen – mens Høyre altså bruker sin makt fra Stortinget til å angripe det rådgivende organet for menneskerettighetsspørsmål for Stortinget på spørsmål som handler om våren 2022, altså et brev som kom i år. Det gir jo et veldig rart utgangspunkt for en debatt i Stortinget om den saken når den egentlig ikke ligger til behandling. Det er politisk aktivisme – å angripe politisk en institusjon som er her for å minne Stortinget om menneskerettigheter som vi har forpliktet oss til å følge opp, og en grunnlov som vi har vært med på å vedta. Det håper jeg vi ikke kommer til å se i framtiden, for jeg er glad for at NIM tør å bruke sin stemme også der hvor den går på akkord med flertallets beslutninger. Jeg håper de gjør det i oljepolitikken framover og håper de gjør det også i alle andre saker som de uttaler seg om jevnlig, som først og fremst er helt andre spørsmål enn klima- og oljespørsmål.

Så vil jeg til slutt si at det å ikke forholde seg til de rettslige skrankene som politikken skal forholde seg til, og som Stortinget har som ramme, tror jeg er en veldig

lite konstruktiv vei, og jeg tror vi kommer til å se mange rettslige krav og søksmål framover.

Statsråd Terje Aasland [12:27:22]: Jeg tror det er klokt å forholde seg til hva Høyesterett faktisk har sagt, og hvilken oppfølging NIM har uttalt seg om.

For det første: Høyesterettsdommen fra desember 2020 understreker at vedtaket om tildeling i 23. konsesjonsrunde var gyldig. Dommen fra Høyesterett har ikke endret rettstilstanden, og Grunnloven § 112 gjelder miljøet i Norge. Så har dette med redegjørelsen av forbrenningsutslipp kommet fra NIM. Det følger regjeringen opp.

Det er viktig å slå fast at Høyesterett kom til at det klare utgangspunktet er at det er opp til folkevalgte organer hvilke tiltak som settes i verk for å oppfylle grunnlovsparagrafen. Det er uomtvistelig slått fast i denne sammenhengen, sånn jeg leser det.

Så til dette med utslipp og hvordan en beregner det: Som jeg sa, kommer vi til å beregne bruttoutslippene på alle prosjekter. Det er viktig, for opplysning, og det er en forholdsvis grei prosess å gjøre det.

Når det gjelder større utbygginger, vil vi også beregne netto forbrenningsutslipp. Det er mer krevende, for da kommer spørsmålet om hva som eventuelt fortrennes av norsk gass. Hvilken betydning har det i den situasjonen Europa står i nå – når en skal løsrive seg fra russisk gass, og med den store energiomstillingen Europa skal gjøre – at de faktisk får stabil, forutsigbar tilførsel av gass fra Norge i denne sammenhengen? Det er noe mer komplisert å beregne nettokonsekvensene knyttet til forbrenningsutslippene, men i større utbygginger blir det gjort.

Når det gjelder kunngjøringen, har jeg sagt at vi i forkant av beslutningen om den enkelte PUD vil kunngjøre konsekvensene av forbrenningsutslippene som følge av den, og mener det er en god tilnærming å ha åpenhet om disse spørsmålene også i forkant av at en fatter en endelig beslutning om PUD-en.

Når det gjelder større prosjekter som skal til Stortinget, er dette opplyst om i de dokumentene som går til Stortinget. Det er da åpent også for offentligheten i den videre diskusjonen knyttet til den enkelte godkjenning.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:30:15]: Denne saka, som vi er med på å fremje, handlar ikkje om å ta omkamp om verken klimapolitikken eller oljepolitikken. Vi skal diskutere energipolitikken om to dagar, det er då han skal vedtakast.

Slik eg oppfattar det rådet som NIM har gjeve Stortinget, er det at dei har peika på ein mangel i saksbehandlinga på nokre av sakene etter høgsterettsdomen, for det som kom ut av høgsterettsdomen, som også er påpeikt her, er at det skal gjerast utrekningar av forbren-

ningsutslepp også i andre land i forbindelse med godkjenning av PUD-ane. Det har ikkje vore gjort i nokon saker. Då er det vi stortingsrepresentantar fremjar denne saka og seier ifrå til regjeringa – som vi er sette til å kontrollere om følgjer lovene, i denne saka forvaltningslova – om ei tilstrekkeleg god utgreiing før ein fattar vedtak. Eg tenkjer det er kjempeviktig i demokratiet vårt at desse tinga ligg på bordet før vedtak blir gjort. Det er ganske tydeleg at det ikkje har vore gjort i akkurat desse konkrete godkjenningssakene, som vi meiner bør sjåast på på nytt og gjerast ei ny vurdering av.

Altså: NIM har berre gjeve oss eit råd utifrå det som ligg på bordet etter høgsterettsdomen. Det er vi stortingsrepresentantar som fremjar denne saka. Det er ikkje snakk om å gå inn og endre på kven som har forvaltingsansvaret, det har regjeringa. Så det er i grunnen berre å etterlyse at ein følgjer krava i forvaltningslova og følgjer opp høgsterettsdomen i desse konkrete sakene, og at ein samtidig etterlyser ei rettleiing som er meir tydeleg på korleis ein skal vurdere denne type utslepp i framtida. Det er ikkje tvil om at klimaspørsmålet og naturspørsmålet er nokre av våre største saker. Difor er denne saka så viktig at ho er fremja her i salen i dag.

Presidenten: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [12:32:53]: Jeg kan nok være enig med statsråden i at når det gjelder framtidige prosjekter etter Russlands angrep på Ukraina, kan det være nye vurderinger av særlig gassprosjekter ut fra om det er nødvendig for omstillingen i Europa, i hvert fall på kort sikt. Men jeg tror det er veldig annerledes på de mer oljedominerte prosjektene. Olje er det definitivt funnet mer enn nok av i verden, og det skal være vanskelig å påvise at det er behov for mer av det, samtidig som vi skal holde oss innenfor 1,5-gradersmålet.

Ellers har jeg lyst til å avslutte denne diskusjonen med å si at jeg synes debatten viser betydningen av Norges institusjon for menneskerettigheter, og at Stortinget definitivt trenger en slik institusjon, både for å gjøre juridiske vurderinger av hvordan vi skal følge opp tidligere vedtak fra Stortinget, og for andre juridiske betraktninger. Jeg har stor respekt for NIM (presidenten klubber), og denne saken (presidenten klubber igjen) viser at vi trenger dem også til stortingsbehandlingen.

Presidenten: Me må òg ha respekt for tida her på Stortinget.

Representanten Une Bastholm har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Une Bastholm (MDG) [12:34:10]: Statsråden har understreket noen ganger at det ikke er noen endret rettstilstand etter Høyesteretts dom. Min kommentar til det er at selvfølgelig er det ikke det, for det var jo ikke det som ble rettslig prøvd. Det var klimaforpliktelsen og forpliktelsen til å følge miljøparagrafen i utlysingsprosesser som ble rettslig prøvd. Men så sier Høyesterett i dommen at plikten til å nekte en PUD kan ligge der, for det er i siste skranke, altså når man deler ut nye tillatelser til faktisk å igangsette en utbygging, at miljøparagrafen kan være relevant.

Jeg vil minne om at det NIM har sett på, ikke bare er Høyesteretts dom og Grunnloven, men også EUs prosjektdirektiv. De sier at det kan komme ganske mange krav også fra andre kanter, så jeg imøteser de vurderingene vi kommer til å gjøre, også om nettoutslipp.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [12:35:29]: Jeg takker statsråden for svaret han nettopp ga.

Men jeg lurer på en ting til, og det tok jeg vel opp i sted også: Hvorfor er regjeringen så redd for en offentlig høring, en alminnelig offentlig høring hvor organisasjoner og samfunnslivet ellers kan få sendt inn sine betraktninger rundt regjeringens vurdering av klimakonsekvensene? Er det fordi regjeringen er redd for at deres vurderinger ikke holder vann?

Ove Trellevik (H) [12:36:25]: Det er fleire her som nesten insinuerer at Stortinget nærmast er utilstrekkelig i si handtering av miljøpolitikk. Éin ting er å vurdere klimagassutsleppa. Petroleumslovgjevinga stiller alleie i dag krav om konsekvensutgreiing. Det er ikkje i seg sjølv grunnlag for å innfortolka dette som eit formkrav etter § 112 i Grunnloven. Det seier altså høgsterettsdomen. På same måte kan heller ikkje 1,5-gradarsmålet innlemast i fortolkinga av Grunnloven § 112, slik NIM har gjort. Det at ein i Høgre får så mykje kritikk fordi ein ser desse poenga og nyansane, forundrar meg veldig.

Det er ikkje tvil om at Europa har eit enormt behov for energi, og me må bidra. Dei skal ha over 6 000 TWh, som dei i dag brukar og får ut av olje og gass, for å erstatta olje og gass. 6 300 TWh er enormt mykje. Dei ønskjer mest mogleg gass frå Noreg, og dei ønskjer òg å omdanna han til blått hydrogen. Både Tyskland og Nederland skal sjølv gå i gang med å leita etter meir gassførekomst.

Eg ser fram til statsråden sine netto forbrenningsutsleppsvurderingar, for det kjem til å visa seg meir enn ein gong at norsk olje- og gassproduksjon og olje- og

gasspolitikk bidreg til å redusere klimagassutsleppa. 2021 var året då verda brukte mest kol av alle år, og i Europa opna dei nye kolkraftverk for å erstatta atomkraftverk.

Presidenten: Representanten Lan Marie Nguyen Berg har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [12:38:41]: Statsråden gjentar at Høyesterett sa at vedtaket om 23. konsesjonsrunde var gyldig. Ja, Høyesterett sa det, men Høyesterett begrunnet dette med at klimavurderingene ikke skulle skje i forbindelse med tildeling av utvinningstillatelsene, altså konsesjonsrundene, men at de måtte gjøres i forbindelse med tildeling av utbyggings- og driftstillatelser. Og i motsetning til hva norske oljemyndigheter har hevdet i flere tiår, har Høyesterett sagt at utslipp fra forbrenning av norsk olje og gass også er relevant. Derfor er det alvorlig at det fortsatt er helt i det blå hvilke kriterier regjeringen vil legge til grunn når de skal gjøre disse vurderingene som Høyesterett nå krever. Det åpner låvedøra for søksmål framover, og jeg frykter at vi vil ende i en situasjon som den man har havnet i etter Fosen-saken, hvor man har investert milliarder av kroner i et prosjekt som Norges høyeste domstol i ettertid slår fast at er gjort på ulovlig og ugyldig grunnlag.

Til slutt vil jeg si at jeg ikke insinuerer at Stortinget er utilstrekkelig i håndteringen av miljøpolitikk – vi sier det faktisk rett ut.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:40:03]: Jeg har bare en liten avsluttende kommentar herfra. Det har vært en interessant debatt å følge. Det er godt å se at det er et bredt flertall for oljepolitikken som føres, og ikke minst også at det er Stortinget som skal vedta politikken, petroleumpolitikk og primært det meste annet.

En av grunnene til den energikrisen vi nå opplever, er at det har vært fokusert for lite på leting, utbygging og utvinning av olje- og gass i Europa. Det har vært fokusert veldig på fornybar energi, som er en del av løsningen, men ikke hele løsningen, og man har da kommet i den situasjonen man er i nå. Nå skal i tillegg russisk gass fases ut, og det vil være et ekstremt behov for norsk olje og gass.

Som jeg nevnte her tidligere, er norsk olje og gass blant de reneste i verden, og norsk sokkel er blant de tryggeste å produsere på, med ordnede forhold politisk og sikkerhetsmessig. Å bruke både denne NIM-uttalelsen og tolkningen av høyesterettsdommen samt å ønske å stoppe utbyggingstillatelse, trekke tilbake, stoppe leting og alt – det er å gå imot klimakutt. Det vil øke utslippene. Norsk sektor og norsk olje og gass er en del av løsningen, ikke problemet. Som både IPCC, IEA og flere

andre aktører sier, er det behov for olje og gass til 2050 med netto null-scenarioet, og der bør Norge levere. Der har vi en god rolle å spille, der er vi en del av løsningen.

Det er veldig godt å se at det er et stort og bredt flertall for å fortsette en god oljepolitikk framover også.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 17.

Sakene nr. 18 og 19 vil verta behandla under eitt.

Sak nr. 18 [12:42:03]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 318/2021 av 29. oktober 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/851 om endringer i rammedirektivet om avfall mv. (Innst. 419 S (2021–2022), jf. Prop. 72 LS (2021–2022))

Sak nr. 19 [12:42:03]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (betingelsene for avfallsfasens opphør) (Innst. 418 L (2021–2022), jf. Prop. 72 LS (2021–2022))

Presidenten: Etter ynske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Ola Elvestuen (V) [12:42:58] (ordfører for sakene): Som presidenten orienterte om, gjelder sak nr. 18 samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 318/2021 av 29. oktober 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av EU-direktiv 2018/851 om endringer i rammedirektivet om avfall mv. Endringene omfatter økte mål for forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende avfall fra næringslivet. Det omfatter også presisering av hvordan materialgjenvinning skal beregnes, og minimumskrav til produsentansvarsordninger.

Å innlemme disse beslutningene krever også en endring av forurensningsloven, som er den andre saken, Prop. 72 LS for 2021–2022. Det gjelder betingelsene for avfallsfasens opphør, dvs. når avfall opphører å være avfall.

Dette er viktig. Det tilrettelegger for økt bruk av sekundære råvarer og tilrettelegger da altså for en mer sir-

kulær økonomi, men det kan føre til noe mindre kontrollmulighet, fordi det er bedriftene som selv avgjør når avfall opphører å være avfall, og sånn sett også går inn i en annen fase. Det vurderes også at dette vil kunne redusere administrative kostnader for både næringsliv og myndigheter og vil føre til en bedre avfallspolitikk med en bedre tilrettelegging for en sirkulær økonomi.

Saken har vært til uttalelse i utenriks- og forsvarskomiteen. Det er et stort flertall i komiteen som er for begge forslagene. Det er ett mindretallsforslag, fra Rødt, som jeg går ut fra at representanten selv redegjør for.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:45:26]: Den foreslåtte godkjenninga av EU-direktivet og lovendringa som fylgjer med, kjem som fylgje av vedtak om innlemming av EU-direktiv i norsk lov. Lovendringa skal leggje til rette for meir sirkulærøkonomi og gjenbruk av ressursar, og det er vel og bra. Men som representanten Elvestuen nemnde: Ulempa er at det vil føre til mindre moglegheit for kontroll med import og eksport av t.d. restprodukt frå gjenvinningsanlegg. Det vil vere vanskeleg å få innsyn fordi det etter dette ikkje vil vere krav om søknadsplikt dersom avfall er gjenvunne, og dermed har slutta å vere avfall. Verksemda sjølv kan etter gjenvinning definere avfall til å ha blitt eit produkt som kan kjøpast og seljast. Det vil heller ikkje bli krav om rapportering til styresmaktene om kvar produktet vil bli brukt, og kva det vil bli brukt til.

I trusselrapporten sin for 2022 åtvarar Økokrim mot faren for at både norske og utanlandske selskap vil kunne prøve å profittere på ulovleg avfallshandtering fordi det er vanskeleg og dyrt å handtere dei sterkt aukande mengdene problemavfall på ein miljøforsvarleg måte. Eit eksempel på slikt avfall som er gjenvunne, og som såleis truleg vil slutte å vere avfall etter dette, er saltslagg og oske frå gjenvinningsanlegg. Slikt slagge har m.a. blitt importert i store mengder frå Storbritannia til Raudsand gruve i Møre og Romsdal etter at Veidekke kjøpte det gamle deponeringsanlegget der frå staten i 2021. No er anlegget mellombels stengt på grunn av brot på ut-sleppsløyve etter forureiningslova. Det er så vidt eg veit privatpersonar og miljøorganisasjonar som har fylgt med og varsla styresmaktene.

SV går ikkje imot lovendringa, men vi vil på det sterkeste understreke at det blir svært viktig at det blir avsett nok ressursar i Miljødirektoratet og i kommunane til å ha eit skikkeleg tilsyn med gjenvinningsverksemdar etter at denne lovendringa trer i kraft.

Sofie Marhaug (R) [12:47:57]: De to sakene, nr. 18 og 19, som vi har til behandling nå, dreier seg om hvordan samfunnet i mye større grad enn i dag kan bli sirkulært, altså hvordan vi skal gjenvinne og forbruke produktene som produseres, og få færre utslipp og inngrep.

Hvis vi skal få til det, er det viktig at gjenvinningsprosessene er gode. Da kan vi ikke godta uakseptabelt mye miljøgifter i resirkulerte produkter.

De foreslåtte endringene i forurensningsloven som følge av endringer i rammedirektivet om avfall dreier seg i hovedsak om å endre på bestemmelsene om hva som skal til for at noe ikke er eller regnes som avfall lenger. Konkret er forslaget at vi ikke skal ha minimumsbestemmelser for at noe ikke lenger er avfall, men utfyllende bestemmelser.

Høringsuttalelsene har gått i ulike retninger. Noen viser bekymring for konsekvensene, mens mange ønsker endringene velkommen. Flere skriver at det kunne være behov for en mer helhetlig gjennomgang av forurensningslovens bestemmelser om avfall, slik Rødt også viser til i våre merknader. Fra Rødts side er vi bekymret for om disse endringene kan bety økt produksjon av resirkulerte/sirkulære produkter med høyere konsentrat av helseskadelige miljøgifter enn ellers. Vi mener det ikke er gitt gode nok svar på om en liberalisering av regelverket uthuler den nasjonale myndighetens kontroll, og vi ønsker en mer helhetlig gjennomgang av forurensningsloven kap. 5, om avfall. Dette kan bidra til en klargjøring av hvordan begrepet «gjenvinning» skal forstås i loven og i forholdet til rammedirektivet.

Regjeringen har i Hurdalsplattformen uttrykt at de vil komme med en forbedret handlingsplan for sirkulærøkonomi. Jeg mener at det kunne vært en nyttig anledning til å få på plass en helhetlig gjennomgang av nettopp forurensningslovens bestemmelser om avfall, forholdet til rammedirektivet om avfall og hva slags bestemmelser Norge skal ha. Og selv om vårt mindretallsforslag, eller alternative forslag, ikke får flertall i dag, forventer vi at de bekymringene som er uttrykt i høringsinnspill, og som Rødt peker på i våre merknader, blir tatt på alvor i regjeringens videre arbeid.

Jeg tar med dette opp vårt forslag i sak nr. 18.

Presidenten: Då har representanten Sofie Marhaug teke opp det forslaget ho refererte til.

Statsråd Espen Barth Eide [12:50:45]: Jeg vil uttrykke stor tilfredshet over at et så stort flertall slutter seg til å gi samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av dette direktivet, og de øvrige vedtakene som her gjøres.

Å få til en mer sirkulær økonomi er en svært viktig del av både klima- og naturarbeidet. Vi ønsker jo at klima og natur skal være rammen rundt all politikk, og da er det å bruke ressursene mye mer fornuftig enn vi har gjort til i dag, svært viktig. En av de aller sterkeste drivkreftene på kloden om dagen for å få dette til, er alt som følger av EUs grønne giv, som Norge er tett koblet til, hvor det kommer en serie med direktiver, lovendringer,

reguleringer og samarbeidsløsninger som går på hvordan man realiserer en lang rekke mål, inkludert målet om en mer sirkulær økonomi.

Siden vi deltar og er tungt integrert i det europeiske markedet, er det viktig at vi gjør dette i samspill med EU. Og siden vi her snakker om en lovendring som følger av et EØS-vedtak, er det derfor nødvendig med Stortingets samtykke om godkjenning av EØS-komiteens beslutning, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Derfor er jeg veldig glad for den støtten.

Til de bekymringene som er tatt opp, vil jeg understreke at vi – både nasjonalt og i europeisk sammenheng – også jobber med det. Norge er tungt involvert i arbeidet med Reach, som det heter, i EU, og vi er også med i en høynivå-ambisjonsgruppe, som heter Reach-Up, sammen med nærstående kollegaer i EU. Reach-Up arbeider for å stramme til regelverket enda mer når det gjelder f.eks. farlige eller helseskadelige kjemikalier i samtlige produkter, og etter hvert snu beviskjeden slik at denne type produkter bare kan tillates dersom det kan dokumenteres at det ikke finnes alternativer, og at man hele veien har utredet når alternativer kan tre inn. Dette vil vi følge opp aktivt i samarbeidet med våre likesinnede i Europa og også i nasjonal oppfølging av dette med handlingsplan om sirkulærøkonomi.

Så denne lovendringen er fornuftig og riktig. Det er på ingen måte det eneste vi skal gjøre, men det gjør det altså tydelig at en god del ting som har blitt sett på som avfall, nå blir sett på som en ressurs. Det er nettopp veien å gå for å få til en mer sirkulær økonomi.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 18 og 19.

Sak nr. 20 [12:53:28]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en helhetlig plan for å beskytte norsk kystnatur mot nitrogenforurensning (Innst. 351 S (2021–2022), jf. Dokument 8:209 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlem av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inn-til 3 minutt.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:54:12] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for samarbeidet i en sak med høy aktualitet, avrenning av næringsalter til

kystfarvann. Høyt nitrogeninnhold og dårlig vannkvalitet får dramatiske konsekvenser for folk, dyr og livet i både ferskvann og saltvann. Avrenning kommer først og fremst av menneskelig aktivitet, som avløp fra bolig og industri, moderne landbruk, akvakultur og fritidsaktiviteter.

Vannforskriften skal sikre god vannkvalitet og god økologisk tilstand. Gjennom mange år har norske kommuner nå jobbet i samarbeid med næringsorganisasjoner og staten for å bedre vannkvaliteten. Det har vært et systematisk arbeid for å oppnå såkalt god vannkvalitet. Særlig har arbeidet pågått med stor kraft i området rundt Oslofjorden. Likevel er situasjonen nettopp her svært alvorlig.

OECD har vurdert Norges vannforvaltning, og de finner mye bra, særlig knyttet til nettopp dette med medvirkning, organisering og gjennomføring. Derimot peker de på at Norges andel av avløpsrensaneanlegg med avansert rensing er blant de laveste i OECD-området. Mange kommuner har avløpsrensaneanlegg som ikke oppfyller krav i verken regelverk eller tillatelser. Det haster med å oppgradere Norges aldrende avløpsinfrastruktur.

Vannarbeidet preges også av målkonflikter. Særlig gjelder det knyttet til landbruk og matproduksjon. Målet om økt matproduksjon og selvforsyning kan stå i konflikt med målene i vannforskriften, fordi tiltakene som ofte kreves, vil begrense areal og gjødselbruk.

Skal vi nå målet om god økologisk vannkvalitet, kommer det med en kostnad, enten for oss som husholdninger, i kraft av høyere vann- og avløpsgebyrer, eller for landbruket, i form av lavere produksjon og derigjennom lavere inntjening, som eksempler. For båtfolk, industri og fiskerinæring vil andre tiltak og konsekvenser være aktuelle.

Det er derfor viktig at de tiltak som iverksettes, og som er nødvendige, oppleves som forholdsmessige. Det betinger at vi hele tiden forsker og følger med på om tiltakene som iverksettes, har den nødvendige effekt. Tiltak som iverksettes og ikke har effekt, vil oppleves negativt og miste oppslutning og derigjennom svekke tilliten til systemet.

Et eksempel her er at landbruket gjennom det arbeidet som har vært gjort de siste årene, i større grad enn f.eks. kommunene opplever å ha blitt pålagt en rekke tiltak. Det er derfor viktig at staten styrker oppfølgingen av kommunene, slik at etterslepet innenfor vann og avløp tettes.

Regjeringen fremmer nå nye tiltak for Oslofjorden, fordi det er her situasjonen akkurat nå er mest akutt, men det er viktig at også resten av landet følges opp for å sikre god vannkvalitet i hele landet – eller for å si det

som en ikke-herværende statsråd sikkert ville sagt det: for å sikre det såkalte vannet vi alle er så glad i.

Bård Ludvig Thorheim (H) [12:57:36]: Jeg får fortsette med å snakke om vannkvaliteten langs hele kysten, som vi alle er så glad i. Oslofjorden er likevel spesiell. Det bor rundt 1,6 millioner mennesker i dette natur- og rekreasjonsområdet, og mange, fra alle kanter av landet, kommer på ferie for å nyte noen av strendene og naturen man har å by på rundt Oslofjorden. Det er et veldig tett bebyggt område, men det er også et av de mest artsrike marine områdene i Norge.

Det viktigste vi kan gjøre for raskt å få en bedre vannkvalitet i Oslofjorden, er å følge opp den planen som Solberg-regjeringen la fram i 2021 for en rik og ren Oslofjord. Der ligger alle verktøyene, og det er heller et spørsmål om prioritering og tid for å følge dette opp raskt, for det er en svært dramatisk og kritisk situasjon for det marine miljøet i Oslofjorden. Det er da opp til regjeringen å følge det opp.

Dette representantforslaget uttrykker også bekymring for vannkvaliteten og nitrogenutslipp langs resten av kysten. Da er det også viktig å være klar over at Havforskningsinstituttet sier at det er en helt klar forskjell, for nitrogenutslipp langs den øvrige kysten har ikke en påvist negativ effekt, sånn som det gjøres i dag, men det er også viktig å følge med på. Vi skal ha en god vannkvalitet langs hele kysten.

I forbindelse med behandlingen av og voteringen over dette representantforslaget har jeg et håp om at forslag nr. 4, fra Venstre og Høyre, kan få flertall. Jeg vil innstendig be både regjeringenspartier og opposisjonspartier om å tenke over om man ikke kan støtte dette forslaget. Ved å vedta det vil vi allerede i høst få en god oppdatering fra regjeringen på hvor man står i arbeidet med å følge opp den planen som er lagt for Oslofjorden, men også for vannkvaliteten langs kysten. I tillegg ber man regjeringen om å legge fram forslag til hvordan arbeidet kan forseres. Det er det signalet jeg håper at Stortinget gir i dag. Det vil være samlendende og bra for oppfølgingen av Oslofjorden.

Jeg tar opp det nevnte forslaget.

Presidenten: Representanten Bård Ludvig Thorheim har teke opp det forslaget han refererte til.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:00:57]: Reint vatn er grunnleggjande, og gjødsel og næring er viktig, men for mykje gjødsel og næring er gift. Førre veke hadde vi ei sak der vi diskuterte dumping av gruveavfall i fjordane. Vi ønskjer å stanse det. Søndag 5. juni var det verdas miljøverndag, og vi blei minte om at det er kode raud for miljøet. Natur og klima toler ikkje forbruksnivået

vårt, og vi bruker og belastar naturen altfor mykje, også livet i vatnet.

Havforskningsinstituttet melder at fisken i Oslofjorden sym rundt med mangelsjukdomar og store sår, og ein fryktar at det er eit resultat av endringane som skjer når mikrolivet på botnen og i vatnet blir endra av overgjødning og menneskeleg påverknad.

Ja, vi har vassforvaltningsplanane, og det er eit viktig steg. Men det går ikkje fort nok å ta grep. Det er kode raud for naturen, og vassmiljøet er ikkje eit unntak. Tvert imot, det må takast grep, og det fort.

Når ein ser statistikken over utslepp, trengst det at ei meir systematisk overvaking blir sett i verk, og det trengst tiltak for å beskytte vassmiljøet i fjordane våre langs kysten. Når nitrogen- og fosforgjødsling frå fiskeoppdrett har sjudobla seg dei siste 30 åra, og utsleppa har gått frå 1,5 millioner tonn i 1990 til nesten 12 millioner tonn i 2020, nesten ti gonger meir enn utslepp frå avløp, og nesten 15 gonger meir enn frå jordbruket, er det på tide å stanse opp og spørje seg kva som er på veg.

Det er så mykje dyrare å reparere enn å førebyggje. Om det skal skje via vassforvaltningsplanane eller på anna vis, er eg ikkje mest oppteken av, men vi må ha betre overvaking av vassmiljøet og ei meir heilskapleg forståing av korleis vi skal ta betre vare på det. Det er eg heilt overtydd om. Målet må vere å bringe vasskvaliteten innanfor krava til god tilstand eller betre, jf. krava i vassforskrifta § 4, innan 2027.

Det er ikkje nemnt i merknadene frå komiteen at vi får tilført store mengder nitrogen og fosfor med straumen frå både Austersjøen og dei folkerike og intensivt drivne jordbruksområda rundt Nordsjøen, i tillegg til våre eigne utslepp. I og med at det er særleg havbruk som har hatt vekst og den næringa ikkje har krav om utsleppsløyve, meiner vi at det bør gjerast eit arbeid for å implementere vasskvalitet i trafikklyssystemet på ein systematisk måte. Vi må sørje for å få fortgang i investeringar i reinseanlegg i fjordsystema, som er mest belasta.

Eg tek opp forslaga SV er ein del av.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Birgit Oline Kjerstad har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Ola Elvestuen (V) [13:04:20]: Jeg vil takke forslags-tilleren for et viktig forslag om å beskytte norsk kystnatur mot nitrogenforurensning.

Venstre tok i sin tid initiativ til å få på plass en helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden, og forrige regjering leverte den. Når en sånn tiltaksplan er levert, ligger mange av svarene på hva vi må gjøre, i tiltaksplanen, men som

på andre områder: Ingenting er gjort før tiltakene er gjennomført, og her må det holdes et trykk over lang tid.

Flere har nevnt Oslofjorden. Da er det viktig å ta med at når vi sier Oslofjorden, er det området fra svenkegrensen til Agder. Det er et stort område som tiltaksplanen skal gjelde for. Hovedproblemet i ytre deler av fjorden er kommunale avløp, og det er utslipp og avrenning fra landbruket. Det er de to største problemene. Det er viktig å huske på at vi ikke må gjøre feil, for i Oslofjorden ble situasjonen vesentlig forverret i 2012 da daværende landbruksminister Trygve Slagsvold Vedum opphevet forbudet mot høstpløying. Så har det siden da, fordi statsforvalteren har myndighet til å stille strengere krav, blitt gradvis litt bedre igjen. Men situasjonen ble vesentlig verre fra 2012. Så feil må ikke gjøres.

Så må vi gjøre de riktige tingene. Vi trenger å få på plass en ny gjødselverforskrift. Den skal nærmest være klar til å kunne vedtas. Den må på plass. Og vi trenger også å få på plass regelverket for å ha et eget gebyr for overvann, sånn at overvannshåndteringen kan få en helt annen systematikk framover. Det vi trenger, er etter hvert å få et regenerativt landbruk som binder mer karbon og mer næringsstoffer enn det slipper ut.

Så tar forslaget også opp problemene omkring oppdrettsnæringen. Det er klart at den største nitrogenforurensningen kommer fra Rogaland til Finnmark. Det forslaget ser på, er at vi må ha en mye bedre overvåking, sånn at det kan settes inn tiltak i de fjordene hvor de største problemene er, for å unngå at det blir en overgjødsling. Da er det ikke tvil om at det er mer bruk av lukkede anlegg som kommer til å være løsningen.

Så helt til slutt: Venstre støtter også at vi innfører en nitrogenrensing, senest innen 2027, der det er helt nødvendig. Vi må få på plass nitrogenrensing i de verste områdene i de ytre delene av Oslofjorden, og da bør Stortinget fatte et vedtak om det.

Rasmus Hansson (MDG) [13:07:39]: Oslofjordens økosystem er nesten ødelagt. Den største trusselen mot det lille økosystemet vi har igjen, er for mye nitrogen fra avløp og jordbruk, i tillegg til økt temperatur.

Det finnes ingen enkle måter å redde økosystemer på, derfor trenger Oslofjorden virkelig en samlet plan – nasjonal – for en gjenoppbygging som stopper alle negative faktorer, som MDG har foreslått. Og flertallet sier det samme: Redningen for Oslofjorden er å kreve en bred innsats på tvers av ulike ansvarsområder. Men stortingsflertallet nøler fortsatt med å omsette denne erkjennelsen i handling.

Nitrogenproblemet er globalt. I Norge kommer ikke det problemet bare fra jordbruk og kommuner, det kommer også fra oppdrettsanlegg som tilfører kysten så mye næringssalter at Havforskningsinstituttet advarer.

Det er derfor MDG nå har foreslått en nasjonal plan for styring og begrensning av avrenning fra næringssalter til kystfarvann, slik at vannkvaliteten møter kravet til god økologisk tilstand – eller bedre – jf. vannforskriften § 4. Dette foreslår vi fordi vi nå har visst dette lenge uten å klare å ta tak i det, og at de tiltakene som foreløpig er foreslått fra forrige og denne regjering, sannsynligvis ikke vil gjøre jobben godt nok. Det er bra at miljøministeren har varslet krav om nitrogenrensing for kommuner rundt Oslofjorden, og den største jobben må selvsagt gjøres av kommunene – prinsippet om at forurenser betaler er viktig. Men nitrogenforurensning er også et resultat av statlig politikk. Erfaringen viser at kommunene hver for seg ikke har penger og nok politisk vilje til å oppgradere egne renseanlegg og få kontroll på spredte avløp, økt avrenning fra jordbruk og annet areal – etter hvert fra oppdrettsanlegg. Derfor kan ikke hele ansvaret og hele regningen bare dyttes over på kommunene. Det er likevel dessverre det det ser ut til at regjeringen gjør.

Grunnloven § 112 slår fast:

«Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares.»

Flertallet på Stortinget mener tydeligvis at denne bestemmelsen betyr lite. Men man trenger ikke sitte i kontroll- og konstitusjonskomiteen for å skjønne at Oslofjordens miljøtilstand er i strid Grunnloven § 112, og at det er regjeringens plikt å løse det problemet. Om 20 år får vi se om regjeringen Støre har redusert nitrogenforurensningen nok i Oslofjorden – og har snudd Oslofjordens økosystem tilstrekkelig. Jeg håper regjeringen får rett i at deres politikk virker. Erfaringen tilsier at MDG får rett.

Vi stemmer for forslag nr. 4, fra Høyre og Venstre, i tillegg til forslagene vi er medforlagsstillere til i innstillingen.

Statsråd Espen Barth Eide [13:11:05]: Dette er en sak jeg virkelig brenner for, og jeg er glad for å kunne si at det er bredt engasjement i regjeringen, akkurat som det er i denne sal, for at vi nå må gjøre om på flere tiår med unnlåtelsesynder. Alt som har vært sagt her om Oslofjordens tilstand, er helt riktig. Det er svært alvorlig. Det er et produkt av menneskeskapt aktivitet, og vi har altså entropi, eller overgroing av at de gale tingene vokser opp og fortrenger det livet vi vil ha. Vi vet nå med sikker kunnskap hva som er de viktigste kildene til det. Det er mange, men de to viktigste er avløp fra mennesker og avrenning fra landbruket, og så er det en serie andre ting i tillegg.

Alle disse spørsmålene er faktisk godt adressert i den helhetlige planen for Oslofjorden som allerede ligger der. Det vi trenger nå, er ikke en ny plan, men å gjen-

nomføre den planen som allerede finnes. Det er også bygget gode institusjoner rundt det, nemlig Oslofjordrådet, der staten, statsforvalterne, fylkene, kommunene og andre interessenter møtes og samarbeider om dette. Det neste møtet i det rådet skal være i september, og det skal rapporteres på tilstanden og hvor vi ligger an allerede før det møtet, faktisk nå i juni. Ønsket om at det skal rapporteres i høst, har jeg altså ingenting imot, men vi kommer til å rapportere tidligere enn det, om svært kort tid, og dette er arbeid som er godt i gang. Jeg kan med en gang si at vi har et kjempestort arbeid å gjøre, for her har det som sagt vært flere tiår med unnlattessynder.

Når det gjelder avløp, er det ingen tvil om at det er en av de viktigste kildene, og da må man gjøre minst to ting. Man må selvfølgelig rense nitrogen i alle de delene av nedbørsområdet som ender i Oslofjorden. Det berører altså kommuner ikke bare i Oslo, Viken og Vestfold og Telemark, men også oppover i Innlandet. De har fått klar og tydelig beskjed om at her kommer det strengere krav. Noen har gjort en god jobb, andre har ikke gjort det.

Spørsmålet er ikke bare hva man gjør inne i rensenanlegget, men også hvordan man får avløpet til rensenanlegget på en god måte. Vi har også tatt klare grep med hensyn til landbruket, og det kommer nå, bl.a. fra Statsforvalteren i Oslo og Viken, en rekke kloke innstramminger som jeg tror vil spre seg til tilstøtende områder, knyttet til nye regler for både høstpløying, overvintring i stubb, kantsoner og en rekke andre tiltak som reduserer avrenninger fra landbruket. Mitt hovedpoeng er at det vi mangler nå, er ikke en plan, men handling, og den handlingen er vi klar til og i gang med å gjennomføre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:14:27]: Det er bra at arbeidet følges opp med den helhetlige planen, og det er fint at det også skjer ting gjennom sommeren, men det å legge fram noe i forbindelse med statsbudsjettet, er noe annet enn det å rapportere til Stortinget. Jeg antar at statsråden kommer til å følge opp det.

Så vil jeg spørre om gjødselvereforskriften, som er helt sentral. Vi har gitt uttrykk for at regjeringen må komme tilbake til Stortinget med den. Hva er status for det arbeidet?

Statsråd Espen Barth Eide [13:15:01]: Til det første vil jeg si at vi skal rapportere allerede i juni, men jeg ser ingen grunn til at vi ikke også kan rapportere på egnet måte til Stortinget. Det vil jo være offentlig i begge tilfeller. I hvert fall for min del gjør vi det gjerne også i forbindelse med statsbudsjettet, men man trenger altså ikke vente til statsbudsjettet, for det kommer en orientering før det.

Gjødselvereforskriften står veldig høyt på regjeringens agenda. Det er helt riktig at det er en viktig del av svaret for både Oslofjorden og de andre områdene hvor vi har overgroing og dårlig vannkvalitet. Der vil vi sende ut forslaget vårt på høring allerede i høst, sannsynligvis i august, men i hvert fall tidlig i høst, og der kommer det altså nye regler, som etter høring også blir framlagt for Stortinget.

Bård Ludvig Thorheim (H) [13:15:54]: Siden statsråden vektlegger at arbeidet med å revidere gjødselvereforskriften er så viktig, vil statsråden også kunne se til at det blir en rask høringsprosess, slik at det kommer raskt til Stortinget? Når vil vi kunne forvente det? Og kan statsråden forsikre om at regjeringen er samstemt i ønsket om å få en gjødselvereforskrift som er til beste for Oslofjordens marine miljø, som er i en så kritisk tilstand, som statsråden har gitt uttrykk for?

Statsråd Espen Barth Eide [13:16:32]: Jeg kan med glede slå fast at regjeringen er samlet i både at det nå kommer en gjødselvereforskrift, og at den skal bidra til å bedre vannkvaliteten bl.a. i Oslofjorden. Det går både på bruk av gjødsel, lagring av gjødsel, sammensetting og overgang til mer presisjonsgjødsling, f.eks. Det er en rekke ting som ligger der, som er både spennende og viktige, og som vi samarbeider godt med ikke minst landbruksministeren om.

Når det er spørsmål om tid, snakker vi om i løpet av høsten, og jeg vil selvfølgelig bidra til at høringsprosessen blir så rask som mulig, samtidig som de som bør bli hørt, selvfølgelig også skal få tid til å bli hørt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:17:24]: Statsråden snakka mykje om Oslofjorden. Eg er frå ein annan del av landet, men bekymrar meg også for fjordsystema andre stader. Eg lurar på: Kva slags system er det for overvaking med kva som skjer med nitrogenmengda i vatnet i fjordane der det er mykje oppdrett?

Statsråd Espen Barth Eide [13:17:49]: Dette er et viktig og alvorlig spørsmål. Det er helt riktig, som representanten sier, at det ikke er bare Oslofjorden som er preget av dårlig naturtilstand, selv om vi har sett ekstreme utslag i fjorden. Dette er egentlig spørsmål som ligger innenfor det som heter vannforskriften, og hvor forurensningsmyndigheten, altså statsforvalterne, allerede har en plikt til å følge med på f.eks. forholdet mellom oppdrett og vannkvalitet. Den plikten ligger der. Det som er riktig, er at vi må sørge for at den tas på enda større alvor, og der er det også igangsatt gode dialoger for å løfte hele tematikken med menneskeskapt nitrogenavrenning og tilsig til alle fjordene. Så det arbeidet som gjøres i Oslofjorden, gjelder ikke bare Oslofjorden,

men også andre områder hvor det vi kaller resipienten, f.eks. en del av en fjord, er utsatt for dårligere vannkvalitet enn det vi ønsker.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:18:56]: Kan statsråden gå meir inn på om det er konkrete planar for ei systematisk overvaking? Statsråden snakkar om ein dialog, men er det snakk om at ein gjer det heilt systematisk og overordna, slik som vi går inn for i forslaget her?

Statsråd Espen Barth Eide [13:19:10]: Svaret på det er ja. Dette er det nå veldig stort søkelys på, og det er veldig stort søkelys fra regjeringens side på å understreke overfor de berørte forurensningsmyndighetene, altså statsforvalterne, at de både har det ansvaret og må ta det ansvaret – og deling av informasjon. For når det gjelder kunnskap, vil jeg si det slik at det er blitt større faglig enighet om hvor problemene er. Det har ikke vært noen tvil om at det er et problem, men det jeg føler at det har blitt bredere enighet om de siste årene, er hva som forårsaker problemet, hva som er hierarkiet mellom ulike kilder. Og det er ofte behov for lokale tilpassninger, for det som er årsaken i én fjord, kan være forskjellig fra det som er årsaken i en annen fjord. Noen steder kan det være knyttet til oppdrett, andre steder kan det være knyttet til landbruk. Så det vi trenger, er en systematisk gjennomgang av dette i hele landet. Men hvilke svar man velger, er avhengig av hva som er det lokale problemet.

Ola Elvestuen (V) [13:20:27]: Det er mange ting som må gjøres samtidig. Innretningen på jordbruksoppjøret er viktig, gjødselvereforskriften og å få nitrogenrensing av avløpsvannet er viktig, men også det med overvann og bedre overvannshåndtering vil gjøre det enklere for kommuner å unngå forurensning.

Mitt spørsmål går på noe jeg har vært involvert i selv, og det er overvannsgebyret, altså å få et eget overvannsgebyr, som ble foreslått i en NOU om overvann tilbake i 2015. Kan statsråden si noe om framdriften i det, og om vi kunne få det på plass så kommunene får et virkemiddel for å styrke overvannshåndteringen framover?

Statsråd Espen Barth Eide [13:21:16]: Det det i hvert fall ikke må være noen tvil om, er at vi kommer til å få et stadig økende behov for å håndtere overvann, ikke bare med tanke på de problemstillingene vi her snakker om, som definitivt henger sammen med overvannshåndtering, men også med tanke på at man i store deler av landet må forberede seg på mye mer nedbør og mye mer nedbør på samme tid. Det kan høres dramatisk ut i et land der det regner mye, men det vil altså regne enda mer i Bergen, mer konsentrert i framtiden,

og ikke bare der. Det krever en helhetlig tilnærming til klimatilpassning. Regjeringen har derfor sagt at vi kommer med den første meldingen på ti år for klimatilpassning, hvor bl.a. disse spørsmålene vil inngå som en naturlig del.

Når det gjelder de spesifikke spørsmålene her, er det jo å understreke forurenser betaler-prinsippet, om at kommunene har et ansvar for å rense i tråd med forurensningsloven og i tråd med forholdet mellom utslipp og resipientens tilstand.

Rasmus Hansson (MDG) [13:22:35]: Kommunenes forpliktelse til å rense har vært der lenge, problemet er at det ikke har skjedd. Nå får vi håpe at den nye politiske oppmerksomheten rundt nitrogenforurensning i Oslofjorden og andre steder fører til at det faktisk skjer noe. Problemet har vært at man veldig lenge har visst konsekvensen av for høy nitrogentilførsel, man har visst at nitrogentilførselen var for høy, og man har sittet og sett på til man var helt sikker på at skadene ble veldig store. Det samme har skjedd med torsk, blåskjell osv., og det har ført til at noe som var et veldig rikt økosystem, nå er blitt et økosystem som er ekstremt fattig og slitent.

Målet må være å bygge opp økosystemet, ikke bare fiske nitrogenproblemet. Hvilke planer kommer regjeringen til å legge fram for å bygge opp igjen Oslofjordens økosystem til det nivået og den rikdommen det økosystemet naturlig har, og som det hadde for 20–30–40 år siden?

Statsråd Espen Barth Eide [13:23:35]: Jeg har vært mye ved og i Oslofjorden i mitt liv, med bolig i Oslo og hytte på Hvaler, som dekker det meste av fjorden, og har selv sett forverringen. Jeg kjenner det igjen. På fredag var statsministeren og jeg og dykket utenfor Nesodden og kunne med selvsyn se f.eks. framveksten av det som heter lurv, som altså fortrenger andre vekster vi gjerne skulle hatt i stedet. Tilstanden er rett og slett svært dårlig, og det er summen av mange unnlattelses-synder.

Vi har en tiltaksplan for Oslofjorden som ikke bare går på hva man skal stoppe med, men også har en rekke tiltak for hva man skal begynne med. Jeg mener det er en god plan, og mitt ønske er å gjennomføre den planen hele veien, i samarbeid med alle interessenter rundt – kommuner, fylkeskommuner og andre. Det vi må begynne med, er å stoppe de verste kildene, og det er fokusset i aller første omgang, men det vil også gå på f.eks. forvaltning av fiske og tilsvarende.

Rasmus Hansson (MDG) [13:24:41]: Jeg takker for svaret. Det er godt at alle er enige om at ting må gjøres, så kan vi diskutere hvor stor tro vi har på at de eksis-

terende planene kommer til å levere. Det vi vel også må være enige om, er at det ikke er satt noe konkret og klart mål om hvordan det økosystemet vi skal bygge opp igjen i Oslofjorden, skal se ut. Det er først når vi får en nasjonal plan som sier at dette er målet, sånn ser det ut, at vi kan begynne å identifisere alle tiltakene som må til for å nå det målet. Kommer vi til å få en nasjonal plan som beskriver hvilken økosystemtilstand Oslofjorden skal få igjen, og som er ledsaget av de tiltakene som må til for å levere det økosystemet Oslofjorden må bygges tilbake igjen til å være?

Statsråd Espen Barth Eide [13:25:33]: Jeg er helt enig i spørsmålet. Det er et utmerket spørsmål. Jeg mener svaret ligger i at vi må få tilstanden tilbake til det som kalles god tilstand, slik det er uttrykt i både vannforskriften, vanddirektivet og den mange ganger nevnte tiltaksplanen for Oslofjorden. Det betyr at man så langt som overhodet mulig, gjensker den naturlige grunntilstanden som var i Oslofjorden.

Den gode nyheten er at selv om tilstanden nå er skikkelig dårlig, er det mulig å gjenopprette natur. Dette er forskjellig fra andre spørsmål, som når vi diskuterer å begrense oppvarmingen av kloden, som rett og slett er å gjøre problemet mindre ille. Her snakker vi om en utfordring som faktisk kan snus. Vi har erfaringer. Vi har hatt en Mjøsa-aksjon, og vi har også erfaringer fra Østersjøen med at når nettopp de tiltakene vi her snakker om, gjennomføres, så bedres vannkvaliteten. Landene rundt oss ligger foran oss. Sverige, Danmark og Tyskland har gjort mye av dette, med det resultat at vannkvaliteten i deres kystnære strøk er betydelig bedre enn den er i Oslofjorden.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Ole André Myhrvold (Sp) [13:26:58]: Dette ble i hovedsak en debatt om tilstanden i Oslofjorden, selv om jeg hørte at representanten Hansson nå vil ha en nasjonal plan for Oslofjorden. Det var sikkert bare en sammenblanding.

Vi har en helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden allerede. Det er kanskje ikke så rart all den tid tilstanden i Oslofjorden er alvorlig truet – den er kritisk. Da er det gode nyheter, som også statsråden var inne på med noen eksempler, at det er mulig å gjenopprette en økologisk god tilstand i disse områdene. En sidefjord til Oslofjorden som på 1970-tallet var økologisk død, Iddefjorden, syder i dag av liv etter at tiltak ble iverksatt på 1980- og 1990-tallet, og må i dag karakteriseres som en sunn og god fjord.

Så tror jeg det er viktig at de tiltakene som iverksettes, har oppslutning hos dem det gjelder. Det betyr at vi

må fortsette å involvere brukergruppene. Oslofjorden ligger altså i landets tettest befolkede område, med de konsekvenser det har. Oslofjorden ligger også omkranset av landets beste landbruksområder, med de konsekvenser det har. Og det er stor fritidsaktivitet på fjorden, med de konsekvenser det har. Så vi må sørge for å ha tiltak som virker, men som også er forholdsmessige.

Som nevnt har det vært stor politisk tilslutning til den tiltaksplanen som foreligger for Oslofjorden, og jeg vil da vise til statsrådets svar om at det kommer nye tiltak nå snart. Regjeringspartiene vil med det varsle at vi kommer til å stemme for forslag nr. 4, fra Høyre og Venstre, når vi kommer til avstemning i denne saken.

Statsråd Espen Barth Eide [13:29:07]: Det er alltid dumt å si at man ikke vil forlenge debatten når man faktisk forlenger debatten. Men det er to spørsmål som var oppe, som jeg føler vi kanskje ikke svarte på.

Det ene er å understreke at når det gjelder landbruket, kommer det altså tydeligere krav, men de ledsages av penger, for jordbruksoppkjøret, som var historisk høyt av veldig gode grunner, også har tydelige føringer på dette. 70 mill. kr går spesielt til vannmiljøtiltak i Oslofjorden, men også andre tiltak innenfor det som heter regionale miljøtiltak og SMIL, særskilte miljøtiltak i landbruket, vil være bra for de spørsmålene vi her snakker om. Her stiller staten krav, og staten stiller også opp for gjennomføring.

Jeg har også lyst til å understreke at vi definitivt vil samarbeide og støtte opp om kommuner i og rundt Oslofjorden som ønsker å bidra til bedre avløpsrensing, men vi vil understreke at det er et viktig forurenser betaler-prinsipp som sier at hovedtyngden av det skal bæres av brukerne, for det er ofte slik at der det er størst problem, er også der det er mange mennesker, og der det er mange mennesker, er det også flere å dele kostnadene på. Så det at man er et tilvekstområde som folk flytter til, gir en rekke fordeler for arbeidsmarkedet og sånn, men det gir også noen utfordringer som man må være med på å betale – utfordringer som en del småkommuner og fraflyttingskommuner ikke har på samme måte. Så jeg kommer til å forsvare at det er et grunnprinsipp, men så mener jeg at staten og statsforvalterne har en viktig jobb å gjøre i å legge til rette for rådgivning, samordningstiltak og utredninger, slik at dette kan gjøres så effektivt og så lønnsomt som mulig.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 20.

Sak nr. 21 [13:31:06]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm,

Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å øke tempo og forpliktelser i norsk klimapolitikk og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad, Kari Elisabeth Kaski, Kirsti Bergstø, Freddy André Øvstegård og Kathy Lie om klimatiltak nå (Innst. 350 S (2021–2022), jf. Dokument 8:184 S (2021–2022) og Dokument 8:225 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inn-til 3 minutt.

Linda Monsen Merkesdal (A) [13:32:17] (ordførar for saka): Innst. 350 S for 2021–2022 inneheld to representantforslag: Dokument 8:184 S for 2021–2022, om å auka tempoet og forpliktingane i norsk klimapolitikk, og Dokument 8:225 S for 2021–2022, om klimatiltak no. Dokument 8:184 S inneheldt sju forslag, og Dokument 8:225 S inneheldt elleve forslag. Forslag nr. 11 i Dokument 8:225 S blei avvist.

Klima- og miljøminister Espen Barth Eide har gjeve grundige svar på alle dei 18 forslaga, svar som også viser dei ambisiøse klimamåla til regjeringa. Regjeringa jobbar langsiktig og har ein plan for framtidige klimatiltak og forpliktingar.

Me skal og må ha den mest kostnadseffektive og sosialt rettferdige klimapolitikken. Me står overfor store utfordringar som skal løysast. Berre i dag kan me lesa om at atmosfæren vår inneheld meir karbondioksid enn i førindustriell tid, og dette er menneskeskapt.

Det har ikkje mangla på mål i den norske klimapolitikken, men på handling. Norsk klimapolitikk må no fokusera på å redusera utsleppa framfor å formulera nye mål. Me må auka tempoet i omstillinga, og difor er Hurdalsplattforma og regjeringa så tydelege på at klimaet er ramma om all politikk. Regjeringa jobbar med å utvikla nye og kraftfulle verktøy i klimapolitikken, og klima må gjennomsyra alle dei avgjerdene vi tar. Klimabudsjetten skal vera ei systematisk framstilling av klimaeffekten av statsbudsjettet og dei ulike budsjettforslaga, og korleis ein forventar at dei skal påverka norske utslepp og klimamål og internasjonale forpliktingar.

Stortinget har lagt fram ei tilleggsmelding til energimeldinga der me viser korleis me skal føra ein energipolitikk som bidreg til trygge og grøne omstillingar og arbeidsplassar, og næringa og organisasjonar har gjennom høyringar bedt oss om å stå samla i politikken framover.

Målet regjeringa har om å kutta 55 pst. i Noregs utslipp, er svært ambisiøst, og me må diskutera korleis me skal nå målet, og ikkje bli hengjande i diskusjonar om målformuleringar.

Med dette vil eg takka komiteen for godt samarbeid.

Nikolai Astrup (H) [13:35:25]: Stortinget har sluttet seg til ambisiøse klimamål i 2030, som også er meldt inn til FN. Stortinget har også vedtatt en egen klimalov, som slår fast at Norge skal være et lavutslippssamfunn innen 2050.

Disse målene vil kreve en enorm omstilling av hele det norske samfunnet. Det viktigste nå må derfor være å gjøre alt vi kan for å sikre en rask, effektiv og rettferdig omstilling. Å vedta nye mål nå, og spesielt i tiden frem mot 2030, fremstår som urealistisk og må i det minste konsekvensutredes før Stortinget eventuelt skal ta stilling til dem.

Klima- og miljøministeren varslet i fjor at regjeringen raskt skulle legge frem en ny klimaplan for Stortinget i tråd med lovnaden fra Hurdalsplattformen. Det er verdt å merke seg at statsråden nå har meldt at det ikke kommer til å komme en ny klimaplan. Og med tanke på det jeg akkurat har sagt om den store, omfattende omstillingen som vi skal igjennom, mener jeg det er uheldig, for hvis det er slik at regjeringen kommer til å komme med en rekke nye tiltak, men løpende i de årlige statsbudsjettene istedenfor som en del av en samlet plan, betyr det økt uforutsigbarhet for dem som skal gjennomføre omstillingen. Da er det ikke minst viktig å tenke på næringslivet, som skal gjøre store investeringer som skal stå seg i mange tiår fremover, bl.a. i tilknytning til lavutslippsløsninger og ny teknologi.

Så langt har regjeringen forutsigbart nok bidratt med skatteøkninger til næringslivet, og det kommer antakelig til å fortsette. Det vil bremse omstillingsevnen og er et svært uheldig skritt. Forhåpentligvis vil det komme andre tiltak som bidrar til at næringslivet lettere kan stå i den omstillingen som skal komme.

Høyre er positiv til intensjonene bak flere av forslagene som fremmes i disse to representantforslagene, enten det er økt produksjon av biogass, satsing på grønn skipsfart, testing av elektriske fly, økt plastgjenvinning eller reduserte utslipp fra fiskeri- og havbruksnæringene. Jeg vil imidlertid nevne at flere av disse forslagene er behandlet i energimeldingen, som vi skal debattere på torsdag, og i tillegg har Høyre fremmet egne forslag som behandler tematikken. Det er grunnen til at vi ikke stemmer for noen av de forslagene som er fremmet i dag. Intensjonene er gode, men altså ikke det om et eget nytt mål – for nå gjelder det å nå de målene vi allerede har satt oss.

Siv Mossleth (Sp) [13:38:47]: Etter at energi- og miljøkomiteen behandlet disse representantforslagene fra Miljøpartiet De Grønne og SV om å øke tempoet og forpliktelsene i norsk klimapolitikk og om klimatiltak nå, står jeg her med en følelse av at disse partiene deltar i et kappløp seg imellom om å rope høyest. Underveis i konkurransen får de også med seg Venstre og Rødt. Og til tross for at det er bra med engasjement i klimakampen, er disse forslagene mest egnet til å lage en arena eller sirkusmanesje for å gi partiene Miljøpartiet De Grønne og SV en anledning til å entre manesjen og få noen minutter i rampelyset. Mine damer og herrer, venter dere på applaus nå?

Hva er grunnen til at jeg kaller dette partienes forsøk på å få noen minutter i rampelyset? Jo, for i Hurdalsplattformen og i regjeringas arbeid er det allerede et sterkt fokus på å bedre klimaet. Det fokuseres på å nå klimamålene, forsterke og forbedre. Så kan selvsagt noen opposisjonspartier prøve å lage show ved å si at det går for sent, og at det gjøres for lite. Men svarbrevene fra statsråden forklarer godt hva som er situasjonen for de framsatte forslagene. Situasjonen er at det jobbes veldig godt i regjeringa. Hurdalsplattformen har store mål for klimaet. Og det har ikke manglet på mål i den norske klimapolitikken, men på handling. Og nå er vi i gang med handling.

Norsk klimapolitikk må nå fokusere på å nå regjeringens allerede ambisiøse mål framfor å formulere nye. Regjeringa setter ikke effektive klimatiltak på vent – slettes ikke. Regjeringens partiene har store mål, både i klimapolitikken og i næringspolitikken. Det skal skapes lønnsomme og attraktive jobber i hele landet. De grønne investeringene skal øke. Eksporten fra fastlandet skal styrkes, og klimagassutslippene skal kuttes. Eksempelvis er man i Hurdalsplattformen klar på at det skal etableres en storstilt satsing på norsk bioenergi og avansert biodrivstoff i transportsektoren. Vi skal få en sterk, helhetlig og industriell verdikjede for bruk av norske bioressurser. Sånn kunne jeg ha fortsatt opprømsingen på område etter område, og alle skal få mulighet til å ta klimavennlige valg. Omstillingen skal og må derfor være sosialt og geografisk rettferdig og differensieres geografisk der det er nødvendig.

Omstillingen kommer, men ikke på grunn av de to forslagene som faller i dag.

Marius Arion Nilsen (FrP) [13:42:08]: Norge er allerede grønt. Vi har vært igjennom det grønne skiftet i mange tiår. Vi har 98–99 pst. fornybar kraft i vår kraftproduksjon. Kutting av klimagassutslipp i Norge er både dyrt og ineffektivt, og disse pengene og ressursene kan brukes meget mye mer effektivt andre steder enn i Norge.

Dette forslaget er symbolpolitikk av verste sort. Det er allerede vanskelig å nå målene som er satt. VG utropte Fremskrittspartiets forslag til klimaregnskap som det mest realistiske for noen måneder siden, da det har hold i virkeligheten. Å komme med ytterligere kutt, ytterligere forsterkninger av mål som allerede er tilnærmet uoppnåelige, er ikke noe annet enn et slag i løse luften.

Ytterligere forsterkning av disse målene, eventuelt – hvis det skulle vært vedtatt – ytterligere hindre som gjør det vanskeligere for både norsk næringsliv, norske forbrukere og andre, vil muligens gi en effekt på klimagassutslipp, men det er jo i form av at norsk næringsliv, norske arbeidsplasser, flytter utenlands. Vi flytter utslippene utenlands også. Det gir større mulighet for at røverstater og bandittland kan produsere den oljen og gassen verden trenger. Det er vesentlig bedre at norske selskaper gjør det, som har lave utslipp og høy grad av sikkerhet.

Nå må alle disse partiene som er opptatt av klimakrisen og roper det hele tiden, snart bestemme seg for hva som er viktigst. Er det viktigst å kutte mest mulig klimagassutslipp globalt og å kutte mest mulig i form av effektive tiltak som også er kostnadseffektive? Eller er det viktigst å ha høyest mulig krav, vise mest mulig handlekraft og posere alene framfor dyrest mulig karbonfangstanlegg o.l.? Er det det som er målet, er dette forslaget fornuftig, men er det om å gjøre å kutte klimagassutslipp, er dette forslaget helt bak mål.

Lars Haltbrekken (SV) [13:44:38]: Etter å ha hørt de to innleggene fra Senterpartiet og Fremskrittspartiet må jeg si de var forbausende like. Lite nytt under solen der, altså.

Det er nå eller aldri om vi skal redusere den globale oppvarmingen til under 1,5 grader. Uten umiddelbare og kraftige utslippskutt på tvers av alle sektorer blir det umulig. Dette sa en av hovedforfatterne bak en av de siste rapportene fra FN's klimapanel, som ble lagt fram tidligere i år. Dette må bety at også Norge må skjerpe sin klimapolitikk.

Nylig ble det klart at regjeringen ikke kommer til å legge fram en egen klimamelding. Klima- og miljøministeren viste til en bred enighet om den forrige regjeringens klimamelding, men dette er en forskjønnelse av historien. Særlig Arbeiderpartiet og tidligere stortingsrepresentant Espen Barth Eide mente at den forrige regjeringens klimamelding var altfor svak – med rette. Det er derfor rart at vi ikke får noen ny klimamelding som kunne ha tatt opp i seg mange av de forslagene som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV sto sammen om i fjor vår. Flere av de forslagene som behandles her i dag, er også forslag vi sto sammen om i fjor vår.

Regjeringen sier nå at istedenfor en ny klimamelding vil de komme med tiltakene i de årlige statsbud-

sjettene. Det kan være bra, men da er vi nødt til å få et annet budsjettforslag enn fjorårets forslag. Etter at det var lagt fram, måtte klima- og miljøministeren innrømme at det var et forslag som kuttet utslippene mindre enn den borgerlige regjeringen gjorde. SV fikk rettet dette opp og fikk sikret større utslippskutt, men så kommer vi til forslag til revidert nasjonalbudsjett. Hva ser vi der? Jo, vi ser kutt i flere klimatiltak. Vi ser kutt i restaurering av myr, vi ser kutt i det internasjonalt viktige arbeidet for bevaring av regnskog, og vi ser også kutt i skogvernet. Skal statsbudsjettene være svaret på klimakrisen framover, må forslagene også stå i stil med det.

Jeg tar opp forslagene SV er en del av.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har teke opp dei forslaga han refererte til.

Sofie Marhaug (R) [13:48:01]: Vi har visst i mange år at vi står i en klimakrise, og for så vidt også en naturkrise. Altfor lenge har disse krisene blitt møtt med handlingslammelse eller «sterkt fokus», for å sitere representanten Mossleth, eller enda verre: Vi har gjort vondt verre – utslippene har gått opp, og naturen har blitt bygd ned.

Etter mange tiår med status quo haster det å kutte utslipp, bevare naturmangfoldet og skape klimavennlige arbeidsplasser – og det er en ganske stor jobb å få til alle de tre tingene samtidig. Da må klima- og miljøpolitikken være rettferdig. I dag tror jeg for mange opplever at miljøpolitikken er mest for dem som har god råd og bor i byene, og at regningen sendes til dem som har minst. For mange kan klimapolitikken minne om det nye køsystemet til Tusenfryd – noen har råd til å kjøpe seg bort fra det som er kjedelig eller til og med vanskelig.

Vi kan ikke ha en politikk som på den ene siden øker avgiftene for folk flest og samtidig kutter i skatt på formue, selskapsoverskudd og arv for dem på toppen. Vi kan ikke ha en politikk som hindrer liv i distriktene og samtidig lar enkeltpersoner fortsette med luksuscruise, store klimagassutslipp i norske fjorder, eller fullt frislipp på business class for dem som har råd – inkludert stortingsrepresentanter, for øvrig. Mange synes nok at klimapolitikken handler for mye om mål og data langt fram i tid. Målsettinger er nødvendige, men de må være tydelige, og de må følges opp i praksis. Da trenger vi ikke flere mål om gangen.

I dag har vi ett mål meldt inn under Parisavtalen. Vi har noen andre mål i eksisterende avtaler med EU som etter hvert skal oppdateres, og regjeringen har laget en ny oppfinnelse, et mer ambisiøst omstillingsmål.

Rødt synes det er viktig at Norge har ett klimamål, ikke flere ulike å forholde seg til om gangen – ett mål som tar klimatrusselen på alvor, altså tar høyde for at

verden skal gå i netto null i 2050. Da må de rikeste landene gjøre mest.

I krisetider øker forskjellene. Klimakrisen må ikke brukes som brekkstang for å øke klasseforskjellene enda mer. En klimapolitikk som baserer seg på raske prisjokk som det ikke kompenseres for, uten planlagte alternativer, er verken gjennomførbart eller ønskelig. Rødt mener at en økt CO₂-avgift vil være et viktig virkemiddel for å nå klimamålene, men at den må ta sosiale og geografiske hensyn. Dette har Danmark innført, uten at de har de samme geografiske utfordringene som Norge, men vi mener at tiden er overmoden for at Norge vurderer det samme – på våre premisser. Det trengs kraftfulle tiltak om vi skal nå utslippskuttene og samtidig få ned forskjellene.

Utover de forslagene Rødt er med på, vil vi stemme for forslag nr. 15 og mot forslagene nr. 17 og 18. Det er en oppdatering fra innstillingen i komiteen. Jeg tar til slutt opp forslag nr. 16.

Presidenten: Då har representanten Sofie Marhaug teke opp det forslaget ho refererte til.

Ola Elvestuen (V) [13:51:34]: Vi står i en veldig alvorlig klimakrise og naturkrise, også en forurensningskrise, og vi må føre en politikk for å nå klimamålene våre. Klimamålene til Norge er ambisiøse. Vi har meldt inn til FN et mål om 55 pst. utslippskutt innen 2030 sammen med resten av Europa. Det er en forpliktelse – det er ikke et mål: Det er en juridisk bindende forpliktelse.

Vi har også en klimaavtale med EU der vi er en del av deres arbeid for å nå målet om 55 pst. utslippskutt. Der utarbeides det nå en rekke lover og direktiver gjennom Klar for 55 og EUs Green New Deal, som vil bli gjeldende også for Norge. For Venstre er det helt avgjørende at disse direktivene, når de vedtas i EU, også må vedtas her så raskt som mulig. Ellers blir vi hengende etter, og det vil bli veldig vanskelig for oss å nå våre forpliktelser i 2030.

Når det gjelder forpliktelsen på hele utslippsfeltet, altså kvotepliktig sektor, er vi automatisk med, men også i ikke-kvotepliktig sektor – landbruk, transport og bygg – får vi nå en forpliktelse på 50 pst. reduksjon innen 2030. Det krever en rekke tiltak å klare å nå det målet.

Venstre mener at vi også trenger et nasjonalt mål som kan komme i tillegg til de internasjonale forpliktelsene vi har, som Danmark har, og som andre land i EU har. Der kommer det med å sette et mål om 55 pst. utslippskutt i Norge, i den norske økonomien, fram mot 2030 – som er det samme som regjeringen skriver i Hurdalsplattformen, men som regjeringen ikke ønsker å vedta i Stortinget. Nå er det ennå ikke noe forslag om det i denne saken, men vi har det i energimeldingen som skal behandles på torsdag. Jeg mener det er helt avgjø-

rende at vi gjør et vedtak og så legger en plan for å nå det målet, ellers vil det bare henge der. Summen av politikken vil være mer eller mindre i den retningen, men det vil overhodet ikke være nok for å få det til.

Jeg må si at selv om regjeringen sier at de har et omstillingsmål, er det foreløpig ingen av tiltakene som har kommet fra regjeringen som forsterker den norske klimapolitikken. Vi har ikke tid til å stå stille, og vi kan ikke ta et steg bakover. Her må det komme langt flere tiltak ut fra en plan, og det må skje nå.

Og så: Venstre er ikke med på noen av forslagene i saken, men vi vil stemme for forslagene nr. 2, 6 og 7.

Une Bastholm (MDG) [13:55:06]: Klimatoppmøtet i Glasgow i høst ga håp. Der slo verdens land ring om 1,5-gradersmålet og ga hverandre marsjordre om å reise hjem og øke sine nasjonale ambisjoner. Miljøpartiet De Grønne mener at Norge bør øke sitt ambisjonsnivå ytterligere og kutte 80 pst. innen 2030. FNs generalsekretær har varslet kode rød.

Norge har alle forutsetninger, med folket, penger, naturressurser og et politisk system som gjør at vi burde bli en ledestjerne i verden, ikke en klimasinke. Men som vanlig i norsk klimapolitikk svikter klimapolitikken idet den forplikter. Regjeringen har i forslag til revidert nasjonalbudsjett slått fast at det ikke kommer noen nye forpliktende ambisjoner fra Norge. Det er alvorlig for den globale klimakampen. Jeg er skuffet over at det ikke blir flertall for noen av forslagene her i dag.

At regjeringen ikke engang vil legge sitt eget 55-prosentmål fra Hurdalsplattformen inn i klimaloven, kan bare tolkes som at man går bort fra målet. Det er hva som står i klimaloven, departementer, etater, næringsliv og alle andre forholdere seg til. Det er skuffende at et såkalt styringsparti som Arbeiderpartiet nå prøver å kalle det for et omstillingsmål. Jeg trodde denne måten å tåkelegge klimapolitikken på var forbi. Også her har SV en stor jobb å gjøre i forhandlingene om revidert statsbudsjett.

Jeg vil også si noen ord om klimabudsjetter. Vi i Miljøpartiet De Grønne ser med stor forventning fram til at Norge omsider skal få et klimabudsjett knyttet til statsbudsjettet til høsten. Vi har utviklet og innført klimabudsjetter i Oslo og Bergen og mange andre steder hvor vi er med og styrer lokalt. Når dette nå også skal innføres nasjonalt, vil jeg understreke at det er viktig at det inkluderer sektorvise budsjetter med tydelig plassering av ansvar, og med nye virkemidler som gjør at målene nås. Klimabudsjettet må også inkludere oversikt over hvordan tiltakene som ligger i budsjettåret, over tid skal hjelpe oss og bidra til å nå målene i 2030, for hvis ikke har det klimabudsjettet like lite demokratisk verdi.

Så er jeg uenig med statsråden i at det derfor ikke er nødvendig med en klimaplan. Erfaringene fra f.eks. Oslo

er at klimabudsjett og klimaplaner forsterker hverandre – hvor klimabudsjettet skaper trykk rundt konkrete tiltak de nærmeste årene, mens klimaplanen gir de strukturelle, overordnede endringene som må til fram mot 2030. Dette er overordnede endringer som også Stortinget bør være med og vedta, nå med det som jeg håper fortsatt er et klimamål, nemlig 55 pst. kutt i hele økonomien innen 2030.

Jeg tar med det opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Då har representanten Une Bastholm teke opp dei forslaga ho refererte til.

Statsråd Espen Barth Eide [13:58:28]: Klima- og naturkrisen er vår tids største krise, og vi har alle et svært stort ansvar for å gjøre det vi kan for å løse den. Det er viktig at vi kutter utslipp, skaper jobber, fordeler rettferdig og får dette til å gå opp, slik at vi har samfunnet med oss på en veldig stor omforming, kanskje den største transformasjonen av økonomien vår som vi noen gang har vært igjennom – i hvert fall på så kort tid som vi her snakker om, fram mot 2030 og deretter fram mot netto null i 2050.

Jeg vil begynne med å slå fast at det rett og slett ikke er riktig at det ikke kommer en klimaplan. Det kommer en klimaplan i høst, og den skal oppdatere det som har skjedd siden den forrige klimameldingen, som Stortinget vedtok for et snaut år siden. Det vil gå på å løfte målene, men også peke på hvordan vi gjennomfører de økte kravene i ikke-kvotepiktig sektor, som representanten Elvestuen helt riktig påpekte, følger av klimasamarbeidet med EU. Den vil for det andre innføre noe vi aldri har gjort før, nemlig å sette tydelige og klare mål med tilhørende tiltak i kvotepiktig sektor. Tidligere har både våre egne og nåværende opposisjons regjeringer overlatt de fleste tiltakene i kvotesektoren til kvotemarkedet.

Vi tror på kvotemarkedet, men vi har innsett, som de fleste land i Europa, at det alene ikke bringer tilstrekkelig mange kutt, så vi må ha tilleggsvirkemidler på toppen av det. Derfor har vi satt oss et nasjonalt mål – helt i tråd med det representanten Elvestuen klokt sa – som veldig mange europeiske land, som kommer på toppen av det vi har meldt inn felles, sammen med de landene vi har gått i et nært fellesskap med i EU gjennom klimaavtalen med EU. Tyskland, Danmark, Sverige og Finland er eksempler på land som har satt et nasjonalt mål på toppen av det de står solidarisk ansvarlige for.

Det betyr altså at vi skal både regne på hva vi får til gjennom de fellesmekanismene som er i EU, og ha et mål for hva vi får til i den norske økonomien. Og jeg mener det er viktig og riktig å gjøre det sånn.

Så har vi også sagt at vi, som alle andre land som var i Glasgow, skal følge opp den forpliktelsen vi påla hverandre, nemlig å vurdere om våre innmeldte mål til FN må strammes til eller endres på annen måte, utbygges, før neste klimatoppmøte. For, som Une Bastholm minnet oss om, i Glasgow slo man fast at det nå er 1,5-gradersmålet som er ledestjernen. Da må alle land sjekke om deres mål er i tråd med det. Det gjør vi, og det skal vi komme tilbake til Stortinget med i god tid før neste klimatoppmøte i høst, i Sharm el Sheikh.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [14:01:50]: Statsråden refererte til det nye målet som ble satt i Hurdalsplattformen, men som regjeringspartiene her i Stortinget har hatt litt problemer med å slutte seg ordentlig til i ulike merknader som kommer fra andre partier. Det har litt uklar status med tanke på hva som skal meldes inn, og hva som ikke skal meldes inn.

Så har vi klimaplanen, som statsråden lanserte med brask og bram, men som nå ikke blir noe av, fordi statsråden har kommet på andre tanker. Vi hadde et annet eksempel relatert til klima som går på havvind, hvor statsrådens kollega, olje- og energiministeren, mente at det ikke var formålstjenlig å sette et mål for havvind – en måned senere var det veldig lurt og formålstjenlig å sette et mål.

Mitt spørsmål er: Bidrar regjeringens vingling i klima- og energipolitikken til forutsigbarhet for alle de aktørene i samfunnet som skal gjennom denne store omstillingen de neste årene?

Statsråd Espen Barth Eide [14:02:51]: Jeg mener svaret på det er ja. Vi er veldig tydelig på at det kommer en klimaplan, og den skal komme på en helt ny måte, som jeg har veldig stor tro på – vi skal inn i hele maskinrommet for den norske økonomien. Vi skal koble den til framleggelsen av statsbudsjettet, den skal bli et frittstående dokument, den skal svare på alle spørsmål som her blir stilt, og den skal også å peke ut en kurs for hvordan vi kobler konkrete klimamål for hele økonomien – kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor – til løpende statsbudsjetter. Det er altså mer enn en oppdatering av klimapolitikk for 2023.

Første gang dette kommer, skal vi beskrive veien videre mot 2030, og så skal dette følges opp år for år. Dette er en ny ordning. Vi skal sammen med storting og regjering finne ut av hvordan dette best fungerer. Det er nettopp for å komme bort fra en tradisjon hvor man lager en plan her og en plan der, og så når man kommer med neste plan på et annet felt, reflekterer den ikke det. Vi skal ha en gjennomgripende ombygging av alle samfunnssektorer i både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor, og det begynner vi med i høst.

Nikolai Astrup (H) [14:03:54]: Hvis jeg forstår statsråden riktig, skal det være et frittstående dokument som skal se klimatiltak på tvers av samfunnssektorer, og som skal legges frem i forbindelse med statsbudsjettet. Forskjellen på dette dokumentet og en klimaplan som ser samfunnet på tvers av sektorer, og som legges frem som et frittstående dokument, men ikke samtidig med statsbudsjettet – det er hva?

Statsråd Espen Barth Eide [14:04:23]: Det er representanten Astrup som mener at dette ikke er en klimaplan. Jeg mener det er nettopp det det er. Det er akkurat en klimaplan, og den vil bli lagt fram knyttet til framleggelsen av statsbudsjettet fordi vi skal understreke at det er hele regjeringens klimaplan, og at den skal ha effekt på hele økonomien, og det skal begynne nå. Det vil komme tiltak som gjelder dette budsjettet, som vanlig, vil jeg si, men det vil også peke framover mot framtidige budsjetter.

Jeg vil kanskje særlig understreke at det som er kvalitativt nytt, er at vi ikke nøyer oss med å si at vi lager konkrete mål for halvøkonomien og lar kvotemarkedet ta seg av den andre halvparten. For akkurat i Norge, som er litt unikt, kan man dele utslippene i nesten nøyaktig to, mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. Nå skal vi også ta kvotepliktig sektor inn, noe jeg tror mange i bl.a. miljøbevegelsen har ønsket seg. Det er det jeg kaller en klimaplan, men den kommer altså i en ny form, mye tettere integrert i statsbudsjettarbeidet, slik at vi ser penger og klimapolitikk i sammenheng.

Nikolai Astrup (H) [14:05:29]: Da forstår jeg det slik at det må være avisen som har feiltolket statsråden, for inntrykket var at her ble klimaplanen som selvstendig dokument avlyst, og så skulle dette integreres i de årlige budsjettene. Men da forstår jeg at det ikke var riktig, så da er det forhåpentligvis oppklart. Statsråden bør kanskje også oppklare det med avisen, slik at resten av samfunnet får det med seg.

Når det gjelder tiltak i kvotepliktig sektor, er det ikke korrekt slik som statsråden fremstiller det, at det ikke har vært gjennomført tiltak i kvotepliktig sektor tidligere – det ble sagt fra talerstolen tidligere. Enova har hatt en rekke tiltak også rettet mot kvotepliktig sektor. Om det er energieffektivisering, renere utslipp, eller ny teknologi i aluminiumsindustrien, har det vært brukt milliarder av kroner på det. Hva blir det kvalitativt nye for kvotepliktig sektor? Hva slags type virkemidler ser statsråden for seg at man nå skal ta i bruk, som ikke har vært tatt i bruk tidligere?

Statsråd Espen Barth Eide [14:06:31]: Det er en lang rekke virkemidler. Det er både insentivordninger og støtteordninger, men først og fremst vil det være å sette

mål sammen med næringslivet som kan følges opp i lover og regler, standarder og krav, og påbud og forbud – hele statens virkemiddelapparat – fordi vi nå også har et nasjonalt mål for hele økonomien, inkludert kvotepliktig sektor. Det mener jeg er kvalitativt nytt.

Det er riktig at bl.a. Enova har gitt noen tilskudd til tiltak i kvotepliktig sektor, men det jeg mener nå, er støtte som er knyttet til konkrete omstillingsmål for hvor vi skal være i 2030 i hele økonomien. Det mener jeg er en kraftig oppgradering, og det er vel egentlig hovedforskjellen mellom representantens og mitt parti. Jeg tror vi er genuint enige om at vi skal nå klimamålene, og så har vi en sunn uenighet om det er noe som markedet stort sett klarer best selv, eller om man trenger en mer aktiv grønn næringspolitikk for å sette retning.

Lars Haltbrekken (SV) [14:07:49]: Da har vi altså fått slått fast at det kommer en klimaplan. Det som er mest interessant, er jo å få vite innholdet i denne klimaplanen, og mitt spørsmål er da: Vil det være en plan som viser hvordan vi år for år kutter utslippene i Norge, slik at de er redusert med 55 pst. innen 2030, sammenlignet med 1990, som er regjeringens såkalte omstillingsmål?

Statsråd Espen Barth Eide [14:08:24]: Her kan representanten Haltbrekken – og alle andre – glede seg til vi kommer til høsten og man får se nøyaktig hvordan dette ser ut. Det jeg kan annonsere allerede nå, er at vi ser at det vil være en forskjell på hvordan man håndterer det: Vi har de samme målene for kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor, men i ikke-kvotepliktig sektor har vi godt utviklede redskaper for å knytte konkrete tiltak til forventede utslippskutt. Det har vi som stat foreløpig ikke på samme nivå i kvotepliktig sektor, av de grunnene jeg tidligere har nevnt. Så i den grad det er mulig, vil vi også redegjøre for hvilke konkrete tiltak som gir utslippskutt i kvotepliktig sektor, og når de gjør det. Da er det viktig å huske på at mange av kuttene i f.eks. tungindustrien kan være veldig store og viktige i det norske klimaregnskapet, men de kommer ikke lineært. De kommer ikke litt og litt. De kommer i terskelkutt, f.eks. når et stort industriprosjekt er klart til å legge om produksjonen til hydrogen og utslippsfrie løsninger.

Lars Haltbrekken (SV) [14:09:31]: Jeg takker for svaret. Som statsråden vet, er jeg en relativt utålmodig person, og jeg trenger vel ikke å glede meg helt til høsten med å få vite om regjeringen har tenkt å legge fram en klimaplan som faktisk innfrir de målene som regjeringen selv har satt seg, nemlig som kutter norske utslipp med 55 pst., sammenlignet med 1990-nivå, innen 2030? Vil klimaplanen vise hvordan vi år for år skal nå det målet?

Statsråd Espen Barth Eide [14:10:09]: Dette grepet har nettopp som formål å ta oss til å ha kuttet 55 pst. når vi kommer til 2030, og da snakker vi om et styringsystem som skal gjennomsyre hele økonomien og alle framtidige budsjetter, men også andre typer regulatoriske tiltak. Vi skal nå det målet.

Så er det slik, som jeg også forsøker å være ærlig på, at når det gjelder ikke-kvotepliktig sektor, har vi – takket være den veldig fornuftige EU-avtalen vi har – faktisk et årlig budsjett vi får tildelt gjennom ESA, sammen med de andre landene vi er i partnerskap med, som gjør at man der kan styre mot en ganske lineær bane. Så der er svaret et klart og tydelig ja. Når det gjelder kvotepliktig sektor, skal vi også nå målene innen 2050, men for en del grep vil det ta noen år før de realiseres til reelle kutt. Dette skal beskrives i planen. Så i den forstand er svaret ja, men hvis noen tror at man har alle svarene på hvordan man kutter halvparten av alle utslipp, klare nå, så tar de rett og slett feil.

Ola Elvestuen (V) [14:11:33]: Vi må gjennomføre store kutt i årene framover. Vi skal kutte 63 pst. i kvotepliktig sektor sammen med resten av Europa – mye av det må også komme i Norge. Vi skal kutte 50 pst. i ikke-kvotepliktig sektor, 50 pst. på åtte år, som er det som er igjen. Vi er også en del av den europeiske arealnøytraliteten, så vi skal ikke ha utslipp fra arealbruksendringer. Dette krever mange tiltak.

Venstre er enig i og har foreslått at vi skal ha et nasjonalt mål – som Danmark har – om 55 pst. utslippskutt, som er noe høyere i Norge. Det er veldig vanskelig, men jeg mener det er mulig å få til i løpet av de årene vi har igjen. Da blir mitt spørsmål – for jeg synes det er veldig forunderlig: Hvorfor ønsker ikke regjeringen å ha et stortingsvedtak som setter et sånt mål, og et stortingsvedtak som også ber om en plan for gjennomføring?

Statsråd Espen Barth Eide [14:12:34]: Når regjeringen legger fram dette i betydelig større detalj i forbindelse med den klimameldingen som vil følge statsbudsjettet, vil jeg strengt tatt mene at det er Stortingets privilegium å vedta det. I så fall har Stortinget faktisk vedtatt et mål – hvis man slutter seg til det som kommer. Så det problemet mener jeg vil løse seg i forbindelse med den debatten fordi det nettopp er å invitere til å sette i gang en hel styringsmodell som har som et veldig tydelig mål at vi skal gjennomføre disse kuttene og lykkes med dem også i Norge.

Ellers er jeg veldig glad for at representanten Elvestuen er enig i at det er lurt å ha et nasjonalt mål på toppen. Det takker jeg for, for det er viktig at vi kan bygge litt enighet om at det faktisk gir mening. Stort sett alle de mer progressive landene i EU har valgt den samme løsningen som vi også kopierer.

Og så tror jeg det er veldig viktig at det vi setter i klimaloven, gjenspeiler det vi melder inn til FN i fellesskap. Hva det skal bli, kommer vi tilbake til når den nåværende gjennomgangen av det er ferdig.

Une Bastholm (MDG) [14:13:46]: Jeg er positiv til at man prøver å få inn klimastyringen systemisk knyttet til statsbudsjettet – for å ha sagt det først. Miljøpartiet De Grønne skal bidra så godt vi kan for at denne nye institusjonen i norsk klimapolitikk blir vellykket. Men vi har egentlig ikke tid til å feile; det må komme veldig bra ut i starten. Når statsbudsjettet kommer til høsten, er det sju år til vi skal ha oppnådd klimamålet vårt i 2030.

Sånn som jeg skjønner det nå, er det 55-prosentmålet til regjeringen som skal ligge til grunn for klimaplanen med et budsjett. Er det sånn at budsjettet også vil inkludere sektorvise mål og tiltak per sektor, altså per departement, sånn at vi vet hvem som har ansvar for å gjennomføre det? Hvilke av kollegaene til statsråd Espen Barth Eide er det som har ansvaret for de aktuelle kuttene? Og hvordan vil tiltakene for neste år gi nok utslippsreduksjon innen 2030?

Statsråd Espen Barth Eide [14:14:47]: Tiltak per sektor må definitivt inngå, ellers er det ikke mulig å nå målene. Samtlige samfunnssektorer må gjennom både klimakutt og omstilling til nye teknologier – og det kan man jo beskrive som et mål. Jeg ser ikke for meg at vi har en rekke selvstendige prosentmål for hver enkelt næring; det er summen av dette som skal gå opp.

Jeg tror vi kan si med tilnærmet sikkerhet at det på noen områder faktisk blir enklere enn hva vi tror i dag, på grunn av alt det som skjer rundt oss. Hele den vestlige verden driver nå med det samme, og derfor kommer det ny teknologi. På andre områder kan det bli tyngre og mer krevende enn vi trodde, for noe av den nye teknologien bruker mer tid. Det er summen som skal gå opp, men når det gjelder tiltak per sektor, skal alle mine kollegaer – og sektorene de representerer – levere. Svaret på det er et krystallklart ja.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Marianne Sivertsen Næss (A) [14:15:56] (komiteens leder): Det hviler et stort ansvar på Stortinget for å finne løsninger som kutter utslipp og bidrar til at verden unngår katastrofale klimaendringer. Vi skal ha en ambisiøs klimapolitikk. Regjeringen Støre har skjerpet Norges klimamål. Vi skal redusere våre utslipp med opp mot 55 pst. innen 2030, og innen 2050 skal vi kutte nesten alle våre utslipp. Dette er ambisiøse mål. De er vanskelige å nå, men vi skal klare det.

Det betyr at vi må bygge om samfunnet vårt på alle områder. Vi skal kutte utslipp i alle sektorer. Vi skal gjøre det dyrere å forurense gjennom å sette opp prisen på CO₂ til 2 000 kr fram mot 2030. Industrien får med seg disse signalene og holder allerede på å omstille seg. Det dukker opp ny industri i hele Norge som skal produsere det vi trenger i det grønne skiftet, som batterier, hydrogen eller CO₂-fangst og -lagring. I framtiden kan vi gjøre CO₂ til en ressurs som kan brukes i industriell produksjon. Dersom vi får til dette i stor skala, vil det bidra til gigantiske utslippsreduksjoner i verden.

For å bygge ny industri trenger vi mer fornybar energi. Fornøybar kraft skal også sørge for at Norge forblir en energigigant også i framtiden. Vi er i gang med en storstilt havvindsatsing. Vi kutter utslipp i alle sektorer. Vi oppretter Bionova for å kutte utslipp i landbruket. Vi skal sørge for gjenbruk av ressurser i alle deler av samfunnet. Vi skal videreutvikle markedet for elbiler og legge til rette for nye drivstoffformer med lave utslipp. Det foregår akkurat nå en stille revolusjon der vi bygger om og omstiller hele samfunnet.

Vi skal hele tiden lete etter tiltak som gjør klimapolitikken bedre. Alle forslag som kan bidra, er velkomne og blir vurdert seriøst, inkludert dagens forslag. Samtidig kommer ikke vi til å stemme for 80 pst. kutt i norske utslipp uten at vi har tiltak som gjør det mulig å gjøre det uten alvorlige følger for mennesker og for det organiserte samfunn. Det er helt sentralt at klimapolitikken er realistisk. Med fullstendig urealistiske mål – hvorfor i all verden skal industrien og folk da være med på omstillingen? Norge har aldri manglet klimamål. Vi har manglet kraftfulle verktøy og handling.

Med Arbeiderpartiet i regjering er vi godt i gang, og vi skal hele tiden bli bedre og gjøre mer for å omstille Norge. Dette skal vi gjøre gjennom realistiske mål, i samarbeid med industrien og gjennom tiltak som gir store utslippskutt i alle sektorer i samfunnet. Det er sånn vi gjennomfører den stille revolusjonen og bygger framtiden. Tilleggsmeldingen vil nettopp være med og bidra, i motsetning til det representanten Elvestuen sa, til å kutte utslippene, slik at vi når våre internasjonale klimaforpliktelser.

Linda Monsen Merkesdal (A) [14:19:10]: Når ein høyrer på debatten, blir det laga eit bilde som ikkje er korrekt. Det blir debattert på ein måte som framstiller det som at det ikkje skjer nokon ting. I denne debatten blir det skapt splitting og usikkerheit, som på ingen måte er det me treng for å oppnå klimamåla.

Hurdalsplattforma og regjeringa slår fast at me skal ha klima som ramme rundt all politikken vår. Denne regjeringa tek situasjonen på det høgste alvor. Me er fullstendig klare over situasjonen. Me må gjera fleire ting samtidig. Me har eit klimamål som er lovfesta, og når re-

presentantar framstiller det som at me ikkje har eit mål, skaper ein usikkerheit og splitting. Ein skaper usikkerheit overfor næringa, og ein skaper usikkerheit overfor personlege handlingar.

Det kan verka som om representantane i denne saken i dag ikkje har lest dei 18 utfyllande svara som har kome frå statsråden. Fleire gonger har det blitt gjenteke påstandar som ikkje stemmer. Eg må få presisere: Me skal ha ein klimaplan. Me skal ha ein nasjonal plan som omhandlar klima, i den norske økonomien. Og me har allereie levert på mange område, som auka Enova-støtte, plaststrategi og sirkulærtsatsing. Eg kan forsikra om at klima er ein del av alle dei politiske samtalane våre.

Une Bastholm (MDG) [14:21:11]: Jeg er med i mange debatter i Stortinget hvor det føles som at debatten gjentar seg litt. Men det vi gjør i dag – man får litt avklaringer på hva som kommer til høsten – er noe litt annet. For her lanserer statsråden egentlig en systemendring i hvordan regjeringen rapporterer på klimapolitikken og på mål regjeringen har satt seg – og kanskje i aller beste tilfelle – som Stortinget har satt. Det er altså debatten om hvilke mål Stortinget skal vedta.

Jeg mener det er veldig viktig hva som leveres til høsten. I replikkutvekslingen i stad ble det ikke klart for meg om vi kan forvente sektorvise oversikter over hvordan målet skal nås fram mot 2030. Noe av grunnen til at jeg vil understreke viktigheten av det, er at den tiden hvor det er klimaministeren i en regjering som må løpe etter de andre departementene og stadig vekk tape saker, må være over. Dette må egentlig være noe som blir en institusjon i seg selv, hvor enhver statsråd har ansvar for utslippsreduksjoner innenfor sitt ansvarsområde og er den som jobber for det. Da er vi nødt til å vite hvor mye utslippskutt man skal oppnå innen 2030, ikke bare for det kommende budsjettåret, men også fram mot 2030 – f.eks. fordi det vil være en del sektorer hvor man vil få plutselige hopp i utslippsreduksjon, som f.eks. med karbonfangst og -lagring. Så får vi bare sørge for at vi ikke snakker forbi hverandre.

Jeg vil understreke viktigheten av at når Stortinget får framlagt en klimaplan med et klimabudsjett til høsten, så må den vise hvordan regjeringen, med tiltak fram mot 2030, skal nå målet om 55 pst. kutt i den samlede industrien. Den må vise hvilke tiltak det vil kreve under hvert departement, selv om det ikke nødvendigvis vil være relevant for det kommende budsjettåret. Men det kan være relevant om to år. For å ha en god og åpen demokratisk debatt om hva som faktisk forplikter regjeringen fram mot 2030 – og kanskje har vi noen vekslende regjeringer fram mot da – er vi nødt til å ha en åpenhet om det og kunne vite om vi er i rute til å nå målene.

Så vil jeg avslutte med å si at jeg reagerer litt på påstanden som kom fra representanten før om at det å sette spørsmålsteget ved at vi nå har flere mål, og ved at regjeringen selv sier at den ikke vil lovfeste 55-prosentmålet i klimaloven, forvirrer. Det forvirrer ikke debatten om mål ut mot næring og alle som skal følge opp målene og vite sin rolle i det. Det er nettopp det at man har ulike mål, og at regjeringen ikke er tydelig på hva som gjelder når, som er med på å forvirre.

Ola Elvestuen (V) [14:24:19]: Det er klart at det skjer ting. Utslippene i Norge går ned – det har de gjort siden 2015 – men de må gå ned mye fortere og mye raskere i årene framover. På noen områder ligger vi langt framme. Innenfor transport er det vel ingen andre land i verden som har større resultater enn oss, enten det er snakk om nullutslippskjøretøy, eller det er innenfor grønn skipsfart – det er på område etter område; det er tungtransporten, og man har byggevirkosomhet. Der ligger vi langt framme. Men vi må framover, og det må være bredde i det vi skal gjennomføre.

Vi skal altså ned 55 pst., og som sagt: Det er bare litt over de 50 pst. som uansett er en forpliktelse med EU og det som må komme, også med 63 pst. i kvotepliktig sektor. Det er litt mer. Det er 2,9 millioner tonn hvert eneste år framover. Tallene over utslippene for 2021 tror jeg kommer fra SSB allerede i morgen, så da vet vi om det er mer vi må ta de nærmeste årene framover.

Regjeringens problem er troverdigheten. De sier de riktige tingene, at klima og natur skal være rammen om all politikk, men tiltakene står ikke i forhold til det. Foreløpig er meldingen at nei, vi avslutter satsingen på de elbilfordelene som vi har hatt tidligere, som gjør at vi er oppe i 80 pst. salg, i hvert fall til privatpersoner, og vi må opp i 100 for å nå målet for 2030. Man tar vekk støtte til restaurering av myr. Og skogvern ble nevnt tidligere. Og det er ingen nye tiltak som står i forhold til den ordbruken man har.

Derfor er det så viktig at vi også må få på plass et vedtak fra Stortinget om 55 pst. reduksjon i Norge, og at det må legges fram en plan for å nå det. Da må vi ned 50 pst. innenfor petroleumssektoren. Det skjer ikke bare ved å se på summen av enkeltvedtak eller enkeltbeslutninger, det må legges en plan for det. Industrien må 50 pst. ned fra tallene fra i fjor for å nå det målet, og da skal man i tillegg ha ny aktivitet innenfor batteri og annet som må være nullutslipp. Det er et enormt tempo man må få i omstillingen for å få det til. Da hjelper det ikke med summen av enkelttiltak for å klare det, da må vi ha en overordnet plan og vilje og styrke til å få det til.

Husk også at etter Parisavtalen skal EU også se på å forsterke sine mål fra 2025, akkurat som alle andre land skal gjøre det samme. Så vi kan få enda hardere mål og

forpliktelser før vi kommer til 2030, og vi trenger virkelig å ligge i forkant og få disse vedtakene på plass.

Statsråd Espen Barth Eide [14:27:35]: Siden debatten nå går mot slutten, vil jeg si at jeg synes dette var en konstruktiv og god debatt. Jeg tror vi har slått fast at vi faktisk mener alvor med at vi skal kutte 55 pst. i hele den norske økonomien, med tiltak oppnådd i Norge, og at det skal legges fram et styringssystem, altså en plan som medfører et styringssystem for hvordan dette skal være et gjennomgripende formål med all budsjettstyring heretter. Vi kommer for øvrig også tilbake med naturbudsjett og naturrisikoutvalget i nær framtid, som er en like viktig, men enda mer komplisert størrelse, fordi det er mer å hente igjen på å lage ordentlig budsjettering på natur. Men det kommer også.

Så har jeg lyst til å understreke at Ola Elvestuen har helt rett i at dette er ekstremt ambisiøse mål. Det er en typisk kommentar man hører der ute, og i kommentarfelt på Facebook: «Skal Norge klare dette alene, det går jo ikke.» Det har de jo helt rett i, men heldigvis er det ikke slik, for nå er vi dypt integrert i hele den europeiske grønne given, som har nøyaktig samme mål: å omstille 55 pst. i hele den europeiske økonomien, alle sektorer, alle klimagasser. Vi er nært alliert med USA, som har et tilsvarende mål, riktignok på 52 pst. Vi jobber sammen med hele OECD-kretsen om hvordan dette gjennomføres i praksis, og vi ser at stadig større deler av næringslivet ønsker denne type mål, fordi de ser at den økonomien de skal konkurrere i i framtiden, nettopp stiller krav til produkter som oppfyller målet om først lavutslipp og deretter nullutslipp.

Norge har også nylig knyttet seg til noe som heter First Movers Coalition. Vi var det første landet etter USA – nå er det en rekke land og en lang rekke selskaper. Der har store selskaper, inkludert banker, investorer og industriselskaper, sammen med en del stater, sagt at vi skal ikke bare tenke offentlige innkjøp, vi skal også kjøpe av hverandre. De som først lager utslippfritt stål, får altså en fordel i markedet overfor dem som f.eks. lager biler, og tilsvarende de som lager aluminium uten utslipp. Så nå vokser det fram en økonomi i den industrialiserte verden, særlig i den vestlige kretsen, men i økende grad også i Kina, som faktisk premierer denne type tenkning. Det gjør at det som i utgangspunktet er ordentlig ambisiøst, faktisk blir litt mindre ambisiøst fordi vi gjør det sammen med så mange andre.

Noe av det klokeste vi har gjort her i denne salen, er å få det veldig solide vedtaket om å slutte oss nært til EUs grønne omstillingsplan, som praktisk talt alle partier stemte for. Det er en veldig viktig ledestjerne, og det gjør jobben jeg har med å få med meg hele systemet på dette, veldig mye enklere enn om vi ikke hadde den europeis-

ke rammen. Og så skal selvfølgelig Norge, som andre ambisiøse land i Europa, prøve å gjøre ting enda litt bedre enn det vi forplikter oss til i fellesskap.

Masud Gharaikhani hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 21.

Sak nr. 22 [14:30:40]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å tilpasse infrastruktur og bebyggelse til et klima i endring (Innst. 399 S (2021–2022), jf. Dokument 3:6 (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Carl I. Hagen (FrP) [14:31:28] (ordfører for saken): Innstillingen fra kontrollkomiteen til Dokument 3:6 for 2021–2022 fra Riksrevisjonen om klimatilpasning er i all hovedsak enstemmig. Komiteen viser til at et grunnleggende prinsipp for arbeidet med klimatilpasning er at ansvaret ligger hos den aktøren som har ansvaret for en oppgave eller funksjon som blir berørt av klimændringene, altså ansvarsprinsippet – det være seg kommuner som har ansvaret for lokale forhold, eller statlige myndigheter med ansvar for sektorielle tilpasninger. Dette er et prinsipp som gjennomgående følges på alle sektorer og av offentlige etater, ikke bare på klimaområdet, og dette er et godt prinsipp.

Klima- og miljødepartementet har, i tillegg til sektoransvaret, et særskilt overordnet ansvar for å legge til rette for regjeringens helhetlige arbeid med klimatilpasning. Målet med Riksrevisjonens undersøkelse har vært å vurdere myndighetenes arbeid med å tilpasse infrastruktur og bebyggelse til et klima i endring, det være seg både statlige og kommunale myndigheter.

Et av områdene som Riksrevisjonen har hatt et spesielt fokus på, er statlig transportinfrastruktur. Bakgrunnen er at samfunnet er helt avhengig av velfungerende transportsystemer for å fungere. En samlet komité stiller seg bak Riksrevisjonens funn og vurderinger.

Kort oppsummert konkluderer Riksrevisjonen som følger:

- Antallet bygninger innenfor kartlagte fareområder vil øke som følge av klimaendringene.
- Myndighetene mangler nødvendig oversikt over fare for naturhendelser i et fremtidig klima.
- Sikring av eksisterende bebyggelse for fremtidige klimaendringer blir ikke godt nok ivaretatt.
- Samferdselsdepartementet mangler oversikt over den eksisterende transportinfrastrukturens sårbarhet for fremtidige klimaendringer.
- Sentrale departementer har ikke godt nok informasjonsgrunnlag for å vurdere status for klimatilpassningene i Norge.
- Rapporteringen i Klima- og miljødepartementets årlige budsjettproposisjon gir ikke informasjon om måloppnåelse eller kjente utfordringer.
- Samordningen av arbeidet med klimatilpassning mellom nasjonale myndigheter er svak.

Riksrevisjonen kommer med en rekke anbefalinger, til både Klima- og miljødepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet og Olje- og energidepartementet. Det er en samlet komité som stiller seg bak de anbefalingene fra Riksrevisjonen, og vi håper at vi får en oppfølging av dette fra Riksrevisjonen også for fremtiden.

Nils T. Bjørke (Sp) [14:34:51]: Klimaendringane som kjem, vil krevja nye måtar å arbeida på i både stat og kommune. Ein må kjenna til konsekvensane av klimaendringane før dei kjem, for å verna om bygg og infrastruktur. Dette er eit stort arbeid, der det trengst gode, praktiske løysingar. Difor har me bede Riksrevisjonen om å fylgja området vidare.

Denne undersøkinga syner at styresmaktene ikkje har god nok oversikt og for svakt avgjerdsgrunnlag til å verna om bygg og infrastruktur når klimaendringane kjem. Kunnskap er viktig for å gjera det rette, men om kunnskapen manglar, må ikkje arbeidet stoppa opp.

Eg meiner det beste er om gode fagfolk som kjenner lokale tilhøve, finn løysingar som fungerer lokalt. Slik vil me etter kvart få døme på korleis klimatilpassing kan verta ein del av kvardagen i kommunane. Eg set difor pris på at eit fleirtal i komiteen legg vekt på at anbefalingane frå Riksrevisjonen bør verta gjennomførte slik at den beste løysinga for verkemiddelbruken i både stat og kommune blir lagd til grunn.

Den statlege innsatsen må vera tilpassa det kommunar og lokalsamfunn treng for å løysa oppgåva. For å få dette til trengst ein god balanse mellom klimarisiko og lokal tilpassing. Eit døme der balansen må verta betre, er karta NVE lagar over klimautsette område. Karta er så grove at dei omfattar heile bygdelag. Då vert dei til liten

nytte for det lokale arbeidet, t.d. når mange område som heilt opplagd ikkje er rasutsette, likevel vert bandlagde. Kommunane treng gode verktøy, slik at klimatilpassing vert ein del av det heilskaplege arbeidet, der klimarisiko og annan risiko vert vurderte saman når framtidens lokalsamfunn skal planleggjast.

Me må handtera klimarisikoen ut frå praktisk erfaring og den beste kunnskapen me til kvar tid har, og ein må vurdere å akseptera ein viss restrisiko, utan kan heile bygdelag verta stengde for vidare utbygging. Eg trur det er svært viktig at me vågar å seia noko om det skal vera 5 000-årsflaumen som skal stoppa utviklinga, eller om det skal vera 200-årsflaumen. Me er heilt nøydde til å ha ein viss restrisiko viss samfunnet i Noreg skal fungera. Elles går det an å seia at det ikkje er råd å bu rundt om.

Me må handtera klimarisiko ut frå praktisk erfaring, og eg er trygg på at regjeringa legg dette til grunn i arbeidet med ny stortingsmelding om klimatilpassing.

Statsråd Espen Barth Eide [14:37:46]: Riksrevisjonen har gjort en grundig og god undersøkelse av myndighetenes arbeid med klimatilpassing av bebyggelse og infrastruktur. Rapporten er viktig og nyttig i arbeidet med å videreutvikle klimatilpassningsarbeidet i Norge.

Klimaendringer forholder seg som kjent verken til geografiske grenser eller til sektorområder, og virkningene treffer på tvers av alle samfunnsområder. Derfor er det veldig bra og riktig at anbefalingene fra Riksrevisjonen er rettet mot flere departementer, i tillegg til Klima- og miljødepartementet også til Justisdepartementet, Olje- og energidepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Samferdselsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Klimaendringene blir stadig mer synlige, og jeg tror vi bare først som sist skal ta inn over oss at dette blir både mer krevende, dyrere og mer omfattende enn de fleste har tatt inn over seg inntil nå. Derfor er det en viktig påpekning, og jeg er også glad for den enstemmige tilslutningen til hovedfunnene i rapporten.

Jeg har tidligere tatt initiativet til at vi nå er i gang med et arbeid om klimatilpassing, en klimatilpassningsmelding. Det er ti år siden forrige gang. Det var en god melding, men mye har skjedd siden da, og det er viktig at vi oppdaterer det. Så det rådet som vi får i rapporten fra Riksrevisjonen, om at man følger opp dette i alle sektorer, det er allerede fulgt opp ved at vi har satt i gang sektorene med å se på, vurdere og melde inn de utviklingstrekk de ser, de sentrale utfordringene og hva man ønsker å gjøre med det. Jeg vil også understreke det som rapporten er tydelig på, nemlig at kommunenes arbeid med klimatilpassing godt kan forbedres, og den anbefaler at de berørte departementene også jobber med det. Det er vi enig i, og det skal vi følge opp. Kommunene spiller en nøkkelrolle.

Jeg har lyst til, som en helt overordnet kommentar, å minne om at vi nettopp hadde en veldig interessant runde om klimapolitikk, altså forstått som utslippsreduksjon. Der tror jeg de aller fleste i denne sal er enige om at vi må gjøre så godt vi bare kan for å gjøre vår del av den jobben. I aller beste fall – om veldig mange land gjør alt de sier at de skal og litt til – klarer vi kanskje å holde oppvarmingen under 1,5 grader, men det er et veldig krevende mål å nå. Desto viktigere er det at man gjør alt man kan for å nå dit. Men selv om vi klarer det, selv om vi ender opp i den laveste enden av Parisavtalens opprinnelige mål, mellom 1,5 og 2 grader, vil klimaendringene være mye mer dramatiske enn det vi har sett nå. Vi har bare sett begynnelsen av en serie endringer – flom, skred, jorderosjon, skogbranner, ekstremvarme og ekstremtørke – i store deler av verden, og dette kommer stadig tettere på oss og stadig nærmere oss. For eksempel: I kanskje et uventet sted i Norge, nemlig i Finnmark, ser vi nå direkte økonomiske konsekvenser av klimaendringene på grunn av beitekrisen for reindriften i nord. Så et av de første stedene hvor klimakrisen har nådd oss direkte, økonomisk, er faktisk helt oppe i Finnmark. Reiser man lenger nord, til Svalbard, ser man også forpostfektninger av det vi kommer til å se når permafrosten begynner å smelte opp i store deler av den så langt kalde verden.

Så dette med klimaendringer er ikke noe som først og fremst skjer steder langt fra oss. Det kommer til å trefte oss vel så mye, fordi oppvarmingen av kloden er høyere jo nærmere polene man er. Det er desto viktigere at vi setter i gang et skikkelig grundig gjennomgående arbeid. Regjeringen har som sagt allerede bestemt at det kommer en slik melding som alle berørte departementer vil bidra til. Vi kommer tilbake til Stortinget med den og ser fram til gode diskusjoner om det.

Jeg vil understreke at den gjennomgangen Riksrevisjonen her har gjort, og den tilslutningen komiteen har gitt, bare understreker behovet for at regjeringen gjør nettopp det – setter fokus på ikke bare å begrense oppvarmingen av kloden, men også på hva vi gjør med den oppvarmingen og de klimaendringene som uansett kommer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 22.

Sak nr. 23 [14:42:19]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2022/2023) (Innst. 438 S (2021–2022), jf. Prop. 104 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olav Tyldum (Sp) [14:43:02] (ordfører for saken): La meg først få benytte anledningen til å takke komiteen for god behandling av reindrifftsavtalen.

Regjeringen har lagt fram for Stortinget en proposisjon om denne avtalen, signert 10. februar 2022, mellom staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Det er et lærerikt og interessant tema å fordype seg i når man leser de ulike kapitlene i avtalen. Den er lettlest, og den danner et godt, beskrivende bilde av mulighetene og begrensningene i næringen.

Komiteen registrerer at hovedprioriteringene i reindrifftsavtalen for 2022–2023 er direkte tilskudd, iverretakelse av reindriffts arealer, klimatilpasninger og beredskap, rekruttering og infrastruktur. Det er derfor fint å registrere at det er etablert et treårig pilotprosjekt for en rådgivningstjeneste i arealsaker, for nettopp å styrke næringens kompetanse i arealsaker og gi bistand til reinbeitedistriktene. Norske Reindrifftsamers Landsforbund er ansvarlig for prosjektet.

Komiteen merker seg ellers at norske myndigheter har stor oppmerksomhet på tiltak som vil bedre forholdene for norsk reindrift, grunnet manglende reinbeitekonvensjon med Sverige. Det gjelder tiltak som bidrar til at svensk reindrift i Norge utøves i tråd med norsk lov, og som på den måten i større grad sikrer den norske reindriften tilfredsstillende og forutsigbare driftsvilkår.

Grunnlaget for reindriftpolitikken bygger på Stortingets behandling av Meld. St. 32 for 2016–2017. «Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter» er overskriften. I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at reindriften er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Næringen benytter viktige utmarksressurser og har potensial for økt verdiskaping. Det gjelder spesielt videreføring av reinkjøtt og formidling av reindriftsamisk kultur og levesett.

Et nytt storting, med mange nye medlemmer i komiteen fra sist høst, har valgt en skriftlig høring som grunnlag for behandlingen av denne proposisjonen. Selv om det ikke kom mer enn ett innspill, synes jeg som saksordfører det er fint at komiteen har gitt åpning for en slik høring.

Stortingets behandling av de siste års avtaleproposisjoner viser at en samlet næringskomité i hovedsak har

støttet opp om regjeringens reindriftspolitik. Det er også tilfellet denne gangen.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:46:08]: Staten, ved Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund har blitt enige om reindriftsavtalen for 2022–2023. Avtalen har en ramme på 180 mill. kr. Det er en økning på 15,5 mill. kr sammenlignet med den inneværende avtalen.

Reindriftsavtalens ramme har økt betydelig de siste fire årene. Totalt er reindriftsavtalens ramme økt med nærmere 60 mill. kr de siste fire årene. I rapporten «Totalregnskap for reindriftsnæringen – regnskap 2020 og budsjett 2021» framgår det at sum inntekter for reindriften i 2020 var på 387,8 mill. kr, fordelt på

- produksjonsbaserte inntekter på 154,1 mill. kr, som utgjør ca. 40 pst.,
- statstilskudd på 130,9 mill. kr, ca. 34 pst.,
- og erstatninger på 102,8 mill. kr, 26,5 pst.

I samme rapport framgår det at det i 2020 var 930 årsverk innenfor reindriften. Det var samme år 558 siidaandeler.

La meg få understreke viktigheten av at reindriftsavtalen må videreføre arbeidet for å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell, markedsorientert næring, som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. En samlet komité påpeker viktigheten av at økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er likestilt, men samtlige partier, foruten Fremskrittspartiet, fokuserer ene og alene på kulturell bærekraft. Med knapt 40 pst. av inntektene fra produksjonen er næringen helt avhengig av store subsidier for å være økonomisk bærekraftig, og med stor variasjon i gjennomsnittlig slaktevekt mellom reinbeitedistriktene og stadig nye beitekriser er næringen dessverre langt fra å være økologisk bærekraftig.

Tilskuddsordninger som styrker økt produksjon og omsetning, må prioriteres, og det må legges mer til rette for de reieierne som har reindrift som hovednæring, dersom man skal forsøke å nå målene om økonomisk og økologisk bærekraft. Reindriften er en arealavhengig næring, og tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at næringen oppnår målet om økt produksjon og lønnsomhet.

Jeg vil imidlertid påpeke at reintallet i Finnmark fra 1970 og fram til i dag er nær doblet, og i perioder fram til 2015 betydelig høyere. I samme periode er betydelig beitemark frigitt ved at jordbruk er lagt ned, og jordbruksarealet er redusert fra 109 000 dekar til 91 000 dekar. Samtidig er antall sauebruk i Finnmark redusert fra 2 126 i 1970 til 129 i 2019. Så det er betydelig mindre press på beitemarka.

Jeg vil ta opp de forslagene Fremskrittspartiet står bak.

Presidenten: Representanten Bengt Rune Strifeldt har tatt opp de forslagene han refererte til.

Vi avbryter debatten i sak nr. 23 for å gå til votering.

Før Stortinget går til votering, vil sakene 1–14 på dagens kart bli tatt opp til behandling, og de blir behandlet under ett.

Sak nr. 1 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i barnehage-loven (selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen virksomhet, meldeplikt m.m.) (Lovvedtak 77 (2021–2022), jf. Innst. 403 L (2021–2022) og Prop. 82 L (2021–2022))

Sak nr. 2 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i friskolelova (nytt navn på loven og oppheving av to godkjenningsgrunnlag (Lovvedtak 78 (2021–2022), jf. Innst. 404 L (2021–2022) og Prop. 98 L (2021–2022))

Sak nr. 3 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i vallova og partilova (høve til elektroniske underskrifter på liste-forslag, tidspunkt for førebels oppteljing av førehandsrøyster m.m. (Lovvedtak 79 (2021–2022), jf. Innst. 401 L (2021–2022) og Prop. 95 L (2021–2022))

Sak nr. 4 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om informasjonstilgang for Riksrevisjonen ved undersøkelser av saker som gjelder stortingsrepresentantenes økonomiske ordninger (Lovvedtak 80 (2021–2022), jf. Innst. 345 L (2021–2022))

Sak nr. 5 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i tobakksskadeloven (tekniske endringer i avgiftssystemet mv.) (Lovvedtak 81 (2021–2022), jf. Innst. 331 L (2021–2022) og Prop. 73 L (2021–2022))

Sak nr. 6 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om midlertidige endringer i smittevernloven (forlengelse av reglene om koronasertifikat) (Lovvedtak 82 (2021–2022), jf. Innst. 415 L (2021–2022) og Prop. 92 L (2021–2022))

Sak nr. 7 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om midlertidige endringer i smittevernloven og helseberedskapsloven (forlengelse av midlertidige forskriftshjemler for håndtering av koronapandemien) (Lovvedtak 83 (2021–2022), jf. Innst. 379 L (2021–2022) og Prop. 103 L (2021–2022))

Sak nr. 8 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i legemiddeloven (legemidler til dyr) (Lovvedtak 84 (2021–2022), jf. Innst. 380 L (2021–2022) og Prop. 102 LS (2021–2022))

Sak nr. 9 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i forvaltningsloven (skyldkrav ved administrativ foretakssanksjon og habilitetsreglenes anvendelse for statsråder) (Lovvedtak 85 (2021–2022), jf. Innst. 386 L (2021–2022) og Prop. 81 L (2021–2022))

Sak nr. 10 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i straffeprosessloven og tvisteloven mv. (fjernmøter og fjernavhør i domstolene mv.) (Lovvedtak 86 (2021–2022), jf. Innst. 384 L (2021–2022) og Prop. 97 L (2021–2022))

Sak nr. 11 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i arveloven (digitalt skifte av dødsbo) (Lovvedtak 87 (2021–2022), jf. Innst. 430 L (2021–2022) og Prop. 69 L (2021–2022))

Sak nr. 12 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina (Lovvedtak 88 (2021–2022), jf. Innst. 352 L (2021–2022), Prop. 107 L (2021–2022))

Sak nr. 13 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om endringer i forsvarsloven mv. (ny erstatningsordning for vernepliktige inne til førstegangstjeneste) (Lovvedtak 89 (2021–2022), jf. Innst. 290 L (2021–2022) og Prop. 67 L (2021–2022))

Sak nr. 14 [15:01:15]

Stortingets vedtak til lov om gjennomføring av tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid

av 16. april 2021 (forsvarssamarbeidsloven) mv. (Lovvedtak 90 (2021–2022), jf. Innst. 394 L (2021–2022) og Prop. 89 L (2021–2022))

Presidenten: Sakene er annengangsbehandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 77 til og med 90. Ingen har bedt om ordet.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Det voteres over sakene nr. 1–21 på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–14, debattert 7. juni 2022

Presidenten: Sakene nr. 1–14 er andre gangs behandling av lover.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 15, debattert 7. juni 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Dag-Inge Ulstein om å frita husholdningene fra nettleie (Innst. 305 S (2021–2022), jf. Dokument 8:156 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sofie Marhaug på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 2, fra Kjell Ingolf Ropstad på vegne av Kristelig Folkeparti

Det voteres over forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å frita husholdningene fra nettleie.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 99 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.30)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en egen sak med en vurdering av hvordan finansieringen av nettutbyggingen kan innrettes på en geografisk og sosialt mer rettferdig måte.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:156 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Dag-Inge Ulstein om å frita husholdningene fra nettleie – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 85 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.14)

Votering i sak nr. 16, debattert 7. juni 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om jord- og sjøkabel som alternativ til luftledning ved bygging av sentralnett (Innst. 318 S (2021–2022), jf. Dokument 8:216 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Birgit Oline Kjerstad satt fram to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak der prinsippet for bygging av sentralnett oppdateres med kriterier for bedre å ivareta hensyn til natur, jordvern, kultur og lokal medvirkning i tråd med formålsparagrafen i energiloven.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at jord- og sjøkabel blir utredet som et reelt alternativ på lik linje med luftspenn i saker som er under behandling i NVE, inkludert byggingen av kraftlinjen Blåfalli–Gismarvik.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:216 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug og Geir Jørgensen om jord- og sjøkabel som alternativ til luftledning ved bygging av sentralnett – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 78 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.11)

Votering i sak nr. 17, debattert 7. juni 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å trekke tilbake utbyggingstillatelser på norsk sokkel som er i strid med Grunnloven (Innst. 433 S (2021–2022), jf. Dokument 8:236 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Lars Haltbrekken satt fram i alt fem forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle godkjenninger av planer for utbygging og drift av petroleumsføremønstre (PUD) gitt etter 22. desember 2020 trekkes tilbake.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et umiddelbart moratorium på behandling av alle nye søknader om Plan for utbygging og drift av petroleumsføremønstre (PUD) inntil et system med tydelige, transparente kriterier for klimavurderinger av forbrenningsutslippene er på plass.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette tydelige, transparente kriterier for klimavurderinger av forbrenningsutslipp i forbindelse med PUD-søknader, i tråd med Norges institusjon for menneskerettigheters anbefaling.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre PUD-veilederen med krav om at klimavurderinger av forbrenningsutslipp innenfor rammene av 1,5-gradersmålet blir konsekvensutredet og sendt på høring i forkant av endelig beslutning.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre PUD-veilederen med krav om at hensyn til barns beste blir konsekvensutredet og sendt på høring i forkant av endelig beslutning, i tråd med Grunnloven.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:236 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å trekke tilbake utbyggingstillatelser på norsk sokkel som er i strid med Grunnloven – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble innstillingen bifalt med 81 mot 19 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.22)

Votering i sak nr. 18, debattert 7. juni 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 318/2021 av 29. oktober 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/851 om endringer i rammedirektivet om avfall mv. (Innst. 419 S (2021–2022), jf. Prop. 72 LS (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Sofie Marhaug satt fram et forslag på vegne av Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker ikke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 318/2021 av 29. oktober 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/851 om endringer i rammedirektivet om avfall mv. og vedtar ikke foreslåtte endringer i forurensningsloven, men ber regjeringen komme tilbake i forbindelse med en helhetlig gjennomgang av forurensningslovens kapittel 5 om avfall og forholdet til rammedirektivet.»

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 96 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.00)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 318/2021 av 29. oktober 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/851 om endringer i rammedirektivet om avfall mv.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 4 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.31)

Votering i sak nr. 19, debattert 7. juni 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i forurensningsloven (betingelsene for avfallsfasens opphør) (Innst. 418 L (2021–2022), jf. Prop. 72 LS (2021–2022))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endringer i forurensningsloven (betingelsene for avfallsfasens opphør)

I

I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall skal § 27 tredje ledd lyde:

Løsørengjenstander og stoffer som har blitt avfall, skal regnes for å ha opphørt å være avfall når de

1. har gjennomgått gjenvinning
2. skal brukes til bestemte formål
3. kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterpørsel
4. innfrir de tekniske kravene som følger av de aktuelle bruksområdene og eventuelle produktkrav og -standarder, og
5. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helse-skade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt.

Forurensningsmyndigheten kan bestemme ved enkeltvedtak om avfall har opphørt å være avfall etter første punktum.

II

Loven trer i kraft straks.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 92 mot 4 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.56)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 91 mot 4 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.14)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 20, debattert 7. juni 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en helhetlig plan for å beskytte norsk kystnatur mot nitrogenforurensning (Innst. 351 S (2021–2022), jf. Dokument 8:209 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 3, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 4, fra Bård Ludvig Thorheim på vegne av Høyre og Venstre
- Det voteres over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle kommunale avløpsrensaneanlegg med utslipp til vannforekomster der høye nitrogenverdier medfører til svekket økologisk tilstand, innfører nitrogenrensning senest innen 2027.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.03)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023, om en nasjonal plan for styring og begrenning av avrenning av næringssalter til kystfarvann. Planen skal sikre at vannkvaliteten alle steder holdes eller bringes innenfor kravene til «god tilstand» eller bedre i henhold til vannforskriften § 4 innen 2027.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 82 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.18)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med forslag til statsbudsjett for 2023 oppgi status for arbeidet med Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv og foreslå hvordan arbeidet med å bedre vannkvaliteten i Oslofjorden spesielt og langs hele kysten kan forseres.»
Øvrige partier har sluttet seg til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:209 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en helhetlig plan for å beskytte norsk kystnatur mot nitrogenforurensning – vedtas ikke.

Presidenten: Det blir votert alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa greie ut ei ordning med overvaking av vasskvalitet i oppdrettsfjordar og utarbeide ein plan for korleis ein kan innlemme utslepp av næringssalt i trafikklssystemet for å hindre overgjødsling i fjordar med opne oppdrettsanlegg.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 80 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.01)

Votering i sak nr. 21, debattert 7. juni 2022

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å øke tempo og forpliktelser i norsk klimapolitikk og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad, Kari Elisabeth Kaski, Kirsti Bergstø, Freddy André Øvstegård og Kathy Lie om klimatiltak nå (Innst. 350 S (2021–2022), jf. Dokument 8:184 S (2021–2022) og Dokument 8:225 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 18 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–14, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 15, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 16, fra Sofie Marhaug på vegne av Rødt
- forslagene nr. 17 og 18, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voteres over forslagene nr. 17 og 18, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget fastsetter et klimamål om 80 prosent reduksjon i klimagassutslippene fra norsk territorium innen 2030 og 95 prosent innen 2035.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring av klimaloven, med et nytt mål om å gradvis trappe ned og fjerne de samlede norske bidrag til CO₂-utslipp andre steder i verden, herunder fra norskprodusert olje og gass.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 98 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.40)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 16, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en økt CO₂-avgift kan innrettes som en tilbakebetalingsordning eller klimarabatt, innrettet med en progressiv sosial og geografisk profil.»

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 96 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.55)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å oppdatere klimaloven med nye mål og melde målene til FNs klimakonvensjon.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.13)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1, 3–5 og 8–14, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen melde inn det nye, innskjerpede klimamålet til FN om å kutte norske klimagassutslipp med 55 prosent innen 2030 i hele økonomien, inklusiv kvotepliktig sektor.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede opprettelsen av en grønn statlig investeringsbank.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en egen klimaplan med tilhørende tiltakspakke for grønn nærskipfart.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre Enova-avtalen slik at Enova kan støtte reduksjon i både kvotepliktige og ikke-kvotepliktige utslipp.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med havbruks- og fiskerinæringen med mål om en forpliktende avtale om reduksjon av klimagassutslipp frem til 2030.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag til matkastelov i løpet av 2023.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med kommunesektoren legge frem en strategi med klare mål og verktøy for kutt av klimagassutslipp i norske kommuner.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget slår fast at norske klimamål skal nås gjennom kutt på norsk territorium og ikke gjennom kjøp av klimakvoter i utlandet.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en ny klimaplan for Norge senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i ny klimaplan foreslå støtteordninger og andre tiltak som gjør at alle uavhengig av inntekt kan være med på omstillingen og velge miljøvennlig.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen som del av statsbudsjettet for 2023 fremme forslag til et klimabudsjett med forpliktende, sektorvise mål for kvotepliktige og ikke-kvotepliktige utslipp.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.33)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2, 6 og 7, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan for biogass og etablere et mål om å produsere opptil 10 TWh biogass årlig i Norge.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere offentlige pilotprosjekter for elfly og andre null- og lavutslippsløsninger, i ulike deler av landet, med mål om at de første innenriks ruteflygingene med nullutslipp bør skje innen 2030.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede avgift på fossil plast, innføre en ordning med produsentansvar og sporing av plast og gjenvinne halvparten av plastemballasjen i Norge innen 2025.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.51)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:184 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om å øke tempo og forpliktelser i norsk klimapolitikk – vedtas ikke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 91 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.11)

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:225 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Birgit Oline Kjerstad, Kari Elisabeth Kaski, Kirsti Bergstø, Freddy André Øvstegård og Kathy Lie om klimatiltak nå – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 86 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.30)

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 23 [15:12:42]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2022/2023) (Innst. 438 S (2021–2022), jf. Prop. 104 S (2021–2022))

Presidenten: Da går vi tilbake til dagens sak nr. 23. Neste taler er Karianne B. Bråthen.

Karianne B. Bråthen (A) [15:13:56]: I dag behandler Stortinget reindrifftsavtalen, en avtale mellom staten på den ene siden og Norske Reindriftssamers Landsforbund på den andre. Avtalen bygger på Hurdalsplattformen, og i den slår Arbeiderpartiet og Senterpartiet fast

at reindriften er viktig for å bevare samisk kultur, samisk samfunnsliv og samisk språk.

Reindriften er en næring som utnytter viktige ressurser som ellers ville ha gått til spille. Det er en utmarksressurs i fjellområder som ellers er utilgjengelige for annet jordbruk. Reindriften vår er helt unik, både nasjonalt og internasjonalt. Næringen som bygges rundt reindriften, er med på å ivareta de lange tradisjonene innen samisk kultur. Regjeringen sier også det klart i Hurdalsplattformen: De anerkjenner at reindriften er

«ei viktig kultur næring som er familiebasert og bygges på eit unikt leveste».

Reindriften er helt avgjørende for at vi skal ivareta og styrke det samiske i Norge. Samtidig er reindriften viktig for sysselsetting og næringsutvikling i det samiske reinbeiteområdet og ellers i Nord-Norge. Særlig viktig er reindriften for Finnmark, hvor 70 pst. av dagens drift finner sted. Reindriften er viktig i seg selv, men den bidrar også til utvikling av arbeidsplasser knyttet til slakteri, næringsmiddelindustri, vare- og utstyrhandel og transport. Det viser at pengene som fellesskapet bruker på avtalen, kommer hele samfunnet til gode.

Reindriften er helt avhengig av tilgang på store arealer. Naturressursene som reindriften er avhengig av, er tynt spredt utover store fjellområder. Det gjør også at næringen kan bli sterkt påvirket av klimaendringer, og det har vi sett flere eksempler på de siste årene. Senest i vinter ble det erklært beitekrise i områder i Nordland, Troms og Finnmark.

Regjeringen har brukt ekstraordinære tilskudd for å bøte på konsekvensene og for å betale for innkjøp og uttransportering av fôr. Dette viser at utviklingen i næringen framover må være bærekraftig i et langsiktig perspektiv, og jeg er glad for at avtalen legger til rette for felles investeringer i utstyr som kan bidra til klimatilpassning.

Til slutt: Når vi i dag behandler reindrifftsavtalen, er det med visshet om at en god avtale bidrar til videreutvikling av en næring som er svært viktig for samisk kultur, historie og tradisjoner. Med en god enighet viser regjeringen at vi følger opp ambisjonene fra Hurdal og vil fortsette det arbeidet de kommende årene.

Geir Jørgensen (R) [15:16:51]: Reindriften står for den kanskje mest klimavennlige kjøttproduksjonen vi har i Norge og i Europa. Jeg er glad for at vi har en ferdig framforhandlet avtale mellom partene, altså Norske Reindrifftsamers Landsforbund og staten, men vi registrerer også at noen av de viktigste innvendingene og hensynene som næringsutøverne, altså reindriftssamene, har framført, ikke er hensyntatt i avtalen.

Vi vet at grunnlaget for å drive med kjøttproduksjon på samisk vis i reindriften er og blir arealene. Utøverne

opplever at bit for bit av deres areal forsvinner år for år. Jeg vil da vise spesielt til høyesterettsdommen som vi har fått i den etter hvert så kjente Fosen-saken, der regjeringen ennå ikke har levert en god plan for hvordan man skal kunne hensynte reindriffts næringen i dette området. I Rødt forventer vi nå at Fosen-dommen snart følges opp med tiltak, og at arbeidet med å ta ned de ulovlig oppsatte vindturbinene settes i gang.

Det er et stort paradoks at de som produserer det mest klimavennlige kjøttet, er de som er hardest rammet av klimaendringene og i tillegg er rammet av stor samfunnets forsøk på å bøte på klimaendringene. Arealinngrepene som blir gjort nå i forbindelse med kraftlinjer og vindkraftanlegg, er av historisk størrelse her i landet. Spesielt går det ut over de utøverne som opererer i områder, spesielt i Vest-Finnmark, der man tvangsmessig har redusert flokkene for å tilpasse reintallet til det staten mener det er beitegrunnlag for, men disse utøverne må altså se at kraftlinjer og vindkraftanlegg – alt – kommer på de områdene som de selv har redusert reintallet på. Dette synes jeg er ganske følt å være vitne til.

Vi i Rødt har levert inn to forslag i tillegg til denne meldingen. Vi mener det er urettferdig at reindrifftsutøverne skal være nødt til å betale full veibruksavgift på den bensinen de bruker i sine kjøretøy, enten det er snøscootere eller ATV-er. Så dette vil vi ha fjernet. Og vi mener at staten må bestrebe seg på å løse de problemene som har vært fordi man ikke har en avtale med Sverige og Finland.

Jeg tar til slutt opp forslaget fra Rødt.

Presidenten: Da har representanten Geir Jørgensen tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Sandra Borch [15:20:15]: Komiteen understreker viktigheten av at reindrifftsavtalen viderefører det arbeidet som gjøres for å utvikle reindriffts næringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Det er jeg helt enig i.

Reindrifftsavtalen 2022–2023 legger grunnlaget for dette. Avtalen har en ramme på 180 mill. kr, en historisk økning av rammen. Avtalen viderefører prioritering om direkte tilskudd samtidig som den legger til rette for flere tiltak som til sammen vil være med og videreutvikle en bærekraftig reindrift.

Avtalepartene er enige om en rekke prioriteringer som er sentrale for en bærekraftig reindrift, og som styrker næringens rammevilkår. Avtalepartene er også enige om å øke distriktstilskuddet. Det er gjort for å legge til rette for at distriktene kan gjennomføre fellestiltak for klimatilpassning og beredskap, men også gi mulighet til å sette av ressurser til å oppdatere distriktsplanene. Iva-retakelsen av reindriffts arealer er en av de viktigste

forutsetningene for en bærekraftig reindrift. Rådgivningstjenesten for arealsaker som ble etablert i innværende avtale, skal legge til rette for at reindriften har kapasitet og kompetanse til å medvirke i plansaker og i utbyggingssaker. For å redusere risikoen for CWD og andre sykdommer har avtalepartene som et engangstiltak blitt enige om et tilskudd for uttak av simler for slaktesesongen 2022–2023, og formålet med tilskuddet er å ta ut flere simler enn normalt.

Det er ingen tvil om at reindriften står overfor store utfordringer som følge av klimaendringene. Denne vinteren har vi sett svært omfattende beitekriser i både Nordland og Troms og ikke minst også i Finnmark, bare to år etter forrige beitekrise. Det har gjennom store deler av vinteren vært behov for føring av 150 000 rein, og jeg er takknemlig for at Stortinget foretok en rask behandling av regjeringens forslag om en ekstraordinær bevilgning for å gi et bidrag til reineierne økte kostnader ved innkjøp og uttransportering av før.

Det er også forhold som ligger utenfor reindrifftsavtalens rammer som legger føringer for utvikling, og som skaper utfordringer for næringen. I år har prisøkningen på en rekke innsatsfaktorer også opplevdes som dramatisk – og er alvorlig – for reindriften.

Jeg vil avslutningsvis poengtere at reindriften samtidig er en fantastisk næring med store muligheter. Reindriften er en sentral samisk kulturbærer, og det er potensial for videreutvikling av tilleggsnæringer i reindriften, som turisme, videreforedling og lærings- og omsorgsbaserte tjenester. Prisen på reinkjøtt økte også betydelig fra 2020 til 2021, og etterspørselen etter reinkjøtt har vært god i 2021.

Reindrifftsavtalen 2022–2023 gir gode muligheter for å utvikle næringen framover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:23:48]: Vi er veldig enige i at reindriften er en viktig kulturbærer, og vi er også veldig enige på Stortinget i at man må se viktigheten av økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft, og at de er likestilte. Men jeg opplever at de fleste fokuserer ene og alene på kulturell bærekraft.

Vi har i de siste 40–50 årene doblet reintallet – spesielt i Finnmark. Om reindriften er rammet av klimaendring eller overbeite, har vi en beitekrise som gjentar seg fra år til år, og man ser at man har forskjell på slaktevekt fra 13 kg opp til 26 kg i enkelte distrikter. Nå er det sånn at fra 2019 er ikke disse tallene offentliggjort. Er det økologisk bærekraftig at det er så store forskjeller på distriktene?

Statsråd Sandra Borch [15:24:56]: Jeg mener at reindriften er bærekraftig. Det er ingen tvil om at også

reindriften har opplevd noen utfordringer. Jeg vil bare poengtere fra regjeringens side at vi vil understreke at vi har svært høy prioritering når det kommer til oppfølging av øvre reintall. I de distriktene hvor reintallet har økt utover det fastsatte målet, skal disse følges opp etter reindrifftslovens bestemmelser. Det er det viktig for meg å poengtere, men samtidig har jeg lyst til å si at reindriften også er en framtidsnæring med gode muligheter for å kunne utvikle seg videre.

Det er flere hensyn som skal ivaretas. De kulturelle er én ting, de økonomiske er én ting, men først og fremst er dette en viktig del av norsk matproduksjon – en ren del av norsk matproduksjon som vi i større grad bør verdsette. Og det mener jeg regjeringen gjør gjennom denne reindrifftsavtalen.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:25:55]: Jeg registrerer at statsråden ikke vil svare på om reindriften er økologisk bærekraftig med så store forskjeller på slaktevekt på kalver, hvor man i enkelte områder nesten bare har skinn og bein med slaktevekter helt ned til 14 kg.

Jeg vil si at i dag er det meste av beitekapasiteten utnyttet utover det bærekraftige når man ser at man får beitekriser hvert eneste år, og at det er mer regelen enn unntaket. Det ble satt et øvre reintall i 2011, om ikke jeg husker feil. Allikevel har ikke slaktevekten økt vesentlig. En sikker indikator på om en næring er økologisk bærekraftig eller ikke, er om slaktevekten stabiliserer seg på et rimelig nivå. Er statsråden villig til å se på og eventuelt redusere øvre reintall sånn at vi får en økologisk bærekraftig reindrift?

Statsråd Sandra Borch [15:26:58]: Nå vil jeg minne om at reindrifftsavtalen vi i dag behandler, er en framforhandlet avtale med reindriften selv, som jeg mener er bærekraftig. Så er det, som jeg har vært inne på, utfordringer knyttet til reintall. Men jeg vil også si at grunnet klimaendringer har vi de siste vintrene hatt enorme utfordringer rundt beitekrisen. Som jeg var inne på i mitt hovedinnlegg, er jeg veldig glad for at Stortinget gjorde et kjapt vedtak om å bidra til utkjøring av før, dekke de økonomiske konsekvensene knyttet til det, noe som var viktig for reindriften.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:27:38]: Jeg fikk fortsatt ikke svar fra statsråden på om reindriften er økologisk bærekraftig sett fra hennes ståsted.

Vi har en reindrift som har produksjonsbaserte inntekter i dag, noe som utgjør ca. 40 pst av inntektene for reindriften – 60 pst. kommer fra statstilskudd og erstatninger. Når man da ser at man faktisk har økt statstilskuddene fra 120 til 180 mill. kr de siste fire årene, så ser man tydelig at den ikke er økonomisk bærekraftig heller. Er statsråden villig til å se på det øvre reintallet? Vi

har nå fremmet et konkret forslag i reindrifftsavtalen med tanke på framtidig økologisk bærekraftig reindrift. Er statsråden villig til å se på mulighetene til å redusere øvre reintall sånn at man får en økologisk bærekraftig reindrift?

Statsråd Sandra Borch [15:28:42]: Som jeg poengterte, følges det opp etter reindrifftslovens bestemmelser. Det kan ikke jeg stå på talerstolen og ta stilling til per nå. Men det jeg kan si når det kommer til tilskuddsordningen, er at nettopp de direkte tilskuddene i dag legger opp til premiering av produksjon og omsetning, og at tilskuddene utbetales som en prosentandel av omsetning eller som et tilskudd per slaktet kalv. Jeg mener derfor at innretningen på årets reindrifftsavtale i dag er god, og at den også er innrettet mot målet om økt lønnsomhet og produksjon. Så er ikke jeg enig med representanten i at vi gir for mye penger til reindrifften. Jeg mener at det vi legger opp til her, er bra, og det er viktig for framtiden til næringen.

Geir Jørgensen (R) [15:29:44]: I likhet med jordbruket og øvrig næringsliv har reindrifften vært rammet av unormalt høye drivstoffpriser denne vintersesongen. Det kommer i tillegg til en beitekrise, som har gjort at man er nødt til å bruke maskinene sine mye mer enn i en normalsesong. Derfor er det faktisk ganske urettferdig at mange reineiere som er næringsutøvere, er nødt til å betale ordinær pumpepris på bensin for drivstoffet sitt.

Så da er spørsmålet til statsråden: Synes statsråden det er rimelig at næringsutøvere i reindrifften må betale det samme som vanlige bilister for drivstoffet sitt?

Statsråd Sandra Borch [15:30:41]: Det er ingen tvil om at reindriffts-næringen i likhet med alle andre næringer opplever økte kostnader. Det er selvfølgelig en utfordring som vi må håndtere. Samtidig mener jeg at tiltakene vi legger til rette for nå ved å øke budsjettene i reindrifftsavtalen, er tiltak som også bøter på den situasjonen.

Når det kommer til veibruksavgiften, vil jeg bare minne om at det er et ansvar som ligger under finansministeren, og ikke et ansvar som ligger under landbruks- og matministeren.

Geir Jørgensen (R) [15:31:18]: Den totale helheten i lønnsomheten for reindrifften må vi vel tro ligger under landbruksstatsråden. Pumpeprisen på bensin har økt, som vi er inne på her, og veibruksavgiften utgjør 5 kr literen. Det er betydelig for de reineierne som har veldig mye kjøring. Både Sametinget og Norske Reindrifftsamers Landsforbund har jo 15. mai henvendt seg til departementet for eventuelle tilleggsforhandlinger for ak-

kurat drivstoffkompensasjon. Kan statsråden si noe videre om det?

Statsråd Sandra Borch [15:32:06]: Dette er forhold som ligger utenfor reindrifftsavtalens rammer som legger føringer for utviklingen vi nå ser, og som jeg erkjenner at skaper utfordringer også for den næringen. I år har reindrifften på samme måte som andre næringer opplevd en dramatisk prisøkning med tanke på flere viktige faktorer.

For reindrifftsens del sammenfalt også prisøkningen på drivstoff med beitekrisen, en situasjon der forbruket av drivstoff har økt på grunn av transport av fôr.

Jeg har ingen problemer med å skjønne at det er en krevende situasjon for næringen både økonomisk og sosialt, men jeg mener som sagt at årets reindrifftsavtale tar høyde for en viktig utvikling av næringen framover. Så vil jeg igjen minne om at det representanten spør om, ikke ligger under landbruks- og matministerens ansvarsområde.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Irene Ojala (PF) [15:33:30]: Fremskrittspartiet har et forslag om at Stortinget ber regjeringen igangsette en helhetlig revidering av reindrifftsloven.

Det er ikke enkelt å lage lover for en næring som er så forskjellig fra landbruket, og jeg har laget en liten oppsummering av lovgivningen i reindrifften slik som den har vært de siste årene.

I 1976 kom den første næringsavtalen for reindrifften. Den ble innført etter en tid med store utfordringer, med låste beiter, omtrent slik som vi har det nå. Næringsavtalen fra 1976 gjorde reindrifften til kjøttprodusenter på linje med landbruk.

I 1978 kom en ny reindrifftslov. Med den innførte myndighetene driftsenheter, eller konsesjon. Også i denne lovendringen brukte myndighetene landbruk som eksempel. Problemet er at reindrift og landbruk er svært forskjellig. Det må man ta hensyn til.

En digresjon her er nesten som en skjebnens ironi. Norge innførte likestillingsloven i 1978. Samme år, i 1978, innførte man reindrifftsloven, og da mistet reindrifftskvinnene sine likestillingsrettigheter. Konseksjon ble i all hovedsak gitt til menn. Kvinner ble bofaste, og mange tok utdanning og ble mer eller mindre borte fra reindrifften. Da kvinner og de mjuke hendene ble borte fra driften, førte det til strukturelle endringer i reindrifften.

Etter 30 år fikk vi en ny reindrifftslov, i 2007. Hovedutfordringen er igjen det høye reintallet i Finnmark, et reintall som myndighetene over år har forsøkt å reduse-

re. Det høye reintallet skyldes i hovedsak næringsavtalen fra 1976. Det er viktig å ha med seg. Med 2007-loven innføres selvstyre innen gitte rammer, og nå skal reindriften selv redusere reintallet. Den tallfastsettelsen regnes av myndighetene som det viktigste i reindriftsloven. Problemet er imidlertid at for reindriftsutøverne er det noe av det vanskeligste. Klarer ikke sidaen, dvs. en gruppe reindriftsutøvere som benytter felles beiteområde, å gjennomføre reintallsreduksjon, skal hver sidaandel ifølge loven fra 2007 § 60 redusere det overskytende antall forholdsmessig.

Da lovgiver ga reindriften selvstyre, tok de ikke hensyn til at reindriftssamene, som folk flest, ikke har den juridiske kompetansen som må til for å løse problemer knyttet til reintallsreduksjon. Da får vi slike utfordringer som vi hadde da bl.a. Jovsset Ánte Sara førte sak mot staten gjennom Høyesterett, et eksempel som viser utfordringene nærmest etter læreboka.

Hvis Stortinget på sikt skal endre reindriftsloven, slik Fremskrittspartiet ønsker, må lovgiver søke kunnskap om de indre strukturene i reindriften før en eventuelt ny lov vedtas. Hvis ikke får vi igjen en lov som ikke ivaretar helheten. Det er ingen tjent med.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:36:34]: Reindriften er en viktig kulturbærer, men det forutsetter at reindriften er økologisk bærekraftig. Jeg må få understreke viktigheten av at reindriftsavtalen i større grad bidrar til å utvikle reindriftnæringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv.

Som jeg var inne på tidligere: En samlet komité påpeker viktigheten av at økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er likestilt. Men samtlige partier, foruten Fremskrittspartiet, fokuserer ene og alene på kulturell bærekraft. Tilskuddsordningen som styrker økt produksjon og omsetning, må prioriteres, og det må legges mer til rette for de reieneierne som har reindrift som hovednæring, dersom man skal forsøke å nå målene om økonomisk og økologisk bærekraft.

Reindriften er en arealavhengig næring, det er vi alle enig i. Men man må jo påpeke at reintallet i Finnmark fra 1970 og fram til i dag er mer enn doblet, og i perioden fram til 2015 var det svært høyt. I samme periode er betydelig beitemark frigitt ved at jordbruk er lagt ned, og jordbruksarealet er redusert med 109 000 dekar, til 91 000 dekar i Finnmark. Samtidig er antall sauebruk i Finnmark redusert fra 2 126 i 1970 til bare 129 i 2019, så det er også mindre press på utmarksbeite.

Et reintall som er tilpasset beitegrunnlaget, er avgjørende for å nå målet om økologisk bærekraft i reindriften. I dag er det meste av beitekapasiteten utnyttet utover det bærekraftige. Det bekrefter de siste års gjentatte

beitekriser, at det må gjøres nye vurderinger av om reintallet er i samsvar med beiteressursene.

Så skal jeg litt innom dette med reindrift og kjøretøy. Ja, det er reindriftsavtalen vi diskuterer, og vi fremmer i lag med Rødt forslag om å innføre fritak fra veibruksavgiften for driftskjøretøy i reindriften. For reindriften driftskjøretøy, i likhet med driftskjøretøy i landbruket, bruker i liten grad vei. Det er stort sett snøscootere og firehjulinger. Det bør derfor utredes hvorvidt reindriften i likhet med jordbruket skal ha tilgang på avgiftsfritt drivstoff og gis fritak fra veibruksavgiften.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 23.

Sak nr. 24 [15:39:11]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om tiltak for å ta vare på matjord (Innst. 319 S (2021–2022), jf. Dokument 8:183 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Jenny Klinge (Sp) [15:40:01] (ordfører for saka): Det representantforslaget vi debatterer i dag, er fremja av Miljøpartiet Dei Grøne og inneheld fleire ulike forslag til tiltak for å ta vare på matjorda. Behandlinga av saka i komiteen viser nok at bevisstheita kring at vi hegnar om dyrkamarka, har vorte sterkare blant partia på Stortinget enn før. Eit tverrpolitisk engasjement for å ta vare på matjorda er ikkje berre viktig, det er avgjerande viss vi skal sikre verdifulle areal for matdyrking for framtida.

Eg har liggjande ei gamal bok frå 1950, som heiter «Det blæs over gamle grender». Der skriv forfattar Jørgen Vikør om garden Sanvik. Oldefaren på garden seier til odelsguten:

«Såleis kjende vi det, oldemor di og eg: at alt det vi sleit og sveitta i bakkane her, det gjorde vi for etterkomarane våre meir enn for oss sjølve. Og det har eg sett, at sveittedropane våre, har vorte til gullkorn åt dykk som no sit på garden.»

Dette er ei vakker og – med dagens debatt om å ta vare på matjorda vår i mente – også ei sørgjeleg skildring av det arbeidet og slitet som ligg attom det kulturland-

skapet vi enno ser rundt oss i dag, og som snart kan bli borte mange plassar. Vi kan ikkje tillate at krattet og deretter skogane breier om seg att på dei flekkane som forfedrane våre dyrka opp med svært mykje strev, heller ikkje at dei blir bygde ned.

Komiteen er einig om at det er viktig med eit sterkt jordvern både med tanke på beredskapen og ut frå eit klimaperspektiv. Vi meiner det er bra at det i 2021 vart bygd ned matjord i eit omfang som er under det målet Stortinget har sett om maks 3 000 dekar matjord per år. Det er snakk om det lågaste nivået på nedbygging på mange år.

Samtidig er det ingen tvil om at måla må skjerpast, og at tiltaka må bli meir målretta og effektive for å unngå nedbygging av dyrka mark. Derfor er eg glad for at landbruksministeren har varsla at det vil kome eit forsterka mål for å ta vare på meir dyrka mark. Det er også viktig at ho saman med kommunal- og distriktsministeren har kome med klare tilrådingar til kommunane og fylkeskommunane om at dei må ta godt vare på matjorda når dei driv arealplanlegging.

Det er viktig å understreke frå regjeringspartia si side at vi har ei offensiv haldning til dette spørsmålet, og at vi ikkje stemmer ned forslag frå opposisjonen fordi vi er mot føremålet. Som i mange andre saker er det ulike måtar å påverke og forme politikken på, alt etter kva rolle ein har. Til dømes har vi ei fersk sak frå Trøndelag, der kommunen ville byggje ned 15 dekar matjord, og der staten, ved Kommunaldepartementet, no har sett foten ned i ei klagebehandling. Dette er viktig både i den enkelte saka og som eit signal overfor andre kommunar.

Eg reknar med at forslagsstillarane gjer nærare greie for eigne forslag sjølve.

Olve Grotle (H) [15:43:08]: Sidan den andre verdskrigen har det både grodd igjen og blitt bygd ned mykje matjord. Det har mange uheldige konsekvensar, og heile komiteen har i saka framheva at det er svært viktig å ta vare på matjorda. Etter innføringa av det digitale kartsystemet har det registrerte jordbruksarealet likevel vore relativt stabilt, med ein nedgang på 0,2 pst. frå 2014 til 2021. I 2020 blei over 21 500 dekar godkjend nydyrka.

Som kjent blir noko jordbruksareal kvart år omdisponert til andre føremål, f.eks. bustadområde, industri og samferdselsprosjekt. I 2016 sette Stortinget eit mål om at omdisponeringa innan 2020 skulle avgrensast til maksimalt 4 000 dekar per år, og frå 2021 er målet redusert til 3 000 dekar per år. I 2018 blei det omdisponert om lag 3 600 dekar med dyrka jord, medan talet i 2021 var nede i 2 900. Det er noko av det lågaste nivået på nedbygging av matjord på mange år.

For å sikre matproduksjon er det viktig med eit sterkt jordvern, kombinert med betre utnytting av tilgjengelege jordbruksareal. Jordvern er òg viktig av beredskapsomsyn og av omsyn til klimaet vårt. Samtidig må jordvernet balanserast mot andre samfunnsbehov. Framtidas utfordringar krev difor ein heilskapleg jordvernstrategi, og denne må ha eit større og breiare vurderingstema enn berre strenge krav til omdisponering. Dette vil òg vere i samsvar med § 9 i jordlova, som gjeld bruk av dyrka og dyrkbar jord.

Eg vil her peike på eit tema som høyrer med i bildet, men som ofte ikkje blir nemnt. Når aktive jordbruksareal går ut av drift, kjem svært mykje av det av attgroing og fråflytting, ikkje omdisponering. Det er faktisk slik at attgroing i mange kommunar kan utgjere 80–90 pst. av tapet av aktive jordbruksareal. For å unngå attgroing og for å auke sjansane for å få til generasjonsskifte i landbruket må vi gjere fleire ting. Ein av dei er å arbeide for å utvikle og byggje attraktive tettstader og små og mindre byar, som både kan gje varierte tilbod og hindre sentralisering. Eit for strengt regime knytt til omdisponering av jordbruksareal på slike stader kan difor få motsett effekt av det ein ønskjer.

Solberg-regjeringa sette seg ambisiøse mål, og fleire av desse måla blei nådde. Vi er opptekne av den gode utviklinga som jordvernet og nydyrkinga har hatt, og vil følgje med på utviklinga framover.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:46:06]: Vi behandler i dag et representantforslag med formål om å ta vare på matjord i Norge og hindre at matjord i utlandet blir beslaglagt til produksjon av biodrivstoff.

Det er viktig å ta vare på matjorda. I Norge finnes det bare 3 pst. dyrket og dyrkbar mark. Matjord har både grodd igjen og blitt nedbygd siden andre verdenskrig, og med tanke på matberedskapen kan den utviklingen ikke fortsette.

Norge har lite jordbruksareal sammenliknet med mange andre land, og jordvern er viktig av beredskaps-hensyn og ut ifra et klimaperspektiv. Samtidig må jordvern balanseres mot andre samfunnsbehov. Årlig omdisponeres noe jordbruksareal til andre formål, f.eks. boligområder, industri og samferdselsprosjekter. Omdisponeringen har heldigvis sunket de senere årene. I 2021 var tallet nede i 2 900 dekar, som er det laveste nivået på nedbygging av matjord på mange år.

Etter innføringen av det digitale kartsystemet har det registrerte jordbruksarealet vært relativt stabilt, med en nedgang på bare 0,2 pst. fra 2014 til 2021. Samtidig ble det i 2020 godkjent nydyrkede arealer på over 21 500 dekar. Det er viktig å ta vare på matjorda, og med Fremskrittspartiet i regjering gikk omdisponeringen av dyrket mark ned.

For Fremskrittspartiet er dette representantforslaget for vidtgående til at vi kan støtte det, men Fremskrittspartiet vil fortsette å føre en politikk som ivaretar behovet for jordbruksareal, samtidig som jordvern balanseres mot andre samfunnsbehov.

Per Vidar Kjølmoen (A) [15:48:20]: Det er beklagelig å komme i veien for Miljøpartiet De Grønne. Arbeiderpartiet skal prøve å unngå at det blir en vane.

Det er hyggelig å høre på debatten og høre at en samlet komité er opptatt av å trygge jordvernet i Norge. Støre-regjeringen slo allerede i Hurdalsplattformen fast en mer restriktiv jordvernpolitikk. Det ble satt et nytt, langsiktig mål om omdisponering av maksimalt 2 000 dekar dyrket jord årlig, en reduksjon fra 3 000 dekar i dag. Det er en ambisiøs målsetting for å styrke jordvernet. Det er også bra at det ser ut til å være et bredt flertall på Stortinget for å trygge jordvernet i Norge.

Politikk handler om å gjøre de riktige vedtakene, som gjør at man får den effekten man ønsker, uten at man får sideeffekter som man ikke ønsker. Det gjør det vanskelig for Arbeiderpartiet å støtte de forslagene som ligger i denne saken, akkurat her i dag. Arbeiderpartiet støtter for så vidt intensjonen med alle forslagene, men utfordringen med både et nasjonalt moratorium og at det kun er nasjonal planmyndighet som kan sikre dispensasjon, støter imot bl.a. det lokale selvstyret. Hvis man først skal ha et lokalt selvstyre i Norge, er det viktig at det lokale selvstyret også har mulighet til å gjøre fornuftige beslutninger. Hvis man skal ha et absolutt forbud mot å bygge ned matjord, vil det f.eks. være vanskelig å bygge veier her i landet. Det er kanskje ikke et like stort problem for alle partier, men Arbeiderpartiet ønsker ikke å gi opp samferdselspolitikken i Norge.

Igjen: Det er bra at et bredt flertall på Stortinget er opptatt av jordvern. Det gir et godt utgangspunkt for å ha en god politikk på området.

Rasmus Hansson (MDG) [15:50:50]: Ingen har tall på hvor mange politikere som har insistert på å bevare norsk matjord, her i salen og andre steder, men nedbyggingen fortsetter, selv om den avtar. Det blir mindre og mindre matjord i Norge. I vår satte statsforvalteren ned foten for Indre Fosen, som ville bygge ned 15 dekar matjord. Kommunen klaget, men Kommunal- og distriktsdepartementet slo fast at det kreves bedre begrunnelser enn tidligere for å bygge ned matjord, fordi jordvern er en nasjonal interesse.

Til statsråden: Det er strålende, men det bekrefter altså nødvendigheten av statlig oppfølging av jordvernet. Noen nasjonale hensyn er rett og slett for vanskelige å ivareta lokalt. Det er veldig mye bra med kommunalt selvstyre, men det er også et faktum at for mange kommuner er for dårlige til å verne matjord. Derfor foreslår

Miljøpartiet De Grønne at dispensasjon fra vernet av matjord kun kan gis av en nasjonal planmyndighet, og det og et moratorium er altså for sterk kost for flertallet av partiene her i salen. Men det er også et faktum at det finnes bare én måte å slutte å bygge ned matjord på, og det er å slutte å bygge ned matjord. Spørsmålet er *når* vi gjør det.

Det er bra at regjeringen har oppfordret kommunene til å ta ut områder fra arealplanene, men det er ikke nok. I de gjeldende kommunale arealplanene er 83 000 dekar matjord foreslått satt av til andre formål. I tillegg beregner Samferdselsdepartementet nedbygging av rundt 1 000 dekar per år de neste årene, hovedsakelig til vei, og det er tall som er totalt uforenlige med regjeringens mål om at omdisponeringen av matjord skal ned til 2 000 dekar per år. Det viser at regjeringen har en stor jobb foran seg før de har kontroll på sin egen matjordpolitikk og gjør det som må til for å nå sine egne matjordmål.

Derfor ber vi, sammen med Venstre, SV og Rødt, regjeringen om å stramme inn på dispensasjonsmulighetene fra jordvernet i jordlova, og Miljøpartiet De Grønne og SV foreslår et moratorium mot nedbygging av matjord.

Så til slutt: Når verdens største hveteeksportør angriper den femte største, svekkes global matforsyning. Nå er det avgjørende at alle land utnytter alle ressurser til å produsere mat. Det er fint at komiteens flertall erkjenner dette, men jeg er derfor også litt forundret over at ingen av våre forslag får flertall i innstillingen.

I en situasjon der matsikkerhet blir akutt viktig, kan vi ikke dyrke jord til annet enn mat heller. Derfor må vi gjøre noe med drivstoff- og biodrivstoffbruken i Norge, og vi foreslår derfor i tillegg å be regjeringen om å legge fram en plan for utfasing av konvensjonelt biodrivstoff.

Med dette tar jeg opp forslagene som Miljøpartiet De Grønne er en del av.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Sandra Borch [15:54:13]: Først vil jeg takke forslagsstillerne for at de retter oppmerksomheten mot et svært viktig tema, både for Norge og for hele verden. Dessverre er matsikkerhet og jordvern blitt temaer som er viktigere enn på lenge, og som folk flest i hele verden er blitt opptatt av nå. Den norske matsikkerheten er per i dag god, men i den situasjonen verden står i nå, er det viktig å legge til rette for å produsere så mye mat i Norge som mulig.

Kommunal- og distriktsministeren og jeg sendte derfor nylig ut et brev til alle landets kommuner og fylkeskommuner om at de må ta godt vare på matjorda i kommunenes arealplanlegging og begrunnelser for dette.

Det kommer også klart fram i Hurdalsplattformen at regjeringen vil føre en mer restriktiv jordvernpolitikk. Plattformen sier bl.a. at det skal settes et nytt langsiktig mål om omdisponering av maksimalt 2 000 dekar dyrket jord årlig, ned fra 3 000 dekar i den nylig oppdaterte jordvernstrategien. Det står også at vi skal sikre at jordvern blir et overordnet hensyn i all arealforvaltning, og at vi vil gå gjennom konkrete nedbyggingsprosjekter for å vurdere om mengden prosjekter er forenlig med de fastsatte jordvernmålene.

Det foregår i dag en kamp om arealene mellom sterke utbyggingsinteresser, jordvern og andre verneinteresser. Siden jordbruksarealer har lite kortsiktig verdi sammenlignet med utbyggingsverdien, tapes ofte kampen mot utbyggingsinteressene. Andre hensyn er i større grad sikret gjennom vern eller andre sterke restriksjoner. Min vurdering er at jordvernet ofte ikke ivaretas godt nok i denne avveilingen. Vi er derfor nå i gang med å oppdatere den nasjonale jordvernstrategien ut fra de signalene som vi har gitt i Hurdalsplattformen. Et av tiltakene i strategien er å etablere en tilskuddsordning for kommuner som utarbeider kommunale jordvernstrategier. Det er satt av 1 mill. kr til ordningen i år, og midlene er nå lyst ut av direktoratet.

Kommunene er den viktigste forvalteren av jordbruksarealer, både som planmyndighet og som myndighet etter jordloven. Det er derfor helt avgjørende at kommunene har god kjennskap til jordbruksarealene i sin kommune og tar hensyn til dem i arealplanlegging og i behandlingen av enkeltsaker.

Tilgangen til jord, mat og vann er også i ferd med å stramme seg til, ifølge FNs klimapanel. Verden står overfor store utfordringer med å forvalte og fordele disse ressursene. Ikke minst må verdens matproduksjon kanskje øke med 50 pst. innen 2050. FNs klimapanel har slått fast at alle land må ta i bruk de ressursene de har til å produsere mat. Den jobben er regjeringen i gang med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rasmus Hansson (MDG) [15:57:33]: Hurdalsplattformens varslede mål om et tak for omdisponering av matjord på 2 000 dekar er lovende, og den jordvernstrategien som statsråden nevner, er spennende. Spørsmålene jeg har, er for det første: Når vil statsråden gjøre 2 000dekarstaket til en realitet? Og for det andre: Hvordan vil brudd på jordvernmål i kommunene bli fulgt opp fra statsrådets side?

Statsråd Sandra Borch [15:58:24]: Som sagt er regjeringen i gang med å revidere jordvernstrategien, jeg kan ikke gi noen dato på det. Det er heller ikke lenge siden forrige jordvernstrategi ble vedtatt. Det er en klar ambisjon fra regjeringen om å levere så raskt som mu-

lig. Gitt den tiden vi er inne i nå, hvor vi ser at matsikkerhet og matberedskap er så utrolig viktig, er det også viktig for meg å si at en jevn matproduksjon året rundt er det viktigste vi gjør for beredskap. Da er vi nødt til å ta vare på den dyrkede marken vi har, men vi er også nødt til å bidra til å satse mer på nydyrking for å få tilgang på viktige og gode matarealer.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Rasmus Hansson (MDG) [15:59:10]: Det har veldig lenge vært et uttalt mål fra regjeringer og politikere at det ikke skal bygges ned matjord, og det blir bygget ned matjord – av all verdens grunner. En av årsakene til at det kan fortsette, er at konsekvensene av å gjøre det ikke har vært negative nok til at man har sluttet. Det er fra statsrådets side selvfølgelig ikke ønskelig å bruke for mye pisk overfor kommunene, men et eller annet virkemiddel for å sette ned foten må til – det er helt åpenbart. Da gjentar jeg spørsmålet: Hvilke virkemidler vil statsråden bruke for å sørge for at et mye lavere mål for tap av matjord faktisk blir fulgt opp og blir en realitet?

Statsråd Sandra Borch [16:00:09]: La meg slå fast at avgjørelsesmyndigheten i disse sakene etter min mening i hovedsak fortsatt bør ligge til kommunene. Det innebærer at kommunene blir gitt både ansvar og virkemidler for å regulere arealbruken lokalt. Et av tiltakene vi har igangsatt nå, er at det er satt av midler, slik at kommunene kan søke om midler fra direktoratet for å oppdatere sine arealplaner.

Som jeg nevnte i innledningen min, har kommunal- og distriktsministeren og jeg sendt ut et brev til kommuner som vi ser blir tatt på alvor. Vi ser at kommunene også tar dette oppdraget på største alvor, og vi ser at det er en rekke saker som er stoppet i kommunal regi. Så jeg har fortsatt troen, og jeg har tillit til at kommunene også i fremtiden vil legge vekt på jordvernens hensyn. Regjeringen må bidra med virkemidler, og det er vi i gang med.

Rasmus Hansson (MDG) [16:01:08]: Det målet som etter hvert skal bli operativt for et tak på 2 000 dekar matjordtap årlig, hvor forpliktende vil det være for regjeringen? Og hva slags svar vil regjeringen ha dersom man ikke klarer å komme ned på et matjordtap på maksimalt 2 000 dekar per år?

Statsråd Sandra Borch [16:01:42]: Det er ingen tvil om at det målet regjeringen har satt seg, er ambisiøst. Nettopp derfor er det viktig å komme raskt i gang. Vi har nå satt i gang revidering av jordvernstrategien. Det kommer til å bli et viktig arbeid som regjeringen kommer til å legge energi i. Det kommer også til å bli viktig

for videre oppfølging for å nå de målene som er satt. De siste årene har vi sett at jordvern er blitt et mye viktigere hensyn også hos kommunene, og det er viktig for meg igjen å understreke at jeg har tillit til at kommunene klarer å gjøre den jobben. Nå bidrar vi med virkemidler; det er noe kommunene har savnet for å gjennomføre sine arealplanlegginger.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 24.

Sakene nr. 25 og 26 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 25 [16:02:40]

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 81/2020 av 12. juni 2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/50/E (Innst. 390 S (2021–2022), jf. Prop. 83 LS (2021–2022))

Sak nr. 26 [16:03:10]

Innstilling fra finanskomiteen om endringer i verdipapirhandelloven (flagging) (Innst. 389 L (2021–2022), jf. Prop. 83 LS (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringa.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringa, og de som måtte tegne seg på talerlista utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Mona Nilsen (A) [16:03:59] (ordfører for sakene): I saken til Innst. 390 S er det slik at flertallet i komiteen slutter seg til forslaget om at Stortinget samtykker i godkjenningen.

I saken til Innst. 389 L, som er en innstilling fra finanskomiteen om endringer i verdipapirhandelloven, flagging, vil saksordføreren også bemerke at proposisjonen må ses i sammenheng med Prop. 66 LS for 2020–2021, hvor det ble fremmet forslag til lovendring til gjennomføring av deler av direktivet. Flertallet i komiteen slutter seg til regjeringens lovforslag om endringer i verdipapirhandelloven, altså flagging.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [16:05:01]: Først vil jeg takke komiteen for godt arbeid med innstillingen.

Formålet med reglene om flagging er å bidra til gjennomsiktighet i markedet. Reglene skal sørge for at markedet gis informasjon om endringer i innehav av aksjer

i noterte selskaper mv. Dette skal bidra til at investorer er i stand til å fatte velfunderte investeringsbeslutninger. Flaggemeldinger kan også gi viktig informasjon i markedsovervåkingsaker.

I proposisjonen foreslås det endringer i verdipapirhandellovens regler om flagging og enkelte endringer i bestemmelsene om administrative tiltak og sanksjoner, som vil gjennomføre deler av direktiv 2013/50/EU i norsk rett. Denne proposisjonen må ses i sammenheng med Prop. 66 LS for 2020–2021, hvor det blir fremmet forslag til gjennomføring av deler av direktivet, som Stortinget den gang sluttet seg til. Jeg ber også om Stortingets godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen.

Med forslaget vil bl.a. flaggeplikten utvides til å omfatte flere typer finansielle instrumenter i tråd med direktivet. De aktuelle finansielle instrumentene kan benyttes for å gjøre aksjer utilgjengelig for andre aktører uten at dette blir kjent for markedet. Dette kan gi et villedende bilde av eierstrukturen og føre til markedsmisbruk. Lovforslaget, som utvider flaggeplikten til å dekke flere typer finansielle instrumenter, er ment å motvirke dette.

Det er viktig for gjennomsiktigheten i markedet at flagging skjer raskt. På den andre siden kan det være forhold som gjør at å flagge umiddelbart ikke er praktisk mulig. Dette kan være tilfelle f.eks. ved tidsforskjell eller konsolidering. Forslaget til flaggefrist – «straks, men senest innen åpning av regulert marked andre handelsdag» – er ment å være strengt, men samtidig kunne åpne for noe skjønn etter omstendighetene. Samtidig vil den foreslåtte yttergrensen bidra til å unngå informasjonsasymmetri i markedet.

Et viktig formål med forslaget er å sørge for at regelverket på flere punkter harmoniseres, slik at gjennomsiktigheten i markedet øker og den administrative byrden for grensekryssende investorer reduseres. Dette gjør det nødvendig med endringer i verdipapirhandelloven, bl.a. i reglene om flagging av rettigheter og konsolidering.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 25 og 26.

Sakene nr. 27 og 28 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 27 [16:07:30]

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2021/338 og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 53/2021 av 5. februar 2021 om innlemmelse i EØS-avtalen av

direktiv (EU) 2019/1160 og forordning (EU) 2019/115 (Innst. 388 S (2021–2022), jf. Prop. 84 LS (2021–2022))

Sak nr. 28 [16:08:06]

Innstilling fra finanskomiteen om endringer i verdipapirhandelloven mv. (samleproposisjon (Innst. 387 L (2021–2022), jf. Prop. 84 LS (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringa.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringa, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Mona Nilsen (A) [16:08:57] (ordfører for sakene): I den første saken, Innst. 388 S for 2021–2022, slutter komiteens flertall seg til forslaget om at Stortinget samtykker til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EU-direktiv 2021/338.

Når det gjelder Innst. 387 L for 2021–2022 fra finanskomiteen om endringer i verdipapirhandelloven, er denne samleproposisjonen et forslag til endringer i verdipapirhandelloven, verdipapirfondloven, AIF-loven, finansforetaksloven og hvitvaskingsloven.

Endringene i verdipapirhandelloven gjelder gjennomførelse av forventede EØS-regler som svarer til EUs direktiv av 16. februar 2021. Direktivet er en del av EUs Capital Markets Recovery Package, vedtatt på bakgrunn av covid-19-pandemien. Formålet der er bl.a. å fjerne unødvendig byråkrati og innføre tiltak som anses å ville kunne bidra til effektivt å dempe den økonomiske uroen. Et stort flertall i finanskomiteen slutter seg til regjeringens lovforslag.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [16:10:41]: Jeg vil først takke komiteen for det gode arbeidet med innstillingen.

For det første foreslår regjeringen å gjøre endringer i verdipapirhandelloven, hvor formålet bl.a. er å lette på enkelte av de administrative byrdene ved handel i finansielle instrumenter og å stimulere derivatmarkedene. Forslaget har bakgrunn i forventede EØS-regler som ble vedtatt i EU på grunn av koronapandemien, og som inngår i en større regelverkspakke knyttet til å bøte på effektene av pandemien og bygge opp igjen økonomien.

Direktiv 2021/338 er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen. Det er ønskelig å legge til rette for rask ikrafttredelse av endringene for å sikre like konkurransevilkår for norske foretak. I tillegg til å fremme lovforslag har vi

derfor anmodet om samtykke til innlemmelse av det aktuelle direktivet i EØS-avtalen.

For det andre fremmer vi forslag til endringer i verdipapirfondloven og lov om forvaltning av alternative investeringsfond. Endringene har som mål å fjerne hindringer for grensekryssende fondsvirksomhet i EØS. Endringene styrker også stillingen til investorer som har investert i fond som er markedsført grensekryssende. I tillegg samordnes regler for ulike fondstyper, og rettigheter og plikter klargjøres. Forslagene til lovendringer gjennomfører to rettsakter på fondsområdet. Regjeringen ber derfor også om samtykke til godkjenning av EØS-komiteebeslutningen om innlemmelse av rettsakter i EØS-avtalen.

For det tredje fremmer vi et forslag om å forlenge foreldelsesfristen for å ilegge overtredelsesgebyr etter hvitvaskingsloven. Tilsynsmyndighetene må kunne følge opp overtredelser av hvitvaskingsloven på en effektiv måte. Det er viktig for tilliten til hvitvaskingsregelverket at det er mulig å reagere på brudd. Hvis ikke kan de som dropper å bruke den nødvendige tiden og ressursene på etterlevelse av regelverket, få et uberettiget konkurransefortrinn.

Avslutningsvis vil jeg også nevne at proposisjonen inneholder to mindre endringsforslag til finansforetaksloven. Et av forslagene er at finansforetak i EØS som driver grensekryssende virksomhet i Norge, blir underlagt et krav til redelighet og god forretningsskikk også etter norsk lov. Kravet skal bidra til at finansforetak opptrer forsvarlig overfor norske kunder.

Helt avslutningsvis: Lovforslagene i denne proposisjonen vil kunne bidra til lettelse i administrative byrder, styrke regler om investor- og kundebeskyttelse samt styrke tilsynsmyndighetenes muligheter til å gripe inn og reagere på overtredelser av hvitvaskingsregelverket.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 27 og 28.

Sakene nr. 29 og 30 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 29 [16:13:24]

Innstilling fra finanskomiteen om Omlegging av særskatten for petroleumsvirksomhet til en kontantstrømskatt (endring i Stortingets skattevedtak) (Innst. 441 S (2021–2022), jf. Prop. 88 LS (2021–2022))

Sak nr. 30 [16:13:42]

Innstilling fra finanskomiteen om omlegging av særskatten for petroleumsvirksomhet til en kontantstrømskatt

(endringer i petroleumsskatteloven og skattebetalingsloven) (Innst. 440 L (2021–2022), jf. Prop. 88 LS (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringa.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringa, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Pollestad (Sp) [16:14:30] (ordfører for begge sakene): Dette er ei viktig sak for landet, og det er ei viktig sak for olje- og gassnæringa. For regjeringspartia er det eit mål å utvikla petroleumsnæringa, ikkje avvika. Petroleumsnæringa er ei svært lønsam næring, som sikrar verdiskaping, arbeidsplassar og eksportinntekter til landet.

Det er viktig med føreseielege rammevilkår. Føreseielege rammevilkår må ikkje forvekslast med statiske rammevilkår, men er rammevilkår som tilpassar seg verkelegheita og er kunnskapsbaserte.

Hovudgrepet i denne saka er at ein går over til ein kontantstraumskatt. Konsekvensen av det vil i korte trekk bety at staten får meir inn i skatt, mens selskapa får nyttiggjera seg skattefordelen direkte av pengar dei investerer. Ein kan sjå på dette som at staten nærmast går inn som ein medinvestor i prosjekta, og eit formål med dette er at skatten ikkje påverkar lønsemda i prosjekta. Prosjekt som er lønsame før skatt, er òg lønsame etter skatt.

Det har kome nokre innspel under høyringa. Det er bl.a. stilt spørsmål om skattefrådraget for fjerningskostnader. Der seier fleirtalet i komiteen at ein skal evaluera effekten av omlegginga for det som gjeld fjerningskostnader.

Eit anna innspel som har kome, er om den endringa som skjedde frå Solberg-regjeringa til dagens regjering, at det vart gjeve ein tilgang til å pantsetja. Det er reist spørsmål om kva rett staten har til å krevja å få refundert urettkomen refusjon frå panthavar, regulert i skattebetalingslova § 1-3 andre ledd. Det er grunn til å tru at det er naturleg at den risikoen ligg på bankane og ikkje på staten, og at dette framleis vil vera ein attraktiv marknad for bankane.

Det har vore hevda at ein på Stortinget er lette å påverka frå noko så grusamt som oljelobbyistar. Då er det godt å sjå at det har vore mange lobbyistar inne og hatt meiningar om denne saka, men komiteen har stått støtt på det som har vore forslaget til regjeringa. Dette er òg eit lovforslag som næringa i all hovudsak støttar opp om, og det er brei einigheit i komiteen.

Eg vil takka komiteen for samarbeidet og for at hovudprinsippet har brei tilslutnad. Så reknar eg med at Framstegspartiet, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt, som ikkje støttar omlegginga, vil gjera greie for bakgrunnen for det.

Frode Jacobsen (A) [16:17:52]: Historien om hvordan Norge de siste femti årene har forvaltet ressursene naturen har gitt oss gjennom olje og gass, er en suksesshistorie vi skal være både stolte av og takknemlige for. Kloke kvinner og menn i tidligere regjeringer og storting har gjort gode vedtak som har tjent oss som nasjon meget vel. Viktigst av alt var selvsagt å sørge for at naturressursene skulle være vårt felles eie, men også å sikre et system som gjør at staten får størstedelen av inntektene fra olje og gass, gjennom bl.a. et skattesystem som gir selskapene insentiver til å lete og utvinne. Og da har jeg ennå ikke snakket om plasseringen av de store inntektene i vårt felles pensjonsfond, men den debatten får vi ta i neste uke.

Det har vært et bredt flertall i Stortinget om de store veivalgene i forvaltningen av skattingen av olje- og gassressursene. Det har vært viktig og gitt forutsigbarhet for næringene og selskapene som har gjort, og som fortsatt gjør, en viktig jobb for fellesskapet. Men det har også vært viktig for fellesskapet med forutsigbarhet for å forvalte naturressursene på en langsiktig og bærekraftig måte som sikrer fellesskapet inntekter vi kan bruke på gode velferdstjenester til våre innbyggere. Derfor er det bra at et stort flertall også i dag er med på å vedta en historisk omlegging av petroleumsskatten. Jeg gir den forrige regjeringen honnør for å ha tatt tak i dette og fått et gjennomarbeidet forslag på høring i fjor høst. Den nye regjeringen har fulgt opp og lagt fram et forslag som i dag altså får et stort flertall i denne sal. Et så bredt flertall for den nye petroleumsskatten er vel et tegn på at omleggingen kommer i rett tid, og at innholdet er godt.

Vi får nå en omlegging av oljeskatten til en nøytral kontantstrømskatt. De nye reglene er enklere og vil skape forutsigbarhet om hvilke regler som gjelder i fremtiden. Nå blir det bedre samsvar mellom selskapenes og statens vurderinger av lønnsomhet. Investeringskostnadene trekkes fra med en gang i stedet for å bli avskrevet over år. Særskatten blir nøytral, dermed vil alle investeringer som er lønnsomme før særskatt, også være det etter særskatt. Tilsvarende vil alle investeringer som er ulønnsomme før særskatt, forbli ulønnsomme etter særskatt. Vi får nå et system som ligner mer på systemet vi har for grunnrenteskatt, som bl.a. gjelder for forvaltningen av vannkraften vår.

Olje- og gassressursene har tjent oss vel. Med dette nye skatteregimet gir Stortinget nok et bidrag, som gjør at vi kan bygge en ny framtidsrettet og grønn industri på

skuldrene av den olje- og gassindustrien vi har hatt i over femti år. Vi kan bygge en ny æra med den kompetansen vi har, og som har gitt oss både arbeidsplasser, skatteinntekter, velferd og et oljefond vi alle kan være stolte av og glade for.

Tina Bru (H) [16:21:09]: Den 30. august 2021 la Solberg-regjeringen frem forslaget om et nytt petroleumsskattesystem. Timingen var riktig, for i år starter utfasingen av de midlertidige endringene som vi gjorde i petroleumsskatten i 2020 – i møte med koronapandemien og fallet i oljeprisen. Alternativet til de midlertidige reglene ville vært å gå tilbake til de ordinære reglene, men norsk sokkel er på vei inn i en ny tid. Sokkelen er moden, og verden rundt oss er i endring.

Det gamle petroleumsskattesystemet var gjenstand for mye diskusjon og uenighet, noe som i seg selv ga en usikkerhet verken staten eller næringen var tjent med, etter mitt syn. Derfor la regjeringen Solberg frem et forslag for et langsiktig og forutsigbart, men også noe strammere, petroleumsskattesystem, et system som vil være godt tilpasset situasjonen på norsk sokkel i årene fremover, og et system som legger til rette for lønnsomme investeringer.

Petroleumsskattens viktigste oppgave er å sikre fellesskapet en stor del av grunnrenten i næringen. Derfor betaler oljeselskapene en særskatt på 56 pst., i tillegg til vanlig selskapskatt på 22 pst. – samlet 78 pst. I det nåværende systemet er særskatten en overskuddsskatt, der selskapene får fradrag for investeringene sine over tid gjennom avskrivninger og friinntekt. Men med det vi nå vedtar i Stortinget, vil dagens regler for avskrivning og friinntekt i særskatten fra og med neste år bli erstattet med en kontantstrømskatt med umiddelbart fradrag for investeringskostnader. Med det fjerner vi også grunnlaget for uenigheten om hvor høye de samlede investeringsbaserte fradragene over tid bør være for at alle lønnsomme investeringer besluttes, og at ulønnsomme ikke besluttes. Og med det vil også diskusjoner om lete- og utforskningsordningen bli uvesentlig, fordi den blir overflødig i et system som det vi nå får. Det tror jeg vil gi en ro og en forutsigbarhet som næringen vil være tjent med.

Dette forslaget ble godt mottatt av næringen selv, og flere partier var også raskt ute og uttalte at de mente en slik omlegging kunne være fornuftig. Da vi la frem dette forslaget i vår regjering, var det vårt håp at det vil danne grunnlag for en bred politisk enighet om et skattesystem for petroleumsnæringen som kan stå seg gjennom den neste fasen på norsk sokkel. Når et bredt flertall nå vedtar dette, må man kunne si at vi lykkes med det. Jeg er svært glad for at Støre-regjeringen fulgte opp vårt forslag og fremmet denne lovendringen for Stortinget. Hovedtrekkene i forslaget vi la frem, ligger fortsatt fast med

noen små justeringer basert på høringsinnspill som vi også støtter.

Olje- og gassvirksomheten er fortsatt Norges største og viktigste næring, og den kommer til å forbli det i mange år fremover. Nå får den også et skattesystem som er tilpasset den fremtiden.

Roy Steffensen (FrP) [16:24:22]: For to år siden blinket varsellampene for Norges viktigste næring. Med grepene som ble gjort i denne sal, sikret vi tatusvis av industriarbeidsplasser på land, i leverandørindustrien, hos verft og rederier, som alle sto i fare for masseoppsigelser og konkurser, men som nå har en jobb å gå til som gir vanvittig mye tilbake til samfunnet.

Jeg er stolt av at det på grunn av politisk klokskap den gang nå blir realisert flere verdifulle prosjekter, som NOAKA, som vil skape 50 000 årsverk, Wisting, som vil gi 28 000 årsverk – på steder som Stord, Verdal og Hamnerfest. Dette er selskaper som skal investere hundrevis av milliarder som vil føre til skatteinntekter, arbeidsplasser og pålitelige og demokratiske leveranser av olje og gass til et Europa som nå forsøker å løsrive seg fra Putins jerngrep.

Jeg er fornøyd med at et flertall i denne salen støtter videreføring av de midlertidige reglene som ble vedtatt av Stortinget i juni 2020. Men saken i dag handler først og fremst om framtidig innretning. Olje- og gassnæringen er vår viktigste næring, som bidrar til vekst, velferd og arbeidsplasser over hele landet. Fremskrittspartiet mener næringen må ha rammebetingelser som fremmer videreutvikling, som fremmer leting etter nye ressurser, og som legger til rette for et mangfold av aktører på norsk sokkel, både store og små virksomheter.

Fremskrittspartiet er uenig i premisset om at rammebetingelsene for petroleumsnæringen skal tilpasse seg en moden fase for sokkelen, der aktiviteten etter hvert skal bygges ned. Man trenger bare å kikke utenfor landets grenser for å erkjenne at aktiviteten tvert imot bør bygges opp, i takt med økt etterspørsel. Energibehovet i verden er økende, den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa tilsier et stort behov for norsk olje og gass i tiden som kommer. I denne situasjonen må Norge opp- og ansvarlig og produsere så mye olje og gass som mulig samt videreutvikle våre ressurser. Dette er viktig for verdens energisituasjon, for utviklingen av Norge og for mange lokalsamfunn langs hele kysten.

Vår oppfatning er at forslaget til petroleumsskatt vil svekke rammebetingelsene for små aktører. Bortfall av lete- og utforskningsordningen vil gi mindre leteaktivitet på norsk sokkel. Vi har derfor sagt at vi ikke kan støtte regjeringens forslag til ny petroleumsskatt. Vi erkjenner imidlertid at det er et flertall i denne sal som vil endre loven, og i den anledning har vi noen forslag vi ønsker å

fremme. Det er forslag hvor vi tar til orde for at selskapskatten bør omfattes av omleggingen, at det skal være full sikkerhet for fradrag for fjerningskostnader, og en forbedret pantsettelsesordning. Dette er innspill som har kommet i høringen, men også fra flere mindre leletselskaper nå helt i slutten av komitéarbeidet.

Vi er som nevnt sterkt bekymret for at konsekvensen av dagens flertallsvedtak vil bli til mindre mangfold på sektoren, med påfølgende mindre leting, mindre aktivitet, som i sin tur vil ramme mange distriktsamfunn som er avhengige av den aktiviteten oljenæringen bidrar med.

Presidenten: Da har representanten Roy Steffensen tatt opp de forslagene han refererte til.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [16:27:41]: Norge er et av få land som gjennom koronakrisen har gått i feil retning, i gråere retning. Der de andre landene har brukt kriseår og krisepakker til å sette fart på grønn omstilling, har Norge økt subsidiene til olje- og gassindustrien. Stortingets flertallet har de siste to årene gjort Norge mer oljeavhengig.

I dag behandler vi regjeringens forslag til kontantstrømsbeskatning på sokkelen. Det er et forslag som er helt i tråd med hva SV foreslo da Stortinget behandlet det midlertidige petroleumsskatteregimet, og jeg er glad for at resten av Stortinget nå kommer etter.

Men enn så lenge, og i mange år framover, vil det være det midlertidige regimet som er viktigst. I saken vi behandler i dag, vil flertallet videreføre dette regimet, og det er særdeles uklokt. Da Stortinget behandlet de såkalt midlertidige skatteendringene i 2020, skrev SV bl.a. at

«de endringene i skatteregimet flertallet nå tar til orde for, både i omfang og varighet, går langt ut over å være en midlertidig ordning (...) endringene vil ha varighet til slutten av 2020-tallet. (...) det vil være en historisk dårlig og hastig beslutning å endre petroleumsskatteregimet mange år frem i tid på bakgrunn av en akutt og muligens forbigående problemstilling, uten noen form for utredning og med så kort saksbehandling. På bare få uker har Stortinget satt til side et skatteregime og en oljepolitikk som har vært møysommelig bygget opp over tid, uten i det hele tatt å vurdere hvorvidt disse endringene er i tråd med våre klimamålsettinger eller konsekvensene med tanke på oljeavhengigheten i norsk økonomi».

Og videre:

«de midlertidige endringene vil gi alvorlige feilinsentiver for investeringer i oljeindustrien vis-a-vis investeringer i grønne næringer og fastlandsindustri».

Nå har vi altså fasiten, for det er et skyhøyt investeringsnivå i oljeindustrien. Vi vet at det får konsekvenser. Norges Bank skriver i sin siste pengepolitiske rapport at

olje- og gassprisene og investeringsnivået trekker rentebanen opp.

Hvis man er bekymret for aktivitetsnivået i norsk økonomi og økte renter, bør vi bremse oljen. Den høye aktiviteten på norsk sokkel fortrenger også satsingen på flytende havvind. Hvis vi er bekymret for at landene rundt oss nå løper forbi oss i sin satsing på havvind, eller for kraftmangel framover eller hva vi skal leve av, bør vi bremse oljen.

Det er lett å være etterpåklok, og vi ser jo også fasiten. «Midlertidige endringer» har så langt en pris på 11 mrd. kr for det norske samfunnet. Anslagene er at det kan bli flere titalls milliarder.

Samtidig vet vi at vi er nødt til å omstille oss framover, en omstilling som har blitt langt verre som følge av disse midlertidige endringene. Framover vet vi at det kommer til å bli endringer og potensielt lavere oljepreiser. Da kommer oljeselskapene til å banke på døra her igjen. I 2020 besto ikke stortingsflertallet testen. Jeg håper de gjør det neste gang.

Med dette tar jeg opp forslagene SV er med på.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har tatt opp de forslagene hun refererte til

Marie Sneve Martinussen (R) [16:31:05]: Først en stemmeforklaring til saksordføreren. Rødts primærstandpunkt er å beholde det gamle skattesystemet, men å fjerne friinntekten og leterefusjonsordningen fra det. Hvis det forslaget mot formodning ikke skulle få flertall, skriver vi i vår merknad at vi mener regjeringens forslag da er å foretrekke. Videre er det to elementer i regjeringens forslag som vi er imot. Det ene er utbetalingen av skatteverdien for underskudd, som vi mener er en slags videreføring av leterefusjonsordningen, og vi er også imot pantsettelsesordningen – så er det helt på det rene.

Men selv om loven er det vi diskuterer, er det ikrafttredelsestidspunktet, det vil si hva den skal gjelde for, som egentlig er den viktigste debatten i salen, for per nå er det dette såkalte midlertidige skattesystemet som gjelder både nå og resten av året og for investeringer som kommer langt fram i tid. Den siste tiden har det vært en del offentlig debatt om hvordan denne oljeskattepakken kom til, og hva den består av. Vi har hørt Høyres partileder, Erna Solberg, si at det var nok kanskje en feil. Vi har også hørt representanten Pollestad si at det ikke er noen vits med etterpåklokskap.

Jeg vet ikke helt hvordan man bruker det begrepet sørpå, men der jeg kommer fra, er etterpåklokskap når man dagen etterpå tenker at man ikke burde drikket mer øl kvelden før. Men vi er jo ikke på slutten av kvelden. Dette midlertidige skattesystemet er noe som skal gjelde ut året i år, og det er derfor flere partier, blant dem

Rødt, foreslår å ikke være etterpåklok i denne saken, men gjøre noen valg nå som kan forandre framtiden – nettopp å si at dette midlertidige systemet skal slutte å gjelde, snarere at det skal gå over til det forslaget som regjeringen nå fremmer, og som et flertall i Stortinget kommer til å vedta.

Det mener jeg er fornuftig, åpenbart av hensyn til klima. Jeg gidder ikke bruke mer tid på det, for jeg tror man skjønner hva jeg mener med «klima». Men det er også fornuftig av hensyn til norsk økonomi, for en av de viktigste grunnene bak forvaltningen av petroleumsressursene i Norge har vært å unngå det som kalles for hollandsk syke, at vi som en liten nasjon skal bli avhengig av inntektene fra en ikke-fornybar energikilde.

Men så finnes det også en annen type avhengighet man kan få. Den handler ikke om kroneinntekten til statskassen, men om arbeidsplasser i industrien. Det jeg er bekymret for, er at den store aktivitetstoppen som kommer nå, de investeringene som kommer på litt feil tidspunkt framover, kommer til å drive både inflasjonen, renten og også kronekursen opp, som er et problem for konkurransevilkårene til resten av fastlandsindustrien, som er den industrien som vi vet at vi kan leve av lenger.

Med det tar jeg opp det forslaget Rødt har fremmet sammen med Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Da har representanten Marie Sneve Martinussen tatt opp det forslaget hun refererte til.

Sveinung Rotevatn (V) [16:34:17]: Det er ikkje lenger så ofte eg har gleda av å behandle forslag i salen som eg sjølv har lagt fram, men det er nokre etternølarar igjen, og dette er eitt av dei, og eit viktig eitt. Dei endringane som vart føreslått i petroleumsskatteregimet frå Solberg-regjeringa i fjor, og som i all hovudsak her er føreslått gjennomført av Støre-regjeringa, er viktige. Dei er viktige, for det er viktig ikkje berre når det gjeld petroleum, men generelt, at vi har eit mest mogleg nøytralt skattesystem.

Det vert av og til hevda at oljenæringa er ei subsidiert næring. Det er sjølvsagt ikkje riktig, i den forstand at det er ei svært lønsam næring, der det aller meste er lønsamt – også i ekstrem grad lønsamt. Men det er likevel slik at det skattesystemet ein har hatt, ikkje har vore nøytralt, og det har kunna føre til at på marginen vil prosjekt som eigentleg ikkje er lønsame samfunnsøkonomisk, likevel verte gjennomførte, fordi skattesystemet gjer det lønsamt for bedriftene. Det er ikkje bra.

No er det ei endring av det vi behandlar, og som saksordføraren sa: Det vil føre til at skattesystemet ikkje påverkar lønsemda i prosjekta. Ein annan måte å seie det på er at det gamle skattesystemet har påverka lønsemda i prosjekta, og det er det godt at eit meir eller mindre

samla storting no går vekk frå. Ein kan sjølvsagt reflektere litt over at dette har vorte påpeika i mange år, og at mange har jobba for å gjere endringar, men det har langt på veg vorte avvist – både med at det ikkje stemmer at systemet ikkje er nøytralt, og punkt to, at ein må ha føreseielege rammevilkår. No gjer ein endringar – heldigvis – og det er det all grunn til å vere glad for.

Så er det ei anna side av den saka som vi behandlar i dag, og det er det mellombelse skatteregimet, som vart gjennomført i hui og hast då koronapandemien ramma. Då vart det lagt fram eit forslag frå regjeringa Solberg som var – eg vil seie – rimeleg nøkternt. Så vart det i betydeleg grad eskalert på Stortinget, og ein enda til slutt opp med ei oljeskattepakke som har betydelege subsidielement, og som, som det heilt riktig har vorte påpeikt, Noregs Bank no seier vil bidra til å presse opp rentenivået.

Det vart vedteke i ein spesiell situasjon – ein situasjon då det var eit ønske om breie forlik på Stortinget og handling. Venstre var også med på det forliket. Men vi meiner at i den grad det nokon gong var rett å gjere dette, er det i alle fall ikkje rett no – fordi situasjonen er snudd totalt på hovudet. Der det då var låg olje- og gasspris, er det no rekordhøg oljepris, og særleg gasspris. Det betyr at vi står inne i forslag i dag som eg vil oppfordre Stortinget til å stemme for, som gjer at ein avsluttar denne ekstraordinære støtteordninga til oljenæringa før tida. Det burde Stortinget gjennomføre. Med det nye nøytrale skatteregimet som heldigvis vert vedteke, vil det i sum leggje opp til eit meir berekraftig investeringsnivå og eit nøytralt nivå for staten og for samfunnet, og det vil vere eit gode.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [16:37:39]: Vi i Miljøpartiet De Grønne mener at regjeringens forslag til ny oljeskatt er dårlig og lite tilpasset en tid med høy inflasjon og stigende renter. Ikke minst er det oppsiktsevende at forslaget ser bort fra at vi lever i en klimakrise, hvor vi raskt må vekk fra fossil energi.

Miljøpartiet De Grønne stemmer imot forslaget og fremmer i stedet vårt alternativ. Med vårt forslag unngår vi den oljeboomen som regjeringen med sitt forslag legger opp til at vi vil få de neste årene. Isteden gjør vi investering i olje og gass mindre lønnsomt og flytter penger og kompetanse fra olje og gass og over til grønne næringer.

Jeg har merket meg at finansministeren er høyt og lavt om dagen og advarer folk mot økt pengebruk, inflasjon og høyere renter. Han maner vanlige folk til moderasjon. Samtidig går altså Senterpartiet, Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet inn for å pumpe 45 mrd. kr inn i norsk økonomi gjennom endringene de nå foreslår i oljeskatten. Det er det stikk motsatte av det FNs klimapanel sier vi trenger å gjøre, og grovt uansvarlig

med tanke på den økonomiske situasjonen Norge står i. For hvem er den store vinneren av det nye skattesystemet? Jo, Kjell Inge Røkke – som kan vente seg en kraftig redusert skatteregning i år, samtidig som selskapene hans går så det griner. Hadde jeg vært en næringsdrivende som prøvde å skape nye, grønne arbeidsplasser i dette landet, ville jeg blitt opprørt.

Jeg skjønner godt at mange i oljebransjen er urolige for framtiden. Jeg har selv møtt oljearbeidere som er bekymret både for klimakrisen og for jobbene sine. Men løsningen er å satse på nye, grønne næringer, som kan skape tusenvis av nye jobber, ikke å kaste penger etter Røkke og andre oljetopper.

Vi i Miljøpartiet De Grønne vil ikke la oljearbeiderne stå alene i omstillingen og har som eneste parti lagt fram en plan for å ta Norge trygt ut av oljealderen. Vi foreslår å fjerne særfordelene til oljenæringen og innføre en omstillingsavgift som gjør det mindre lønnsomt å investere i olje og gass, og som gir oss penger til å investere i havvind, karbonfangst og -lagring og andre grønne jobber.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [16:40:17]: Petroleumsskattens viktigste oppgave er å sikre fellesskapet en stor andel av grunnrenten i næringen. Derfor betaler oljeselskapene en grunnrenteskatt, eller særskatt, på 56 pst., i tillegg til en vanlig overskuddsskatt på 22 pst. I disse dager, med svært høye priser på både olje og gass, ser vi betydningen av en høy lønnsomhetsbasert petroleumsskatt. Norge som energinasjon tjener stort på de høye prisene. Sammen med statens direkte eierandeler, SDØE, sikrer petroleumsskatten at de ekstraordinære inntektene kommer hele befolkningen til gode, og ikke minst kommer de barna og barnebarna våre til gode.

Bare i 2022 anslås inntektene fra petroleumsskatten til over 500 mrd. kr, eller nesten en tredjedel av statens samlede skatteinntekter. Inntektene fra petroleumsskatten overføres til Statens pensjonsfond utland og påvirker derfor ikke statsbudsjettet for 2022, men vil være der for kommende generasjoner og andre folkevalgte, også etter oss.

Med en så høy og innbringende petroleumsskatt er det viktig at skatten er godt utformet. Regjeringen foreslår at særskatten legges om til en såkalt kontantstrømskatt fra og med 2022. Det betyr at investeringskostnadene kan trekkes fra umiddelbart i stedet for å trekkes fra over tid gjennom avskrivninger og friinntekt. Omleggingen til kontantstrømskatt vil gjøre særskatten nøytral. Det betyr at investeringer som var lønnsomme før særskatt, også vil være lønnsomme etter særskatt. Tilsvarende vil ulønnsomme investeringer før særskatt bli ulønnsomme etter særskatt.

Med forslaget vil særskatten for petroleum ligne mye på grunnrenteskatten for vannkraft, som ble lagt om til en kontantstrømskatt i fjor. Regjeringen er opp-tatt av at skattereglene for petroleumsnæringen skal være stabile. En nøytral særskatt legger til rette for et stabilt og forutsigbart system.

Forslaget er en oppfølging av den forrige regjeringens forslag fra i fjor høst, som ble sendt på høring. I høringen var de fleste instansene positive til omleggingen, og regjeringen har heller ikke gjort store endringer i høringsforslaget. Det nye er at vi har foreslått en pantsettelsesordning for underskudd, som gjør at også selskaper med underskudd kan dra nytte av investeringsfradraget så raskt som mulig. Dette mener vi er et klokt og godt grep.

Jeg ser at tiden er i ferd med å løpe ut. Da vil jeg avslutte med å si at det er en god norsk tradisjon i Stortinget at vi i disse sakene har brede, solide flertall. Det har gitt store inntekter til fellesskapet og mye næring rundt omkring i hele landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Roy Steffensen (FrP) [16:43:22]: Regjeringen legger til grunn framtidig økte inntekter som følge av skatteendringene, men statsråden skriver selv til Stortinget at dette er en statistisk beregning som ikke tar hensyn til eventuelle atferdsendringer, f.eks. endringer i selskapenes investeringsatferd. En sørger altså for at risikoen for selskapene blir større, men forventer samtidig at de vil oppføre seg helt likt, at de skal ta nøyaktig de samme vurderingene, nøyaktig de samme beslutningene, som de ville ha tatt om risikoen var lavere.

Jeg mener det er grunn til å tro at skatteforslaget vil gi færre investeringer og mindre aktivitet på norsk sokkel, når risikoen for selskapene blir større. Jeg er oppriktig nysgjerrig på: Hvorfor har regjeringen valgt å ikke vurdere om skatteforslaget vil føre til endringer i investeringsatferden?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [16:44:16]: Erfaringene med den omleggingen man gjorde på skattlegging av vannkraft for et år siden, som også Fremskrittspartiet var med på i Stortinget, har vært gode. Vi opplever også at det har vært mye positive tilbakemeldinger fra næringens side på den omleggingen vi her gjør. Dette vil legge til rette for et høyt skattenivå, men det gir også den store fordel at en får utgiftene betalt ut direkte i det investeringsåret en gjør dem. Så det er en balansert og god løsning som vi mener kommer til å legge til rette for store og tunge investeringer i norsk olje og gass også framover, og det skaper forutsigbarhet når det er et så bredt flertall som vi nå har i Stortinget.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [16:45:10]: Alle som har forholdt seg til oljeindustrien og oljebransjen i Norge, vet at man gjerne sier at oljebransjen er en syklisk industri. Oljeprisen går opp og ned, og den er vanskelig å spå.

I de månedene da Stortinget i 2020 behandlet det midlertidige oljeskatteregimet, utviklet oljeprisen seg fra rundt 20 til 50 dollar fatet. Nå er oljeprisen igjen på et ekstremt høyt nivå, og vi er i en særstilling hvor Norge har enormt høye inntekter både som følge av den høye oljeprisen i seg selv og også den ekstremt høye etterspørselen på det tidspunktet vi står i nå. Samtidig har oljeselskapene en enormt lukrativ pakke på bordet, det midlertidige oljeskatteregimet, som gjør at også tapene for den norske stat vil bli større som følge av det regimet kontra et mer nøytralt regime.

Hva skal til for at regjeringen vil se på endringer i det midlertidige oljeskatteregimet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [16:46:18]: Våren 2020 hadde vi mange ulike pakker i Stortinget for å skape både trygghet for næringsvirksomhet og inntektssikring for enkeltpersoner. Norges Bank gjorde kraftfulle grep i rentepolitikken, og ikke minst hadde vi en pakke for å sikre verftsindustrien og aktivitet langs kysten.

Dette forslaget legger nettopp opp til at man etter planen skal fase ut det midlertidige oljeskatteregimet, sånn som det var planlagt. Da er det forutsigbart, og det er mulig for de enkelte aktørene i bransjen å stole på det når Stortinget har brede forlik. Vi som samfunn har også store inntekter av at vi har en stabilitet rundt olje- og gassnæringen, at de tør å investere fordi de stoler på de rammevilkårene norske politikere over tid har gitt, og at det har vært forutsigbarhet rundt de investeringene de har tatt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [16:47:16]: Det er nettopp den store forskjellen her som er interessant, for man var villig til å kaste den forutsigbarheten på båten da oljeindustrien kom og banket på dørene bare fordi oljeprisen på det tidspunktet var lav. Den har vært på det nivået tidligere også, men de øynet en mulighet med det klimaet som var på Stortinget i 2020.

Selv om partileder Trygve Slagsvold Vedum kanskje ikke vil innrømme at oljeskattepakken ble for raus, kan kanskje finansminister Vedum medgi at dette er uklok økonomisk politikk, ikke bare fordi subsidienivået blir for høyt for oljeselskapene, men også fordi det skaper et u hensiktsmessig høyt aktivitetsnivå i norsk økonomi.

Om regjeringen ikke vil vurdere å begrense oljeskattepakken, vil man da vurdere å innføre en ekstraskatt, som andre land nå gjør for sin olje- og gassindustri, for å

ta unna noe av den ekstraordinære profitten som er i de selskapene?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [16:48:19]: Det er jo det som er så fint med det norske skattesystemet, at vi nettopp har en særskatt som gjør at vi får den grunnrenten til fellesskapet. Det er noe av suksesshistorien rundt hvordan vi forvalter norske naturressurser, både vannkraftressursene, som gir enorme verdier til oss som fellesskap, og også olje- og gassressursene. Vi har et skattesystem som gjør at når det kommer den type løft i olje- og gassprisen som vi ser nå, går hovedandelen av de inntektene tilbake igjen til deg og meg, til fellesskapet vårt og til kommende generasjoner.

Dette vi nå opplever, med veldig høye olje- og gasspriser, viser hvor viktig det er å ha et godt skattesystem som sikrer at når det er en ekstrem meravkastning fordi man høster av en naturressurs, og en ikke-fornybar naturressurs som olje og gass, er det fellesskapet som får det, ikke enkelteiere eller enkeltpersoner.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [16:49:21]: Jeg lurer på om statsråden kan bekrefte at det å gi en redusert skatteregning på 45 mrd. kr i 2022 for olje- og gassnæringen vil virke ekspansivt for norsk økonomi og bidra til økt press på priser og renter.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [16:49:38]: Takk for spørsmålet – og takk også for innlegget. Jeg vet ikke om jeg er høyt eller lavt akkurat nå – jeg var høyt i stad og lavt nå, jeg er ikke sikker.

Jeg kan bekrefte at i omleggingen vil olje- og gasselskapene få utbetalt sin skatteverdi, så det vil i omleggingen være en utbetaling til olje- og gasselskap i år. Men summen av de tiltakene man gjør her, gjør at de totale skatteinntektene for olje- og gasssektoren vil gå opp og ikke ned.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [16:50:13]: Takk for svaret.

Da lurer jeg på om statsråden mener at det er rimelig, samtidig som vanlige folk oppfordres til moderasjon.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [16:50:24]: Det som er viktig å huske på her, er at selv om det er en teknisk konsekvens av en omlegging vi nå gjør, som gjør at vi skal sikre mer inntekter til fellesskapet, ikke mindre, ser man – og det så man også i proposisjonen – at de samlede skatteinntektene vil øke, ikke bli redusert. Når man diskuterer en så stor, omfattende og viktig næring som olje- og gassnæringen er, og som regjeringen både tror og håper kommer til å være en viktig næring for Norge i mange år framover, er det viktig at vi gjør skattegrep som vi mener kan sikre inntekter i størst mulig

grad. Når representanten tar ut det ene regnestykket, kan jeg skjønne at det isolert sett framstår som raust, men hvis hun tar med hele regnestykket, blir regningen for olje- og gasselskapene høyere, ikke lavere.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 29 og 30.

Sak nr. 31 [16:51:28]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, May Helen Hetland Ervik, Sivert Bjørnstad, Terje Hansen, Himanshu Gulati, Frank Edvard Sve og Helge André Njåstad om å fjerne forskjellsbehandling som favoriserer utenlandsk eierskap i norsk næringsliv (Innst. 372 S (2021–2022), jf. Dokument 8:192 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringa.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringa, og de som måtte tegne seg på talarlista utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Helge Orten (H) [16:52:27] (ordfører for saken): Det fremmes to forslag i denne saken. Det ene er at man «ber regjeringa utarbeide en strategi for økonomisk likestilling av norsk og utenlandsk eierskap av norske bedrifter», og det andre er å lage en oversikt over særnorske skatter og avgifter, med en plan for avvikling av disse over tid. Jeg regner med at forslagsstillerne fra Framskrittspartiet selv redegjør for forslagene de har fremmet i saken.

Det er tilsynelatende stor enighet i komiteen om at det er viktig å legge til rette for et betydelig norsk eierskap av bedrifter. Samtidig vet vi at det er stor politisk uenighet om hvordan dette kan skje. Nivået på og innretningen av skatter og avgifter er en av flere faktorer som påvirker en slik beslutning, og som det er betydelig politisk uenighet om.

Det er nå nedsatt et eget skatteutvalg som skal gjennomgå skatte- og avgiftssystemet og foreslå eventuelle endringer. De skal legge fram sin rapport allerede i november. Det er naturlig at de problemstillingene som reises i representantforslaget, blir behandlet av utvalget, og at det skal danne grunnlaget for det videre arbeidet med utformingen av et framtidig skattesystem for norske bedrifter og norsk eierskap.

Det er viktig at vi har et skattesystem som både er rettferdig og gjør det attraktivt å investere i norsk næringsliv. Det er også et viktig moment, som forslagsstiller-

ne tar opp, at skatte- og avgiftssystemet er innrettet slik at det heller ikke skaper unødige konkurranseulempes for norske bedrifter sammenliknet med utenlandsk-eide bedrifter.

Solberg-regjeringa reduserte selskapsskatten til 22 pst. i løpet av sin regjeringsperiode. Det var nødvendig for at Norge skulle ha en konkurransedyktig bedriftsbeskatning og legge til rette for investeringer i norsk næringsliv. Samtidig har det vært viktig å redusere skatten på norsk eierskap, og det ble løst ved at aksjerabatten ble økt til 50 pst. av Solberg-regjeringa, og ved at skattesatsen over tid ble redusert til 0,85 pst. Dagens regjering, sammen med SV, går i motsatt retning og øker skattleggingen av norsk eierskap betydelig ved å redusere aksjerabatten og øke satsene. En norskeid bedrift vil dermed ha en lavere avkastning sammenliknet med den utenlandskeide konkurrenten. Det er åpenbart en konkurranseulmepe.

Vi vil komme tilbake til skatte- og avgiftsspørsmålene i forbindelse med de ordinære budsjettene og oppfølgingen av skatteutvalgets arbeid. Vi ser det derfor ikke som hensiktsmessig at regjeringa nå skal utarbeide en egen strategi på dette området.

Hans Andreas Limi (FrP) [16:55:12]: Gode ønsker og intensjoner om norsk eierskap er vel og bra, men det hjelper ingen når realitetene er at regjeringspartiene med støtte fra SV gjennomfører betydelige skatteskjerpelser som treffer norske eiere og bedrifter. I tillegg til at formuesskatten på arbeidende kapital øker kraftig, har vi snart den høyeste marginals-katten på utbytte i Europa, bare slått av Irland og Danmark. I OECD-sammenheng er vi på full fart mot toppen når det gjelder samlet eierbeskatning, altså overskuddsbeskatning pluss utbytteskatt. Så det går feil vei, og signalene fra regjeringens støtteparti SV er at dette bare bør fortsette.

Norsk næringsliv består av små og mellomstore bedrifter. Hele 99 pst. av bedriftene kan defineres som små og mellomstore, og de representerer 47 pst. av de ansatte i privat sektor. Svært mange av disse bedriftene har lokalt eierskap og bidrar til positive ringvirkninger i sitt nærmiljø langt utover arbeidsplasser, som selvfølgelig også er svært viktig. Lokalt norsk eierskap har betydning, men det krever rammebetingelser som gjør det mulig å drive lønnsomt og reinvestere.

Jeg registrerer at finansministeren i sin uttalelse til komiteen mener at det ikke er behov for en strategi for skattemessig likebehandling av norske og utenlandske eiere, og leser dette som at finansministeren er fornøyd med dagens situasjon, og at vi ikke kan forvente en forbedring, men snarere en forverring, i tråd med det som er levert så langt. Framskrittspartiet er veldig uenig med finansministeren og mener det er svært nødvendig med

en strategi for likestilling av norsk og utenlandsk eierskap av norske bedrifter. Det er fordi norsk eierskap har en egenverdi, og som et minimum må norske eiere få like gode betingelser som utenlandske.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Hans Andreas Limi har tatt opp de forslagene han refererte til.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [16:57:32]: Det er noen premisser som blir framsatt i disse debattene og i merknadene som ligger fra Fremskrittspartiet, som jeg tenker at det er grunn til å svare på. For det er viktig, når vi har disse debattene, å ha med seg at skattenivået på formue og på kapital ikke er særlig høyt i Norge. Snittet i OECD-landene for de totale skatteinntektene på formue er 5,7 pst. I Norge er det 3,4 pst.

Vi vet at Norge er et godt land både å bli riki og å drive næringsvirksomhet i. Det viser de internasjonale gjennomgangene som er gjennomført på feltet. Vi har som sagt lavere skattlegging i sum på formue og kapital, og argumentet om at bl.a. formuesskatten er en særnorsk skatt, holder ikke vann. Vi vet også at formuesskatten ikke er skadelig for norsk næringsliv. Ingen av studiene som er gjennomført på det feltet, viser det. Derfor anbefalte den siste skatteutredningen at formuesskatten skulle bestå, og den slo også fast at det er vanskelig og uheldig å frita såkalt arbeidende kapital, altså stort sett aksjeformue, for den skatten.

Vi vet også at faglige råd internasjonalt og her hjemme foreslår at man skal kutte i inntektsskatten og heller øke skatt på formue og kapital. Det er altså ikke bare noe SV sier; det er i tråd med den internasjonale forskningen og anbefalingene, og det er det som også bl.a. SV legger til grunn for vår politikk. Og jeg må si at jeg har fortsatt, også i dag, til gode å se at Fremskrittspartiet legger på bordet forskning og empiri som bygger opp under deres argumentasjon når man ser på formue og kapitalbeskatning.

Så vet vi også, om formuesskatten, at det er eierne av de mest solide bedriftene som betaler formuesskatt. Det finnes få eksempler på bedrifter med så store likviditetsutfordringer at de må tappe bedriften sin, altså ta ut mer utbytte enn overskudd for å betale den skatten. De eierne som betaler formuesskatt, er nettopp de eierne som er best på å stå imot de dårlige tidene. Det er heller ikke eierne det er særlig synd på. Det å sette av midler til å betale utgifter, enten det er moms, formuesskatt eller å nedbetale lån, er ikke urimelig. Det klarer de fleste personer og de fleste velfungerende bedrifter.

Så er det sikkert mange som heller skulle ønske at de slapp disse utgiftene og kunne bruke pengene på akkurat det de selv vil, men det er ikke i seg selv et bevis på at formuesskatten slår uheldig ut eller er skadelig for norsk

økonomi. Tvert imot er det stadig grunn til å fastslå at den er bra for norsk økonomi og treffsikker.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [17:00:22]: Skattesystemet er utformet på en måte som gjør at vi alle skal bidra for å kunne ta del i en del av de velferdsgodene vi alle tar som en selvfølge. All skatt har en kostnad. Det har også en kostnad for folk som betaler inntektskatt, og også formuesskatt har selvfølgelig en kostnad for dem som betaler den skatten.

Men så bør vi lage et helhetlig skatte- og avgiftssystem som bidrar til flere samfunnsformål. Det ene er geografisk og sosial utjevning, og regjeringen er opptatt av at vi skal ha et skattesystem som bidrar til det. Så bør vi ha et skattesystem som gjør at vi kan finansiere fellesgoder. Det er jo hele primærformålet med at vi har et skattesystem, at det gjør at vi klarer å ta inn de skatteinntektene vi trenger til å finansiere det spleiselaget vi skal ha. Og så må vi ha et skattesystem som gjør at det er lønnsomt og klokt å satse og drive med næringsvirksomhet i Norge.

Når vi da, hvert eneste år, skal utforme våre skatte- og avgiftsvedtak, må vi klare å balansere de tingene som gjør at det er lønnsomt, at folk er villige til å satse, og at en kan få gode overskudd og en forutsigbarhet med tanke på å skape verdier, og den balansen ser man at man får til i Norge. Selv om vi har et høyt velferdsnivå, med store fellesytelser, og dermed også må ha skatter som kan finansiere det, er det mange som klarer å drive lønnsomt og god næringsvirksomhet og ha store overskudd.

Derfor mener vi at den balansen vi har – med den forutsigbarheten vi hadde også i skatteforliket fra 2016, der vi sa at vi skulle sette ned bedriftsbeskatningen til 22 pst., og der man også rammet inn formuesbeskatningen på tvers av partiskillelinjene – gir en trygghet og forutsigbarhet for norske næringsdrivende, som gjør at det er mulig både å satse og tjene store penger og sikre det nasjonale eierskapet i Norge. Vi støtter derfor ikke de forslagene som ligger i representantforslaget.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 31.

Sak nr. 32 [17:02:23]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Lan Marie Nguyen Berg og Rasmus Hansson om opprettelse av et solidaritetsfond for hjelp, gjenoppbygging og å motvirke matvare- og energikrisen som følge av Russlands

invasjon av Ukraina (Innst. 369 S (2021–2022), jf. Dokument 8:194 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske frå finanskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Lise Christoffersen (A) [17:03:15] (ordfører for saken): Saken gjelder et representantforslag fra Miljøpartiet De Grønne om opprettelse av et solidaritetsfond for Ukraina. Fondet er foreslått øremerket hjelp i den pågående krigen og støtte til gjenoppbygging når den tida måtte komme. I kjølvannet av krigen står vi dessuten overfor en humanitær krise, antakelig langt utover Ukrainas grenser. Krigen forsterker i tillegg den pågående energikrisen i Europa.

Jeg vil takke forslagsstillerne for å reise en viktig sak og komiteen for et godt samarbeid. Når komiteens flertall – Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti – innstiller på at forslaget ikke vedtas, er det to grunner til det.

Russlands brutale angrepskrig mot nabolandet Ukraina har allerede vært gjenstand for en rekke saker i Stortinget, helt siden krigen startet. Det har vært redegjørelser fra ulike medlemmer av regjeringa, herunder statsministeren, ekstraordinære bevilgningssaker og andre saker. Ukrainas president har talt til Stortinget. Alt dette viser sakens alvor. Regjeringa følger utviklingen av situasjonen fra dag til dag. Vi har garantert ikke hatt siste sak i Stortinget om nødvendige bevilgninger for å avdempe de alvorlige konsekvensene av Russlands aggressive krigføring.

Den andre grunnen til at flertallet innstiller på at forslaget ikke vedtas, er det som også statsråden understreker i sitt brev til komiteen, nemlig at forslaget om et solidaritetsfond, slik det er utformet, bryter med prinsippene for budsjettstyring, handlingsregel og Stortingets løpende kontroll med vår samlede pengebruk. Når gode formål skal prioriteres, bør det skje i en åpen og helhetlig budsjettprosess, ikke ved å endre lovverket knyttet til Statens pensjonsfond utland slik at ekstraordinært høye inntekter fra olje og gass kan overføres direkte og unntatt fra handlingsregelen, uansett hvor godt formålet i seg selv måtte være.

På UDs hjemmesider oppdateres løpende en oversikt over Norges støtte til Ukraina og Ukrainas naboland. Der framgår det at midler så langt er fordelt via EU, via FN, til Verdens matvareprogram, til humanitære or-

ganisasjoner og som direkte budsjettstøtte til den ukrainske stat, slik at de kan betale lønninger og løpende pensjoner. Ukrainske bønder har fått direkte støtte, m.m.

Det foreligger tre mindretallsforslag i saken, som jeg regner med at forslagsstillerne selv tar opp.

Heidi Nordby Lunde (H) [17:06:16]: Takk til saksordføreren for et godt arbeid og en god redegjørelse. Jeg tror vi alle er enige om at Norge aktivt skal bistå Ukraina i landets kamp for frihet og selvstendighet, men også i gjenoppbyggingen av et fritt, selvstendig og demokratisk robust land. Det er også bred enighet om at Norge selvsagt skal hjelpe verdens fattige, som også blir berørt av krisen og krigen i Ukraina. Dette har Norge alltid gjort, og det vil vi fortsette med gjennom ordinære budsjettprosesser og prioriteringer i Stortinget.

Krigen og krisene som oppstår i kjølvannet av den, gjør inntrykk og berører oss alle. Et fond som skissert i forslaget ville blitt finansiert fullt ut gjennom lavere innskudd til Statens pensjonsfond utland. Dette undergraver finanspolitiske prinsipper som har tjent oss godt i flere tiår, der statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten skal overføres til Statens pensjonsfond utland i sin helhet og kun overføres til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget og i henhold til handlingsregelen. Det er grunn til å tro at innskuddene i SPU forvaltes bedre av det høykompetente investormiljøet i Oljefondet, og at de vil ha større avkastning der enn i et solidaritetsfond.

Det er ikke mangel på gode saker man kan bruke oljeinntektene til. Det er bl.a. derfor Statens pensjonsfond og handlingsregelen ble opprettet i sin tid – for å skape avstand mellom velmenende politikere og pensjons-sikringsfondet til barna våre. Det har vært like bred enighet om å beskytte fondet som det er bred enighet om å støtte Ukraina. Norge skal og vil bidra i gjenoppbyggingen av Ukraina, og gjennom bistand skal vi også avhjelpe følgekriser i kjølvannet av krigen. Det skal skje gjennom en normal budsjettprosess, og Høyre vil selvsagt bidra til dette.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [17:08:24]: Vi er alle sterkt preget av lidelsene ukrainerne blir påført gjennom den brutale angrepskrigen fra vår russiske nabo. Invasjonen av Ukraina har ført til store sivile tap, lidelser og ødeleggelse av grunnleggende infrastruktur. Krisen øker i omfang for hver dag som går, og det meldes om store utfordringer med matsituasjonen. Nær seks millioner mennesker har flyktet til naboland, og i tillegg er det nær åtte millioner som er drevet på flukt internt i Ukraina.

Krigen kom ekstra nært på oss da Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj talte direkte til oss her i salen

via videolink. Talen ga oss en nærhet til lidelsene som krigen påfører befolkningen i Ukraina, og vi kjente alle på det dystre alvoret som omsluttet de ordene han framførte. Presidenten ba i sin tale til oss innstendig om at Norge skulle bidra med både humanitær og militær hjelp og med hjelp til å bygge opp landet igjen etter krigen. Det skal vi gjøre.

Senterpartiet er helt enig med forslagstillerne i at Norge skal bidra med sine ressurser til å hjelpe Ukraina og dem som blir rammet av matvaremangel som følge av krigen. Og som det framgår av innstillingen, har norske myndigheter allerede bidratt betydelig med både penger og utstyr helt siden invasjonen. Regjering, storting og det norske folk har stått samlet under denne krisen, og vi er klare til å stille opp for det ukrainske folk og andre som rammes av krigen, så lenge krigen varer. Og når krigen tar slutt, vil vi selvfølgelig bidra i gjenoppbyggingen av landet etter de massive ødeleggelsene.

Senterpartiet er altså enig med forslagsstillerne om hva slags handling som kreves av oss som nasjon. Men i likhet med flertallet i komiteen mener vi at bevilgningene må skje gjennom de ordinære budsjettprosessene og innenfor det finanspolitiske rammeverket. Vi vil derfor stemme imot forslagene i representantforslaget.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [17:10:30]: Russlands invasjon av Ukraina har skapt en humanitær katastrofe, med ødeleggelser og flyktningstrømmer som vi ikke har sett i Europa siden annen verdenskrig. Krigen har også enorme konsekvenser for verdens fattigste land. Mennesker som allerede er på randen av hungersnød, ser nå matvareprisene øke dramatisk. Behovene for internasjonal bistand og humanitær hjelp er enorme.

Den internasjonale responsen på krigen har vært epokegjørende. Vestlige land sender stadig tyngre våpen til Ukraina og vedtar økonomiske sanksjoner mot Russland som vi tidligere ikke hadde kunnet forestille oss. Europeiske land som kjempet med høye energipriser alt før krigen, må nå håndtere enda høyere priser på fossil energi, samtidig som Europa skal gjennom en rekke utfasing av russisk olje og gass.

Samtidig er Norge et av få land som tjener store penger som følge av krigen. Det er ikke vår skyld, men det er vårt valg hva vi velger å gjøre med de pengene vi tjener. Derfor har Miljøpartiet De Grønne fremmet forslaget om å sette de ekstraordinære inntektene inn på et eget solidaritetsfond. Forslaget vårt er at det skal brukes til gjenoppbygging av Ukraina, til humanitær hjelp, til mer internasjonal bistand og nødhjelp og til å hjelpe oss selv og Europa gjennom den enorme energiomstillingen vi nå skal gjennom.

Det hjelper ikke å sitte stille og late som ingenting. Europa legger merke til at Norge tjener seg rikt for deres regning. Etter initiativ fra Slovenia vedtok de europeiske grønne i helgen å gå inn for at alle ekstraordinære inntekter fra statlige oljeselskaper skal gå til energisikkerhet i Europa og til gjenoppbygging av Ukraina, ikke så ulikt det forslaget som behandles her i dag.

Det er oppsiktsvekkende at det ikke er noen andre enn Venstre som vil støtte Miljøpartiet De Grønne i dette. Komiteens flertall mener det ikke bør vedtas fordi vi allerede har et ambisiøst bistandsprogram. Samtidig støtter de store partiene i denne salen at mottak av ukrainske flyktninger skal gå på bekostning av øvrig bistand. Det er dypt uansvarlig.

Det er i krisetid vi viser hvem vi egentlig er. Evner vi å se ut over oss selv? Klarer vi å avse noe til de mange som har så vanvittig mye mindre enn oss? Klarer vi å tenke lenger fram enn bare til neste krise?

Det er galt å tjene penger på denne krigen og så beholde dem selv. Med det tar jeg opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Representanten Lan Marie Nguyen Berg har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [17:13:31]: Alle i denne salen som har holdt innlegg til nå, ser hvilken forferdelig humanitær katastrofe vi står overfor i Ukraina, og hvilket ansvar vi som demokrati har for å bidra på en rekke ulike måter for å klare å dempe konsekvensene av den forferdelige krigen vi ser, på best mulig måte.

Verdensbanken anslår, ifølge de siste tallene jeg har sett i mediene, at den ukrainske økonomien skal svekkes med 45,1 pst. i 2022. Det høres veldig kaldt ut når man trekker fram de økonomiske størrelsene sammenliknet med de menneskelige lidelsene, men man kan jo se for seg hvilken enorm endring det utgjør i folks liv når nesten halvparten av økonomien blir borte. Så den katastrofen vi ser i Ukraina, har veldig mange konsekvenser.

Det som er viktig for Norge, er at vi må bidra bredt og på ulike vis. Vi må samarbeide med andre europeiske land og i andre internasjonale organisasjoner for å se hvordan vi kan bidra. Når det gjelder klassisk bistand, gjorde regjeringen det med en gang, tidlig i vinter, da vi varslet at vi ville bruke 2 mrd. kr mer i bistand rettet mot Ukraina. Vi var også tidlig ute for å vise vei. Vi var tidlig og raskt ute med å se på hvordan vi kunne bidra ved å ta imot ukrainske flyktninger. Jeg ser at noen problematiserer at man kaller det bistand, men det er klassisk bistand å hjelpe mennesker på flukt. Derfor har det vært viktig for regjeringen helt fra starten av å ta imot dem som kommer, men også å signalisere overfor andre eu-

ropeiske land at Norge kan ta imot ulike grupper av flyktninger fra Ukraina. Vi har også bidratt på den mer tunge siden, med våpenbistand for å styrke Ukrainas mulighet til å forsvare seg selv mot en angriper.

Vi bidrar på en rekke områder og kommer til å bidra på en rekke områder også framover. Vi kommer til å ha mange debatter i Stortinget, og jeg håper at vi da også kan ha god dialog mellom posisjon og opposisjon om hvordan vi over tid kan være en stabil og god støttespiller for Ukraina og ikke minst folk der.

Når det gjelder alt vi bruker av ulike fondsstrukturer og slikt, som ligger i dette forslaget, kan man ha ulike ideer, og jeg tror vi kan diskutere det sammen også. Men vi har ikke noen gratis penger. Når vi prioriterer penger til noe, prioriterer vi penger bort fra noe annet. Jeg mener vi skal ha tunge bistandsbudsjetter framover – regjeringen mener det er riktig for Norge å gjøre det – men det er viktig at hvis vi skal sette av f.eks. strukturer til Ukraina, er det noe annet vi må prioritere ned. Det er en del av det å drive med politikk – det finnes ikke noen penger som ligger helt ved siden av. Derfor er det viktig at vi klarer å opprettholde støtten til et tungt bistandsbudsjett over tid, der vi ligger på 1 pst. Klarer vi det, kan vi være en stabil og god partner for Ukraina i årene som kommer.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 32.

Sak nr. 33 [17:16:38]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås og Lars Haltbrekken om at de som flyr mest, skal betale mest (Innst. 364 S (2021–2022), jf. Dokument 8:195 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske frå finanskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Tellef Inge Mørland (A) [17:17:12] (ordfører for saken): Bakgrunnen for denne saken er at SV har fremmet et representantforslag om å utrede en progressiv flypassasjeravgift som øker jo flere flyvninger man foretar i året.

Finansdepartementet har i sitt brev av 4. mai pekt på at forslaget har en rekke problematiske sider ved seg når det gjelder krav til utveksling av sensitive person- og

konkurrans opplysninger. En slik avgift vil også bli administrativt svært krevende å følge opp. Verken komiteens flertall eller Finansdepartementet støtter forslaget om en progressiv flypassasjeravgift med skjerming for nødvendige flyreiser i Norge. Komiteens flertall støtter imidlertid en gjennomgang av flypassasjeravgiften for å se hvorvidt den kan målrettes bedre enn i dag.

Regjeringspartiene er opptatt av at også flybransjen må bidra til å nå de ambisiøse klimamålene vi har satt oss innen 2030. Da kan en mer treffsikker innretning av flypassasjeravgiften, slik at den gir bedre reell klimaeffekt, være et av virkemidlene. Likevel støtter vi ikke SVs forslag. I tillegg til at det er utfordrende med tanke på både personvernet og det konkurranserettslige, samt at det vil medføre betydelig byråkrati, er det nesten håpløst å definere fullt ut hva som er en nødvendig flyreise og ikke. For noen kan fem reiser til London være de siste møtene man har med en syk, døende slektning. For andre på det samme flyet vil dette være nok en fritidsreise med shopping, god mat og musikal. Tar jeg en helgetur til Kirkenes, er det kanskje for å se på midnattsolla. Hun i setet ved siden av meg kan være en fattig student som gleder seg til endelig å få se familien igjen. I slike tilfeller risikerer vi med SVs forslag å begrense reiseaktiviteten først og fremst for dem med lave og midlere inntekter.

Vi må i tillegg erkjenne at Norge er et langstrakt land som ligger slik til i verden at fly er en viktig del av vår infrastruktur. I en del tilfeller finnes det gode alternativer, som tog. I andre må vi først og fremst heie fram en mer klimavennlig utvikling, som f.eks. innfasing av elfly på kortbanenettet.

Avslutningsvis vil jeg understreke at det for regjeringspartiene er viktig at vi fortsatt skal ha sterke norske aktører innen flybransjen som samtidig gir viktige arbeidsplasser rundt om i landet. Jeg er bekymret for at drastiske endringer i rammevilkårene, f.eks. på langdistanserutene, først og fremst vil kunne skyve aktivitet over til våre naboland og svekke innslaget av norske aktører innen flysektoren, uten at det nødvendigvis gir en samlet reduksjon av utslippene i bransjen.

Det må jobbes målrettet for å få ned klimautslippene også fra fly, men dette representantforslaget mener regjeringspartiene ikke er en del av løsningen på den problemstillingen.

Helge Orten (H) [17:20:12]: Stortinget har bedt regjeringa legge fram en nasjonal luftfartsstrategi i etterkant av pandemien. Det er både fornuftig og nødvendig med en grundig gjennomgang med sikte på å styrke bærekraften i norsk luftfart. Det er naturlig at en luftfartsstrategi ser nærmere på utfordringer knyttet til både klima og miljø og sosial og økonomisk bærekraft.

Det betyr også at avgiftsstrukturen må være en viktig del av de vurderingene som skal gjøres. Samtidig ser vi at Norge er et langstrakt land der luftfarten er en helt nødvendig del av transporttilbudet. Utfordringene på kortbanenettet på Vestlandet og i Nord-Norge er nok noe som må vurderes helt spesielt.

Flypassasjeravgiften ble vedtatt innført i statsbudsjettet for 2016 og var gjenstand for kraftig kritikk fra den daværende opposisjonen, ikke minst fra dagens finansminister, Vedum. Det var ikke måte på hvilke konsekvenser denne avgiften ville få, og hvor mange arbeidsplasser som ville gå tapt. Nå har denne avgiften virket noen år, riktignok med unntak under pandemien. Derfor er det på sin plass å gjøre en evaluering og se om det er naturlig å gjøre tilpasninger eller endre innretningen på avgiften.

Forslaget fra SV om å innføre en progressiv flypassasjeravgift der de som reiser mest, betaler mest, er det ikke noen grunn til å gå videre med. Det vil være et system som det er svært krevende å administrere, og som har betydelige utfordringer knyttet til utveksling av informasjon mellom flyselskaper, av både personvern- og konkurransemessige årsaker.

Regjeringa har varslet at luftfartsstrategien skal legges fram som en stortingsmelding høsten 2022. Ifølge regjeringas egne hjemmesider er det et mål at flypassasjeravgiften skal erstattes med en avgift som har reell klimaeffekt og bedre geografisk profil. Det er altså ikke lenger aktuelt å fjerne flypassasjeravgiften, slik Vedum og andre tok til orde for i opposisjon, men å erstatte den med en annen flypassasjeravgift.

Roy Steffensen (FrP) [17:22:18]: Det var nok litt mer futt i debattene om flypassasjeravgift i forrige periode. Jeg husker Senterpartiet inviterte til kakefest da flypassasjeravgiften ble utsatt innført det ene året, men da de kom i posisjon, valgte de som det første de gjorde, å gjeninnføre flypassasjeravgiften, samtidig som de nå har i Hurdalsplattformen at de skal erstatte dagens flypassasjeravgift med en ny flypassasjeravgift. Jeg er sikker på at det var akkurat det velgerne rundt omkring i landet trodde de skulle få da de stemte på Vedum, som var imot flypassasjeravgiften.

Men siden det er varslet at det kommer en gjennomgang om en ny flypassasjeravgift, tenker jeg at vi skal ta den store debatten da. Det tror jeg det er mange i denne sal som ser fram til. Enn så lenge skal jeg kort oppsummere med at Fremskrittspartiet vil avskaffe flypassasjeravgiften. Vi jobbet for det da vi forhandlet, vi fikk tatt den vekk på grunn av pandemien, men dessverre ser vi at regjeringspartiene valgte å ta den inn igjen og gjeninnføre den.

Vi mener det er grunn til å møte prisvekst med avgiftskutt og har derfor valgt å fremme forslag nr. 2, om å be regjeringen bruke avgiftsreduksjoner for å dempe prisveksten på flybilletter og samtidig styrke konkurransekraften til den norske flybransjen.

Presidenten: Representanten Roy Steffensen har då teke opp dei forslaga han viste til.

Mona Fagerås (SV) [17:24:15]: Er det noen her som vet hva Air Miles Levy er for noe? Da SVs stortingsgruppe skulle finne et godt norsk ord for det engelske uttrykket, ble det foreslått jetsettavgift, men det var det ingen under 40 år som visste hva var. Så da ble det: Den som flyr mest, skal betale mest. Eller eventuelt: Den som flyr minst, skal betale minst.

I dag må man betale det samme i avgift dersom man skal fly for å besøke familien i Kirkenes som man ikke har sett på mange år, som om man reiser på sin fjortende helgetur til New York. Vi i SV mener det er mulig med et mer rettferdig flyavgiftssystem, som skattlegger folk etter hvor mye de flyr, der det finnes gode alternativer til fly. Det vil flytte skattebyrden fra dem som har få og nødvendige flyreiser, til dem som flyr veldig ofte. Det vil gjøre alternativer til flytrafikk mer lønnsomme, og det vil redusere klimagassutslipp fra unødvendige flyreiser, samtidig som man skjermer de reisene der det ikke finnes gode alternativer til fly. Modellen går altså ut på at passasjerer vil betale høyere avgift jo mer de flyr i løpet av et år. Den kan innrettes etter antall turer eller etter distansen man har flydd, altså Air Miles Levy. Dette har også blitt foreslått av The Committee on Climate Change i Storbritannia.

Så er det viktig for meg – som kommer fra kortbanenettlandet, hvor flyet er bussen – å si: Nødvendige flyreiser der det ikke finnes gode alternativer til fly, skal skjermes fra avgiften. Det gjelder kortbanenettet og andre strekninger der man ikke har gode alternativer, som flyvninger mellom Nord- og Sør-Norge.

Man har ingen fullgod oversikt over hvem som flyr i Norge, og hvor mye. Men tallene man har, tyder på at det er en liten gruppe som står for den store andelen av flyvninger. Dette indikerer at det er en liten gruppe som flyr svært mye. I Storbritannia har man funnet ut at de som flyr mye, i hovedsak er de rikeste inntektsgruppene i samfunnet, eller de som eier et feriehus i utlandet.

Vi mener at utredningen av avgiften bør sikre gode løsninger som skal ivareta folks personvern, f.eks. etter modell av arbeidet med veipricing. Det bør også vurderes om avgiften kan ilegges arbeidsgiver når det gjelder arbeidsrelaterte reiser. Vi er vel noen her som har noen av dem.

Jeg legger dermed fram det forslaget SV er en del av.

Presidenten: Representanten Mona Fagerås har då teke opp det forslaget ho viste til.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [17:27:30]: Jeg skjønner at det er gode hensikter bak forslaget, men vi tror dette vil være veldig vanskelig personvernmessig når all denne informasjonen må deles hvis et snt system skal kunne fungere. Vi tror det kan være veldig krevende administrativt, og at det kan være krevende med tanke på konkurransen mellom flyselskapene. I sum – med bakgrunn i forslagene – mener jeg at det er et forslag vi ikke bør gå videre med.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 33.

Sak nr. 34 [17:28:07]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Stordalen, Hans Andreas Limi, Frank Edvard Sve og Marius Arion Nilsen om et nytt helhetlig bilavgiftssystem (Innst. 427 S (2021–2022), jf. Dokument 8:163 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ynske frå finanskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [17:28:53] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke mine kolleger i finanskomiteen for samarbeidet i forbindelse med behandlingen av denne saken.

Forslaget som Stortinget i dag skal ta stilling til, kommer fra representantene Sve, Stordalen, Limi og Nilsen i Fremskrittspartiet. I korte trekk går det ut på å be regjeringen fremme forslag til et helhetlig bilavgiftssystem hvor bl.a. veibruksavgift på drivstoff skal avvikles, bompengegjeld slettes, engangsavgiften fjernes og vei-prising avvises.

Gjennom behandlingen i finanskomiteen har det blitt klart at ingen andre partier støtter forslaget fra Fremskrittspartiet. Som det framgår av merknadene fra komiteen, vil forslagene ha svært store økonomiske konsekvenser, uten at det er blitt gjort rede for hvordan dette skal dekkes inn. For eksempel vil det å fjerne veibruksavgiften gi et provenytap på 14 mrd. kr, og å fjerne all bompengegjelden i Norge vil koste 250 mrd. kr. Komiteens flertall viser også til at Torvik-utvalget har fått i

oppdrag å gjøre en helhetlig vurdering av bilavgiftssystemet, som flertallet mener det er klokt å avvente.

Helt til sist vil jeg bytte hatt, fra saksordfører til MDG-politiker, og legge til noen egne vurderinger. Når avgiftsinntektene fra drivstoff og motorvogner har gått ned med 6 mrd. kr fra 2013 til 2018, mener jeg at det er en utvikling i feil retning, når vi står midt i en klimakrise. Ja, det er viktig og riktig å sørge for at det lønner seg å kjøpe elbil, men skal vi klare å nå målet om at alle nye biler i 2025 skal være utslippsfrie, må vi også trappe opp avgiftene på fossibiler langt mer enn det stortingsflertallet har vært villig til å gjøre.

Jeg legger også merke til at Fremskrittspartiet stadig kommer med forslag om å kutte prisene for å kjøre bil, men at det er lite engasjement fra den kanten om å kutte i billettprisene for dem som reiser med tog eller reiser kollektivt. Folk fra alle lag reiser kollektivt, men vi vet også, og undersøkelser viser, at de som har aller minst å rutte med, reiser mest kollektivt. Jeg håper derfor at vi også i denne stortingsperioden kan jobbe for å finne sammen på tvers av partiene for å gjøre det billigere å reise kollektivt, grønt og miljøvennlig.

Helge Orten (H) [17:31:27]: Samlede avgifter fra omsetning og bruk av bil er betydelig redusert de siste årene, i første rekke som en følge av avgiftsfritaket på elbiler, men også fordi det er gjort andre tilpasninger i avgiftssystemet. En betydelig del av nybilsalget er nå elbiler, og bilprodusentene legger om sin produksjon fra bensin- og dieslbiler til lav- og nullutslippsløsninger, slik at de fleste nye modeller er rene elbiler eller hybride løsninger. Dagens bilavgiftssystem er ikke bærekraftig. Det er derfor nødvendig med en helhetlig gjennomgang av bilavgiftssystemet. Regjeringa Solberg tok initiativ til en slik gjennomgang, og skatteutvalget vil også komme tilbake med forslag til innretning av bilavgiftssystemet.

Det er spesielt krevende å finne en god løsning for hvordan bruksrelaterte avgifter skal innrettes. Dagens avgifter, veibruksavgiften og CO₂-avgiften, er knyttet til drivstofforbruket. Når en stadig større del av bilparken går på el, er det ikke en framtidig, bærekraftig løsning. Det er også grunnen til at vi mener det er fornuftig å utrede andre former for vei-prising – ikke fordi det nødvendigvis skal være et redskap for å kreve nye avgifter eller mer avgifter, men for at det skal gi grunnlag for et mer rettferdig avgiftssystem basert på ny teknologi. Så får utredningen vise hvilke løsninger som kan være aktuelle, før det trekkes en konklusjon.

Forslagene om å fjerne dagens bilrelaterte avgifter er et budsjettspørsmål og bør behandles i de ordinære budsjettene. Det samme gjelder brukerbetaling på ferge. I tillegg vil det være fornuftig å avvente skatteutvalgets

vurderinger før det gjøres vesentlige endringer i bilavgiftssystemet.

Forslagsstillerne ønsker også å slette bompengegel- den og at ingen framtidige veiprosjekter skal delfinansi- eres med brukerbetaling. Bompenger har blitt en viktig del av finansieringen av mange veiprosjekter og har bi- dratt til at flere prosjekter har blitt realisert betydelig tidligere – med de samfunnsgevinstene det har. Høyre vil følge det opplegget Solberg-regjeringa la til grunn i Nasjonal transportplan for 2022–2033, også når det gjel- der bompenger.

Det er behov for å gjøre endringer i bilavgiftssys- temet, i første rekke fordi bilparken endrer seg; dagens system er ikke tilpasset den omstillingen vi står midt oppe i. Samtidig er vi tydelige på at 2025-målet skal nås, og at innretningen og nivået må tilpasses ut fra det per- spektivet.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [17:34:02]: Først vil jeg takke saksordføreren for en god redegjørelse for saken. Jeg kommer ikke til å gå inn på de enkelte forslage- ne i representantforslaget. Jeg bare nøyer meg med å konstatere at flere av forslagene innebærer reduserte inntekter og økte utgifter i milliardklassen og slik sett har betydelige budsjettkonsekvenser. Slike betydelige endringer bør behandles gjennom de ordinære bud- sjettrundene i Stortinget og ikke gjennom represen- tantforslag.

Som saksordføreren redegjorde for, jobber Torvik- utvalget med framtidens skatte- og avgiftssystem. De skal også gjennomføre en helhetlig vurdering av bilav- giftssystemet. Senterpartiet synes det er fornuftig å av- vente utvalgets anbefalinger og vil derfor stemme imot forslagene i representantforslaget.

Senterpartiet jobber for et samfunn med små for- skjeller og vil redusere avgiftsnivået, siden avgiftene er like uansett hvor mye man tjener, og derfor rammer dem som har lavest inntekt, mest. Vi ser at det i kampen for å redusere klimagassutslippene kan være nødvendig å bruke avgifter for å påvirke folks handlingsmønster. Men på veien dit må vi ikke glemme hvordan Norge henger sammen. Norge er et land med store avstander, og mange steder finnes det ikke klimavennlige alterna- tiver til bilen. Vi er imot å øke avgiftene til dem som ikke har alternativer.

Senterpartiet er opptatt av dem som bor ytterst, og i den forbindelse vil jeg vise til at regjeringen i statsbud- sjetten for inneværende år fikk gjennomslag for reduks- jon i fergetakstene. Til punktet om brukerbetaling på ferger bør vi derfor nevne at regjeringen i revidert nasjo- nalbudsjett følger opp denne satsingen med å foreslå å øke bevilgningene til gratis ferger for fergesam- band med lite trafikk og til øyer og samfunn uten veiforbin-

delse til fastlandet. Dette åpner for at mange fergesam- band over hele landet kan bli gratis allerede fra 1. juli. Dette er et tiltak som kommer vanlige folk – og særlig dem som bor ytterst – til gode, og som er en direkte opp- følgning av Hurdalsplattformen og en videreføring av sat- singen i statsbudsjettet for 2022.

Hans Andreas Limi (FrP) [17:36:14]: Takk til saks- ordføreren for arbeidet med dette viktige representant- forslaget – bare så synd at konklusjonen i flertallets inn- stilling blir så til de grader politisk feil. Komiteens fler- tall viser til at statens inntekter fra drivstoff og motor- vogner har blitt redusert siden 2013. Hovedsakelig skyldes dette økende andel elbiler, men likevel betalte altså norske bilister i fjor, i 2021, nesten 54 mrd. kr i di- rekte avgifter og bompenger, i tillegg til andre ordinære skatter og avgifter de samme personene innbetalte til stat, fylke og kommune. Norske bilavgifter er i ver- denstoppen, og dessverre har vi nå en regjering som sammen med SV øker avgiftene ytterligere. Bare i 2022 ble bilavgiftene økt med over 1 mrd. kr, noe som bl.a. rammet 20 000 personer som ventet på levering av ny hybridbil i 2022, og det varsles ytterligere økning i 2023.

Fremskrittspartiet vil ha et nytt system for bilavgif- ter, som er teknologinøytralt og har langt færre særavgif- ter enn i dag, for bilen er vårt viktigste og mest fleksible transportmiddel og ikke først og fremst et skatteobjekt, slik det har vært i Norge gjennom mange, mange tiår. Ny, effektiv teknologi må premieres i avgiftssystemet. Prinsippene for et nytt avgiftssystem må behandles på selvstendig grunnlag og ikke som en del av en årlig bud- sjettprosess. Derfor blir flertallets avvisning av våre for- slag med henvisning til manglende inndekning lite rele- vant. Det er snarere en bekreftelse på at flertallet ikke ønsker å redusere bilavgiftene, men tvert om øke dem, slik det ble foreslått i statsbudsjettet for 2022 av både den tidligere og den nye regjeringen.

Dagens bilavgifter gir en rekke dobbeltbelastninger for bilistene ved kjøp og bruk. Komiteens flertall viser til at utfasing av vektkomponenten vil favorisere tyngre kjøretøy med høye utslipp, men det trenger ikke være noen sammenheng mellom vekt og utslipp. I tillegg be- lastes utslipp med CO₂-avgift både i engangsavgiften og gjennom bruk fordi man betaler CO₂-avgift og vei- bruksavgift på drivstoff. Det finnes mange eksempler på det samme, og derfor er det helt nødvendig med en opp- rydding.

Så er det ganske interessant at komiteens flertall mener det ikke er mulig å bygge infrastruktur i Norge uten en skyhøy bompengbelastning. Det er ganske oppsiktsvekkende, spesielt når vi ser debatten som fore- går i Oslo om Oslopakke 3 og finansiering av bl.a. Forne-

bubanen. Det systemet er ikke bærekraftig, og vi bør klare det samme i Norge som de klarer i våre naboland.

Jeg tar opp forslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Hans Andreas Limi har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [17:39:31]: Inntektene til staten fra bilrelaterte avgifter går ned år for år. Så er det mange elementer i representantforslaget fra Fremskrittspartiet, bl.a. det med bompengegjeld. Det er jo litt interessant å huske hva Fremskrittspartiet prioriterte da de var i regjering. I perioden 2014 til 2020 økte lånegjelden fra 43 mrd. kr til 63 mrd. kr. Det var det man prioriterte da man hadde makten og mulighet til å påvirke – da økte man bompengegjelden.

Denne regjeringen har noen ting som vi har vært veldig tydelig på. Vi ønsker å redusere ferjeprisene, og det har vi også prioritert i de ordinære budsjettprosessene – ikke bare i Dokument 8-forslag – slik at det blir virkelighet. For eksempel har vi satt av penger til at alle ferjepriser nå går ned med 30 pst., og det blir også innført gratisferjer fra sommeren av, i samsvar med de vi sa og det vi har prioritert.

Slik vil det også være for bilavgifter generelt. Vi har redusert veibruksavgiften sammenlignet med det budsjettet vi overtok fra Høyre, for vi mente at det var riktig. Vi har også økt pendlerfradraget kraftig ved bruk av bil, tog eller annen type reise for dem som har behov for mye transport i forbindelse med jobb, for vi mener at det var en riktig prioritering. Vi har også redusert trafikksikringsavgiften for å redusere kostnaden ved å ha bil.

Det som er vår totale prioritet til slutt, vil komme i de årlige budsjettene, og det er skatte- og avgiftspolitikken som skal legge til rette for at folk som har lavere og middels inntekter – altså opp til 750 000 kr, som er en ganske høy inntekt – skal oppleve at de får en skatte- og avgiftslette. Vi kommer til å gjøre flere og ulike grep som også skal gjøre at det ikke blir for dyrt å transportere seg rundt i Norge, f.eks. det vi nå gjør med ferjer, som bør glede mange her i salen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Hans Andreas Limi (FrP) [17:41:31]: Finansministeren tok en liten runde tilbake til Fremskrittspartiets tid i regjering og utviklingen i bompenger. Til det er det å si at vi bygde vesentlig mer infrastruktur, og vi reduserte bompengandelen. Nå er signalene fra regjeringen at man skal bygge mindre vei i forhold til det som har vært ambisjonsnivået tidligere. Men det som varsles i revidert, er en ytterligere økning i bilavgiftene i tillegg til det som ble gjennomført i budsjettet for 2022. I

fjor innbetalte bilistene – inklusive bompenger – nesten 54 mrd. kr til staten.

Synes finansministeren det er et rimelig nivå å kreve inn fra bilistene i tillegg til det de betaler i ordinære skatter og avgifter?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [17:42:22]: Det regjeringen har signalisert, er at den ønsker å ha en mer kritisk gjennomgang av hva vi får ut av pengene i ulike store, statlige byggeprosjekter og vei- og jernbaneprosjekter, og se om vi kan bruke pengene bedre og spare kostnader.

Et eksempel er prosjektet vi gikk inn i med regjeringskvartalet. Vi har brukt mye tid på å gå gjennom det og har vedtatt kostnadsreduksjoner på mellom 4 og 5 mrd. kr. Vi kommer til å gå videre med den typen prosjekter også på samferdsel for å se hvordan vi kan spare penger, sånn at vi får mest mulig ut av skattepengene til folk. For det er om å gjøre at skattenivået skal være lavest mulig, og at en skal få mest mulig ut av det.

Når det gjelder den varslede endringen i revidert nasjonalbudsjett, er den at en skal betale moms på dyre elbiler – ikke på vanlige elbiler, men på de dyreste elbilene. Vi mener det er en god ting å bidra hvis man har mulighet til å kjøpe seg en såpass dyr elbil.

Hans Andreas Limi (FrP) [17:43:26]: Heldigvis er ikke regjeringskvartalet finansiert med bompenger. Det tror jeg vi skal være veldig glade for. Men det er mye infrastruktur i dette landet som finansieres med en veldig høy bompengandel. Det er ikke bare veier og veiprojekter, det er også en veldig høy andel som går til finansiering av kollektivtrafikk.

Når finansministeren viser til det som varsles om moms på elbiler til neste år, er det ytterligere tiltak for å øke bilavgiftene. Uavhengig av om det rammer elbiler eller andre typer biler, går altså bilavgiftene ytterligere opp.

Da gjentar jeg spørsmålet: Mener finansministeren virkelig at 54 mrd. kr, som ble innbetalt i fjor, ikke er nok? Mener finansministeren at bilistene i Norge skal måtte betale enda mer i form av direkte skatter og avgifter for å bruke bil i hverdagen? Ikke minst vet finansministeren at den er et svært viktig fremkomstmiddel i distriktene.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [17:44:28]: Det riktige tallet på bilrelaterte avgifter er ca. 40 mrd. kr.

Så tilbake til diskusjonen om moms på dyrere elbiler: Jeg mener at det er riktig. Hvis man kjøper en dyrere elbil, skal man betale moms på beløpet over 500 000 kr. Man skal få momsfristak for beløpet under 500 000 kr, men over tid mener jeg at det er korrekt, akkurat som at

folk betaler moms hvis de kjøper seg en sykkel eller andre ting.

Vi må ha noen inntekter til fellesskapet som vi kan bruke til f.eks. å finansiere gratis helsevesen, gratis skole og andre viktige tiltak. At man da betaler moms på den dyreste delen av elbilen, mener vi er et riktig bidrag til fellesskapsfinansieringen. For noen måter skal vi finansiere det på, og da mener vi at de som har de dyreste elbilene, også bør kunne betale moms.

Hans Andreas Limi (FrP) [17:45:22]: Jeg fikk fortsatt ikke svar på spørsmålet mitt om nivået og hva finansministeren synes om det. Jeg fikk en korleksjon. Det er riktig med 40 mrd. kr, men i tillegg kommer bompengene, og da er vi på 54 mrd. kr. Da må jeg bare konstatere at i og med at finansministeren ikke svarer på det, synes han å være rimelig fornøyd med nivået og mener det er akseptabelt.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [17:45:45]: Det er det eldste trikset i boka å konkludere på andres vegne. Jeg må bare si at hvis man ser på både det som regjeringen har gjort, og det vi skriver i regjeringsplattformen, er det at vi ønsker å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket for folk med vanlige og middels inntekter, det vi definerer som inntekter opp til 750 000 kr. Vi er også veldig opptatt av avgiftsdimensjonen, for den har ikke en fordelingsprofil. Derfor var en av de tyngste prioriteringene regjeringen gjorde i fjor høst, å redde avgiften på strøm med 2,9 mrd. kr. Det kommer også nye avgiftsgrep framover, for vi er opptatt av at vi hele tiden må tenke på hvordan vi skal treffe folk og hjelpe folk som har vanlige og middels inntekter, til å få trygghet rundt sin hverdag.

Det er også viktige grep som gjøres f.eks. på kunnskapsministerens og forsknings- og høyere utdanningsministerens områder, ved at man får lavere barnehagepris, billigere SFO og andre ting som kan hjelpe folk i hverdagen.

Presidenten: Replikkskiftet er avslutta.
Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 34.

Sak nr. 35 [17:46:44]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 (forlengelse) (Innst. 377 L (2021–2022), jf. Prop. 109 L (2021–2022))

Presidenten: Etter ynske frå komiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Hege Bae Nyholt (R) [17:47:33] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg vil begynne med å takke komiteen for godt arbeid. Koronapandemien rammet skjevt, i verden og i Norge. Hjemmeskole er mer utfordrende når man bor trangt, hjemmebarnehage er om mulig enda mer utfordrende når man bor trangt, og hjemmekontor med hjemmebarnehage og hjemmeskole er nærmest umulig. Det var en anbefaling om å flytte arbeidsdagen til etter leggetid.

Noen var permittert i flere og lange perioder, andre tjente på pandemien. Pandemien avslørte også at vi har store hull i vårt felles sikkerhetsnett, velferdsstaten, hvor barnehage og skole spiller viktige roller. Barnehagene og skolene stengte aldri helt ned under pandemien, men ble holdt åpne for de barna som hadde behov for tilbudet, og de barna som hadde foreldre som hadde såkalt samfunnskritiske jobber og måtte på jobb.

Det har blitt gjort en utrolig jobb landet over i barnehager og skoler. Man gikk fra å være bare barnehageansatt eller bare lærer til plutselig å være smitteverneksperter, renholder, tidvis fastlege og kohortleder. Alle som har prøvd å ha en hel dag i grovgarderoben med fire småroller og en halv kasse med leker, vet at det kan være utfordrende. Det har blitt gjort en ekstraordinær jobb i landets barnehager og skoler, men det har også kostet. Det har kostet å stå i en pandemi og en krise over tid, og vi har sett at sykefraværet har gått opp i ettertid.

Nå er det ikke lenger pandemi, og det er tid for å normalisere hverdagen. Derfor støtter ikke Rødt forslaget om at unntaksreglene skal videreføres. Men vi vil samtidig understreke at det er nødvendig å dra lærdom av pandemien. Vi kan ikke i vår iver etter normalisering glemme det vi lærte og så under pandemien. En del av vår felles beredskap må være å styrke skoler og barnehager gjennom å satse på økt bemanning og sikre faste vikarer ved sykdom.

Elise Waagen (A) [17:50:12]: Jeg stiller meg bak de gode ordene fra forrige taler til alle dem som har stått i førstelinjen i møte med pandemien – enten det har vært barnehageansatte, lærere, renholdsarbeidere eller mammaer og pappaer som har tatt et ekstra tak for å få hverdagen til å gå rundt hjemme. For vi vet at dette har vært tøffe år. De siste to årene har vist oss at smittesituasjonen kan snu raskt. Det er gledelig at smitteverntiltakene nå er opphevet, og at vi på mange måter er i en normalsituasjon, men det historien har vist oss, er dessverre at dette kan snu raskt.

Arbeiderpartiet mener det er viktig at vi ikke setter oss i den situasjonen at dersom det skulle bli behov for lokale smitteverntiltak, står vi uten de nødvendige verktøyene for å håndtere situasjonen. For som vi ser i proposisjonen, skriver departementet at det ikke kan utelukkes at det etter 30. juni vil være en situasjon der det kan bli nødvendig med vedtak om lokale eller nasjonale smitteverntiltak som påvirker skole- eller barnehagedriften. Arbeiderpartiet mener det er riktig å forlenge den midlertidige loven om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven for å avhjelpe konsekvensene av utbrudd av covid-19.

Hele formålet med den midlertidige loven er å sørge for at barn blir best mulig ivaretatt, og at vi minimerer konsekvensene av utbruddet mest mulig, for ja, vi er i en normalsituasjon, men vi kan ikke utelukke at vi kan komme dit at det kan være lokale nødvendigheter som gjør at vi igjen må ha smitteverntiltak.

Som vi hørte foregående taler si, er det partier i denne salen som mener at vi ikke skal ha en forlengelse av denne loven. Men historien har lært oss at situasjonen kan snu raskt, og all erfaring tilsier at vi bør ha en viss beredskap fortsatt. Det er nettopp derfor det er viktig å understreke at loven kun åpner for tilpasninger som er nødvendige som følge av smittevernloven. Med andre ord er loven kun aktuell dersom det skulle bli et reelt behov – at man igjen kommer i en situasjon der det er lokale utbrudd. Derfor mener jeg og Arbeiderpartiet at det er forsvarlig å videreføre den midlertidige loven fram til 31. desember 2022, som regjeringen anbefaler.

Freddy André Øvstegård (SV) [17:53:22]: Pandemien har rammet skjevt, den har rammet barn og unge, elever i skolen og barn i barnehagen spesielt, og det har ikke minst vært utrolig krevende for de ansatte over lang, lang tid.

SV har forståelse for regjeringens ønske om å forlenge den midlertidige loven for skolesektoren, men vi går likevel imot det i dag. Det er det flere grunner til. For det første bør det prinsipielt være en veldig høy terskel for midlertidige lover av denne typen. SV har generelt uttrykt skepsis til de store fullmaktene stortingssalen har gitt etter smittevernloven, og vi har flere ganger stilt spørsmål ved de midlertidige lovene som er blitt innført.

Nå står vi i en situasjon uten smittevernrestriksjoner, og da er vi uenig i begrunnelsen for å ha denne typen midlertidige lover som beredskap for sikkerhets skyld, føre var. Det kan ikke begrunne smittevernrestriksjoner etter smittevernloven. Det er en god skranke smittevernloven har, og den bør vi tilstrebe også for disse midlertidige såkalte koronalovene vi har på de andre feltene.

Så er det sant, som representanten Waagen sa, at historien har vist at ting kan forandre seg kjapt. Men det historien også har vist, er at Stortinget har hatt evne og vilje til raskt å kunne håndtere de situasjoner som måtte oppstå, og som har oppstått. Stortinget har vist at denne salen kan ta ansvar og raskt vedta de endringer som trengs. Nå vet vi jo allerede hva slags lov og formuleringer som trengs, og da, med den historien i mente, ser ikke SV noe behov for å ha loven midlertidig fram til den eventuelt må brukes igjen.

SV ønsker å uttrykke en prinsipiell skepsis, samtidig som vi har forståelse for behovet. Da lander vi på å si nei denne gangen.

Statsråd Tonje Brenna [17:56:22]: Det kan kjennes lenge siden omikron, delta, smittesporing, kohorter og testing var noe som preget hverdagen vår. Likevel er det ikke lenger siden enn at vi må være forberedt på at oppblomstring av smitte kan komme.

Under pandemien har det i lange perioder ikke vært mulig for barnehager og skoler å drive som normalt. Stortinget har derfor vedtatt en midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven. Varigheten for loven er nå 30. juni 2022.

Slik smittesituasjonen er nå, kan barnehager og skoler ha åpent og drive helt som normalt. Regler og råd om testing, karantene og isolasjon er opphevet. Det er allikevel usikkert hvordan situasjonen vil utvikle seg, og det kan ikke utelukkes at det også etter 30. juni vil være situasjoner der det kan bli nødvendig med vedtak om lokale eller nasjonale smitteverntiltak som påvirker skole- og barnehagedriften. Kommuner må derfor være forberedt på å fatte slike vedtak raskt ved behov.

Dersom og der dette skjer, vil det midlertidige regelverket være viktig. Det vil gi elevene rett til hjemmeopplæring dersom skoler i perioder har redusert tilstedeværelse på grunn av smitteverntiltak, og gi regler for hva som i slike tilfeller skjer med foreldrebetaling i barnehage og skolefritidsordning.

Jeg vil likevel understreke at reglene i den midlertidige loven i seg selv ikke innebærer innskrenkninger i rettigheter etter barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven. Reglene i loven kommer bare til anvendelse dersom det fattes nasjonale eller lokale vedtak etter smittevernloven som påvirker skole- og barnehagedriften. En forlengelse av loven vil dermed ikke føre til noen større tilpasninger av reglene enn det smittevernsituasjonen til enhver tid tilsier.

Jeg foreslår derfor å videreføre den midlertidige loven om tilpasninger i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven til 31. desember 2022.

Det er mange som har gjort, og fortsatt gjør, en enorm innsats for å ivareta barn og unge i denne vanske-

lige perioden. Jeg er i likhet med tidligere talere her imponert over hva barnehager og skoler har fått til i en krevende tid. Jeg håper og tror at forlengelsen av de midlertidige reglene gir stabile rammer og nok fleksibilitet til at det gode arbeidet kan fortsette. Og det er spesielt å legge fram lovforslag jeg oppriktig håper ikke vil måtte komme til anvendelse, fordi pandemien forhåpentligvis er over.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 35.

Sak nr. 36 [17:58:59]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdig handsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Så er ikkje skjedd, og møtet er heva.

Møtet slutt kl. 18.

